

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ»

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: Καλιοντζάκη Καλλιόπη

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Αντωνίου Θεόδωρος

Ηράκλειο 2004

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον καθηγητή του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ηρακλείου, κ. Αντωνίου Θεόδωρο, του οποίου η βοήθεια για την παρούσα πτυχιακή εργασία ήταν πολύ σημαντική.

Σε όλους τους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, χωρίς τη βοήθεια των οποίων η συγγραφή της παρούσας πτυχιακής εργασίας δε θα ήταν δυνατή.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την οικογένειά μου, για την ψυχολογική στήριξη που μου προσέφεραν. Ειδικά, ευχαριστώ τον πατέρα μου, που με βοήθησε στο να δοθούν τα ερωτηματολόγια στους εκπαιδευτικούς.

Τέλος ευχαριστώ την αδελφή μου Χριστίνα, τον αδελφό μου Στέλιο και τον πολύ καλό μου φίλο Πετράκη Μανόλη, για τη βοήθειά τους.

Στην οικογένειά μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	5
1. Εισαγωγή στα Περιβαλλοντικά Προβλήματα.....	5
2. Η Αειφόρος ή Βιώσιμη Ανάπτυξη	15
3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	20
4. Παράμετροι που σχετίζονται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ..	25
B ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	28
1. Σκοπός	28
2. Ερευνητικός πληθυσμός.....	28
3. Δείγμα.....	29
4. Το ερωτηματολόγιο	30
5. Αποτελέσματα	31
6. Συζήτηση	67
7. Προτάσεις.....	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	75

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Εισαγωγή στα Περιβαλλοντικά Προβλήματα

Ο άνθρωπος με την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας απέκτησε τεράστιες δυνατότητες επεμβάσεων στο περιβάλλον και βελτιώσεων της ζωής του. Ο πολιτισμός δε θα ήταν δυνατός, χωρίς τις επεμβάσεις του ανθρώπου στο περιβάλλον. Ωστόσο, η βιομηχανική εποχή, ιδιαίτερα ο 20^{ος} αιώνας, συνδέεται με την αποκορύφωση της πίεσης του ανθρώπου στη φύση, η δε συνέχιση της αλόγιστης αναπτυξιακής πορείας μεγιστοποιεί τους κινδύνους μιας πολλαπλής αποσταθεροποίησης της Βιόσφαιρας, γεγονός που συνειδητοποιήθηκε ευρύτερα κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Οι επιστημονικές έρευνες πρόσφεραν για το σκοπό αυτό άφθονα δεδομένα που δείχνουν την αυξανόμενη υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Έτσι η σημασία του περιβάλλοντος ως αξία, κερδίζει συνεχώς μεγαλύτερη ανταπόκριση ανάμεσα στους πολίτες και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Τίθεται όμως εξ' αρχής το ερώτημα ποιος θα πληρώσει τη ζημιά, το περιβάλλον και οι πολίτες ή ο ρυπαίνων; Στις σημερινές συνθήκες, η συνειδητοποίηση και η συγκρότηση ενός συμφέροντος σχετικού με την καταστροφή του περιβάλλοντος, η κατοχύρωσή του και η διεκδίκηση σχετικών δικαιωμάτων προϋποθέτει ικανοποιητικό επίπεδο μόρφωσης, πολύ καλή πληροφόρηση, υψηλό επίπεδο πολιτικοποίησης και κοινωνικής οργάνωσης, σχετική οικονομική άνεση και βεβαίως δημοκρατική λήψη των αποφάσεων.

Η οικολογική ή ευρύτερα περιβαλλοντική κρίση εκφράζεται από το σύνολο των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες κοινωνίες. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι αποτέλεσμα των ανθρώπινων παρεμβάσεων στις φυσικές λειτουργίες του περιβάλλοντος. Οι παρεμβάσεις του ανθρώπου στο περιβάλλον του, δεν είναι όμως καινούριο φαινόμενο. Η συστηματικότερη επέμβαση στο φυσικό περιβάλλον άρχισε κατά τη νεολιθική εποχή, πριν από 8.000-10.000 χρόνια, όταν ο άνθρωπος εγκαταστάθηκε σε ένα τόπο και ξεκίνησε την αγροτική εκμετάλλευση. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του γεωργικού πολιτισμού ήταν σημαντικές, χωρίς όμως να προκαλέσουν μείζονες διαταραχές. Οι βιογεωχημικοί κύκλοι και η ροή ενέργειας στη Βιόσφαιρα δε θίχτηκαν, με αποτέλεσμα να παραμείνει ανέπαφη η δυνατότητα αυτοεξυγίανσης του παγκόσμιου περιβάλλοντος. Αντίθετα, ο βιομηχανικός πολιτισμός διατάραξε σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της Βιόσφαιρας και οδήγησε σε καταστάσεις αποσταθεροποίησης. Η πορεία που αρχίζει από το τέλος του 18^{ου}, διαμορφώνεται κατά τον 19^ο και κορυφώνεται κατά τον 20^ο αιώνα, συνδέεται με τη σταδιακή εξάντληση της παραγωγικής ικανότητας των φυσικών κύκλων. Η κατανάλωση ενέργειας, σύμβολο της βιομηχανικής εποχής, αποτελεί την κυριότερη πηγή διαταραχής και σε συνδυασμό με τις νέες μαζικές παραγωγικές διεργασίες προκαλεί τη συσσώρευση των κάθε είδους αποβλήτων και το φαινόμενο της ρύπανσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η επιστήμη και η τεχνολογία έχουν μεγάλες δυνατότητες να περιορίσουν τις εκπομπές ρύπων, αλλά ορισμένα άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως π.χ. η πολύπλοκη υποβάθμιση που καταλήγει στην ερημοποίηση ή στη μείωση βιοποικιλότητας, δεν αντιμετωπίζονται με μεγάλη ευκολία. Οι επιστημονικές – τεχνολογικές δυνατότητες διευρύνονται με την πάροδο του χρόνου, αλλά επιπλέον είναι δυνατό με κακή εφαρμογή τους να δημιουργήσουν νέα προβλήματα. Αν πολλαπλασιασθεί η απόρριψη αποβλήτων από εργοστάσια σε ένα ποταμό, τότε η αντιρρυπαντική τεχνολογία θα πρέπει να αυξήσει πολύ την

απόδοσή της προκειμένου να διατηρηθεί η ρύπανση του νερού στα αρχικά της επίπεδα. Όμως το κόστος της αντιρρύπανσης είναι υψηλό και αυξάνει ταχύτατα με την αύξηση της απαιτούμενης απόδοσης. Υπάρχει τεχνολογία για την απομάκρυνση του θείου από τα καυσαέρια των θερμοηλεκτρικών σταθμών άνθρακα, αλλά η επιβάρυνση του κόστους της κιλοβατώρας είναι υψηλή, ιδιαίτερα όταν η αντιρρύπανση εφαρμόζεται σε υφιστάμενους παλιούς σταθμούς. Υπάρχουν τεχνολογίες για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ηλιακή ακτινοβολία ή άλλες ανανεώσιμες πηγές, αλλά το κόστος παραγωγής και αποθήκευσης παραμένουν υψηλά, ένας από τους λόγους που περιορίζει τη διάδοση-εξάπλωσή τους.

Κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα που έχουν ιεραρχηθεί από το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος (UNEP) του Ο.Η.Ε. και αφορούν:

- **Την οξίνιση του περιβάλλοντος.**

Η ατμοσφαιρική ρύπανση, προκαλεί τεράστιας έντασης και έκτασης προβλήματα στη λειτουργία της βιόσφαιρας, όταν με τη βροχή μεταφέρεται στο έδαφος και την υγρόσφαιρα.

Τα οξείδια του θείου και του αζώτου, παρουσία υδρατμών, αντιδρούν και μεταβάλλονται σε θειικό οξύ και νιτρικό οξύ, ισχυρά οξέα, τα οποία καθιζάνουν με τη βροχή, που όμως είναι όξινη (pH=5 ή και πολύ μικρότερο).

Η όξινη βροχή εισχωρώντας στο έδαφος, προκαλεί διάβρωση των πετρωμάτων και απελευθέρωση βαρέων μετάλλων, ιδίως αλουμινίου.

Η τεχνητή οξίνιση του εδάφους, αδρανοποιεί ή παρεμποδίζει την πρόσληψη βασικών θρεπτικών αλάτων από τα φυτά. Στη θέση τους ενεργοποιούνται βαρέα μέταλλα, όπως το αλουμίνιο, που είναι τοξικά και αλλοιώνουν τη βασική λειτουργία της φωτοσύνθεσης. Παράλληλα, η πτώση της όξινης βροχής στα φύλλα διακόπτει τη λειτουργία των στομάτων, με τα οποία τα φυτά αναπνέουν. Παρεμποδίζοντας λοιπόν τη σωστή ανάπτυξη και λειτουργία των φυτών, η όξινη βροχή τα οδηγεί στο θάνατο.

Με τον ίδιο τρόπο στις λίμνες, αναστέλλεται η ανάπτυξη του φυτοπλαγκτού, ενώ οι τοξικές ουσίες που ελευθερώνονται με την οξίνιση του νερού μεταφέρονται και συσσωρεύονται σε όλους τους οργανισμούς, με αποτέλεσμα την αργή ή γρήγορη καταστροφή του οικοσυστήματος.

Το φαινόμενο της όξινης βροχής έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις στις βιομηχανοποιημένες χώρες της Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής, την τελευταία δεκαετία και μερικές φορές οι συνέπειες είναι δραματικές. Στη Ν.Δ. Γερμανία, στο περίφημο Μέλανα Δρυμό, 75% των δέντρων είναι άρρωστα, ενώ στην Α. Γερμανία το ποσοστό εκτιμάται σε 86%. Στη Σκανδιναβία, μεγάλο ποσοστό των δασών πεθαίνει, και χιλιάδες λίμνες έχουν ουσιαστικά νεκρωθεί από την όξινη βροχή. Στην τελευταία περίπτωση, αξίζει να επισημάνουμε ότι οι χώρες αυτές πληρώνουν κυρίως το αντίτιμο της ρύπανσης που παράγεται στην Κεντρική Ευρώπη και τη Βρετανία και με τον αέρα μεταφέρεται στη Σκανδιναβική χερσόνησο, γεγονός που υπογραμμίζει το διαμεθοριακό χαρακτήρα της ρύπανσης.

- **Την αραίωση της στοιβάδας του στρατοσφαιρικού όζοντος.**

Άλλο πρόβλημα, εξίσου μεγάλων διαστάσεων, είναι και αυτό της υποβάθμισης του στρατοσφαιρικού όζοντος (O₃).

Ο πλανήτης μας περιβάλλεται και από ένα σωτήριο αέριο στρώμα. Αυτό του Όζοντος, που ελαχιστοποιεί την είσοδο του υπεριώδους φάσματος της ηλιακής ακτινοβολίας. Αυτή η πολύ έντονη ακτινοβολία δε θα επέτρεπε, αν έφθανε

ανεμπόδιστη πάνω στη Γη, την ανάπτυξη οποιασδήποτε μορφής ζωής. Θα «έκαιγε» τα πάντα.

Το δυσάρεστο όμως είναι, πως η υπόσταση της προστατευτικής στοιβάδας του Όζοντος, απειλείται από χημικές ενώσεις, που προέρχονται και αυτές από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες.

Για παράδειγμα, οι χλωροφθοράνθρακες, που απαγορευμένοι πια σε μεγάλο ποσοστό και σε αρκετές χώρες, χρησιμοποιούνται στους ψυκτικούς μηχανισμούς των παραδοσιακών ψυγείων, αλλά και ως προωθητική ύλη των διαφόρων σπρέι. Είναι όμως, οι ουσίες αυτές, ιδιαίτερα επιθετικές κατά του Όζοντος. Έτσι, δυστυχώς μειώνεται το πάχος και η πυκνότητα της στοιβάδας του O₃. η μείωση αυτή επιτρέπει τη διείσδυση μεγαλύτερης ποσότητας υπεριωδών ακτινών. Αυτό συμβάλλει εκτός των άλλων και στην αύξηση του καρκίνου του δέρματος ή στη σταδιακή καταστροφή του πλαγκτού των ωκεανών.

• Το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Ένα από τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα είναι και το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Είναι γνωστό πως η Γη μας περιβάλλεται από αέρια, μεταξύ των οποίων και διοξείδιο του άνθρακα.

Ο ρόλος του αερίου αυτού είναι πολύ καίριος για τον εξής απλό λόγο. Η θερμότητα που εκπέμπει ο ήλιος υπό τη μορφή ακτινών, επηρεάζει όχι μόνο την ατμόσφαιρα, αλλά καταλήγει και στο έδαφος, το οποίο και την απορροφά. Μεγάλο όμως μέρος της ανακλάται και επιστρέφει στο διάστημα. Το διοξείδιο του άνθρακα δεν επιτρέπει βέβαια την υπερβολική διαφυγή θερμότητας, έτσι ο πλανήτης μας διατηρεί μια μέση θερμοκρασία, κατάλληλη και ικανή για τη ζωή όλων των έμβιων όντων.

Στην αντίθετη περίπτωση, η Υδρόγειος θα ήταν ένα ακατοίκητο ψυχρό αστέρι...

Όμως, αν τελικά, λόγω των υπερβολικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από τις διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες (βιομηχανία, κυκλοφορία οχημάτων, θέρμανση κτλ.) αυξηθεί υπέρμετρα η ποσότητά του, τότε έχουμε υπερβολική κατακράτηση θερμότητας και αφύσικη άνοδο της θερμοκρασίας.

Διπλασιασμός της ποσότητας του διοξειδίου του άνθρακα, μπορεί να επιφέρει άνοδο της γήινης μέσης θερμοκρασίας ακόμα και κατά 1.5° C. Χωρίς να αποκλείεται μακροπρόθεσμα ακόμα και μεγαλύτερη αύξηση. Οι επιπτώσεις βέβαια, ίσως αποβούν μοιραίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον γενικότερα. Λιώσιμο πάγων, άνοδος της στάθμης της θάλασσας και πλημμύρισμα παράκτιων και νησιωτικών περιοχών, μετακίνηση των ζωνών βροχόπτωσης (η Ελλάδα θα κινδύνευε με επικράτηση κλίματος αφρικανικού τύπου).

Χώρες με μόνιμη πια ξηρασία και άλλες με συχνές και καταστροφικές καταγίδες και πλημμύρες, δεν είναι ούτε η καλύτερη, ούτε η πιο επιθυμητή προοπτική...

• Το «φωτοχημικό» νέφος των πόλεων.

Στις πόλεις, όπου υπάρχει αυξημένη εκπομπή ρυπαντών μπορεί κάτω από κατάλληλες ατμοσφαιρικές συνθήκες να δημιουργηθούν μεγάλα επεισόδια ρύπανσης και να σχηματισθούν έτσι τα λεγόμενα νέφη ή καπνομίχλες.

Οι καπνομίχλες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, στις καπνομίχλες τύπου Λονδίνου με κύριο χαρακτηριστικό τις υψηλές συγκεντρώσεις καπνού και διοξειδίου του θείου και τις φωτοχημικές καπνομίχλες, τύπου Λος Άντζελες με

κύριο χαρακτηριστικό τις φωτοχημικές αντιδράσεις και την υψηλή συγκέντρωση οξειδωτικών.

Για να δημιουργηθεί φωτοχημική καπνομίχλη σε μια περιοχή, πρέπει να πληρούνται οι παρακάτω όροι : α) να υπάρχει άπνοια και ταυτόχρονη θερμοκρασιακή αναστροφή. Αναστροφή θερμοκρασίας, συμβαίνει όταν πάνω από ένα ορισμένο ύψος από την επιφάνεια της γης, η θερμοκρασία αυξάνεται, αντί να μειώνεται. Έτσι, παρεμποδίζεται η δημιουργία ανοδικών ρευμάτων και στροβιλισμών στον αέρα, με αποτέλεσμα οι ρύποι για κάποια χρονικά διαστήματα να συσσωρεύονται κοντά στην επιφάνεια της γης. β) να υπάρχει εκπομπή οξειδίων του αζώτου, υδρογονανθράκων και άλλων ρυπαντικών ουσιών και γ) να υπάρχει ακτινοβολία μεγάλης έντασης. Ως φωτοχημική καπνομίχλη ή νέφος, θεωρούμε ένα χημικό μίγμα αερίων-ρυπαντών που σχηματίζονται στην αστική ατμόσφαιρα όπως Όζον O₃, οξείδια του αζώτου NO_x, πτητικές οργανικές ενώσεις VOC, διοξείδιο του θείου και σωματιδιακό υλικό.

Η παρουσία του φωτοχημικού νέφους, έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της ορατότητας λόγω απορρόφησης από το NO₂ και της παρουσίας των σωματιδίων. Δημιουργεί επίσης διάφορα αναπνευστικά προβλήματα, και προκαλεί ερεθισμό των ματιών στον άνθρωπο. Επιδρά επίσης στα ζώα, καθώς και στα φυτά, παρεμβαίνοντας στις διεργασίες της φωτοσύνθεσης και εμποδίζοντας τη φυσιολογική ανάπτυξη των φυτών.

• **Τη διαχείριση των υδάτινων πόρων.**

Η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να παράγουν και να ευδοκιμήσουν, μειώνεται όταν η παραγωγή τροφίμων υποβαθμίζει τους φυσικούς πόρους από τους οποίους εξαρτάται. Πιστεύεται ότι η παρακμή των αρχαίων πολιτισμών της Μεσοποταμίας, της Μεσογείου, της Λατινικής Αμερικής, επηρεάστηκε σε σημαντικό βαθμό από την υποβάθμιση των φυσικών πόρων, από μη αειφόρες αγροτικές και δασικές δραστηριότητες. Η ευημερία της γεωργίας και της κοινωνίας εξαρτάται από τους υδάτινους πόρους. Οι υδάτινοι πόροι συνιστούν πρωταρχικό φυσικό πόρο, αλλά και κύριο περιοριστικό παράγοντα, όταν δε διαχειρίζονται σωστά.

Στην Ελλάδα, οι αρδευόμενες εκτάσεις επεκτείνονται διαρκώς, ενώ η άρδευση των καλλιεργειών έχει συντελέσει στην αύξηση των αποδόσεων των καλλιεργειών και την καλλιέργεια σε ξηροθερμικές συνθήκες. Σε χρονιές περιορισμένων βροχοπτώσεων η μείωση των επιφανειακών υδάτων σε συνδυασμό με την άντληση των υπόγειων υδάτων, οδηγεί σε εξάντλησή τους και στην είσοδο θαλασσινού νερού στον υδροφόρο ορίζοντα ή ακόμα και στην οριστική κατάρρευση του υδροφορέα (Αργολικό πεδίο, Πελοπόννησος). Στις περιοχές Μεσογειακού κλίματος, έχουν σημειωθεί περίοδοι ξηρασίας διάρκειας έως και 50 ετών, με αποτέλεσμα να είναι αναγκαία η λήψη διαδοχικών μέτρων, ακόμα και σε περιόδους με κανονικές βροχοπτώσεις που θα αναπτύξουν συστήματα αγροτικής παραγωγής ανθεκτικά στην ξηρασία. Τα μέτρα αυτά μπορούν να εμπεριέχουν ενέργειες διαχείρισης που , α) θα εξοικονομούν και θα αποθηκεύουν νερό στους υδροφόρους ορίζοντες, β) παρέχουν κίνητρα για την επιλογή και χρήση ξηροθερμικών φυτικών ειδών, γ) χρησιμοποιούν μειωμένου όγκου συστήματα άρδευσης (στάγδην άρδευση), δ) μειώνουν τις απώλειες νερού από τις καλλιέργειες και ε) θα περιλαμβάνουν μόνιμη εδαφοκάλυψη.

• **Την υποβάθμιση των δασών.**

Η φωτιά είναι ο μεγαλύτερος φυσικός κίνδυνος για τα Μεσογειακά δάση. Σήμερα στη μεσογειακή λεκάνη, αντιμετωπίζουμε περίπου 50.000 πυρκαγιές το χρόνο, αριθμός διπλάσιος από τον αντίστοιχο της δεκαετίας του '70. ο μέσος αριθμός για την Ελλάδα είναι 1.100 (έναντι 700 το 1970). Ενδεικτικά στην Ιταλία έχουμε 10.500 (έναντι 3.400 το 1970) και στην Ισπανία 8.000 (έναντι 1.900 το 1970).

Η εκχέρσωση και η απόδοση γης στη γεωργία ή σε οικοδομικές δραστηριότητες, αποτελεί ίσως το μεγαλύτερο κίνδυνο για τα δάση, παγκοσμίως.

Ενώ η υλοτομία, με σκοπό κυρίως την καύση και το κυνήγι αποτελούν δευτερεύον κινδύνους και ελέγχονται σχετικά εύκολα.

• Τα πάσης φύσεως απόβλητα.

Το πρόβλημα της συγκέντρωσης και η απόρριψη των αποβλήτων, είναι ένα από τα αποτελέσματα της πληθυσμιακής ανάπτυξης και αστικοποίησης, το οποίο όσο πάει και οξύνεται περισσότερο.

Στερεά απόβλητα

Η απόρριψη των στερεών αποβλήτων που εμπίπτει στην αντίληψή μας καθημερινά, μας δίνει μια μικρή εικόνα της κλίμακας του προβλήματος που υφίσταται. Τα απορρίματα, εκτός των οργανικών ουσιών που διασπώνται πολύ εύκολα, περιέχουν και ανόργανες ουσίες που απαιτούν χρόνο για να διασπαστούν φυσιολογικά και άλλες που διασπώνται λίγο ή καθόλου (μέταλλα γυαλιά, πλαστικά). Πολύ συχνά, ένα μεγάλο ποσοστό των απορριμάτων συμπίεζεται για να ελλατωθεί ο όγκος τους και ακολούθως καίγεται, τα δε υπολείμματα θάβονται σε προκαθορισμένες γι' αυτό το σκοπό περιοχές. Σε μερικές χώρες, τα στερεά απόβλητα περνούν από ένα αρχικό διαχωρισμό εκείνων των ουσιών που μπορούν να ανακυκλωθούν (γυαλί, ορισμένα μέταλλα, χαρτί). Ενώ γενικά τα στερεά απόβλητα δε δημιουργούν μεγάλα προβλήματα ρύπανσης εάν η διευθέτησή τους γίνεται με σύστημα, εντούτοις η παρουσία ορισμένων ενώσεων μπορεί να δημιουργήσει κινδύνους επιδημιών, εάν πηγές και υπόγεια νερά που χρησιμοποιούνται για ανθρώπινη κατανάλωση μολυνθούν.

Υγρά απόβλητα

Τα αστικά λύματα, κατά μέσο όρο αποτελούνται κατά 91-99% από καθαρό νερό, ενώ το υπόλοιπο αντιπροσωπεύει στερεές οργανικές και ανόργανες ουσίες. Επιπλέον παθογόνοι οργανισμοί στα λύματα δημιουργούν πρόσθετα προβλήματα υγείας. Πολλές ασθένειες, όπως χολέρα, δυσεντερία, τύφος και ηπατίτιδα, μεταδίδονται από τη μόλυνση του πόσιμου νερού με αστικά λύματα.

Τα λύματα, εκτός των στερεών ουσιών, περιέχουν και διαλυμένες οργανικές ενώσεις καθώς και ανόργανες διαλυμένες (άλατα) και αιωρούμενες ουσίες (άμμος, άργιλος) προερχόμενες από διάφορες πηγές.

Τα απορρίματα χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- **Τα αστικά**, θεωρούνται εκείνα τα απορρίματα που παράγονται σε οικίες και οικογενειακούς κήπους, χώρους αναψυχής και διασκέδασης, εμπορικά καταστήματα, ιδρύματα όπως νοσοκομεία, κατασκευές και κατεδαφίσεις κτηρίων, δημοτικές δραστηριότητες και μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων και απορριμάτων, που περικλείονται στα όρια ενός αστικού, ημιαστικού ή και αγροτικού οικισμού.
- **Τα βιομηχανικά**, θεωρούνται εκείνα τα οποία παράγονται από διάφορες βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, όπως για παράδειγμα βιομηχανίες τροφίμων, κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες, βιομηχανίες επίπλων, παραγωγής χαρτιού, τυπογραφία, χημικές βιομηχανίες, διυλιστήρια,

βιομηχανίες πλαστικού, μεταλλουργικές βιομηχανίες, αυτοκινητοβιομηχανίες, βιομηχανίες παραγωγής ηλεκτρικών συσκευών και άλλες ανεξάρτητα του χώρου παραγωγής τους.

- **Τα αγροτικά**, θεωρούνται όλα εκείνα τα υπολείμματα που προέρχονται από διάφορες αγροτικές δραστηριότητες, όπως οι καλλιέργειες και η εκτροφή ζώων, καθώς και ο συνδυασμός αυτών.

- **Τη διαχείριση των αποβλήτων.**

Η επιλογή που υπάρχει είναι, είτε η κατ' ευθείαν απόρριψή τους σε ένα υδάτινο σύστημα (λίμνη, ποταμό, θάλασσα) ή μέσω ενός ειδικού σταθμού επεξεργασίας. Τις τελευταίες δεκαετίες, η απόρριψη των λυμάτων σε ένα υδάτινο σύστημα προϋποθέτει ένα βαθμό επεξεργασίας που διαφέρει στις διάφορες χώρες ανάλογα με την υπάρχουσα νομοθεσία. Στις παράκτιες πόλεις κάθε χώρας, ένα μεγάλο ποσοστό των λυμάτων απορρίπτεται στη θάλασσα μετά από μια υποτυπώδη ή χωρίς καμιά προηγούμενη επεξεργασία. Στην επεξεργασία των λυμάτων διακρίνουμε τρία στάδια:

α. Πρωτογενής επεξεργασία

β. Δευτερογενής επεξεργασία

γ. Τριτογενής επεξεργασία

Η **πρωτογενής επεξεργασία**, περιλαμβάνει ένα υποτυπώδη μηχανικό διαχωρισμό των αντικειμένων από τα υγρά απόβλητα και τη χρησιμοποίηση δεξαμενών, όπου μέρος των αιωρούμενων οργανικών και ανόργανων ουσιών κατακαθίζονται και αφαιρούνται. Τα λύματα έχουν ανάγκη οξυγόνου για να γίνει η διάσπαση σε CO_2 και H_2O . Όταν απουσιάζει το οξυγόνο, αναερόβιοι οργανισμοί διασπούν τις οργανικές ουσίες με την παραγωγή H_2S , H_2SO_4 και μεθανίου.

Η **δευτερογενής επεξεργασία**, συμπεριλαμβάνει αερισμό του λύματος με αντλίες ή μέσω φίλτρου από πέτρες και διοχέτευσή του σε σειρά από δεξαμενές όπου 95% των αιωρούμενων ουσιών διασπώνται ή αφαιρούνται μετά από την καθίζησή τους.

Η **τριτογενής επεξεργασία**, περιλαμβάνει κατακρήμιση ή διάφορες μεθόδους φιλτραρίσματος για την αφαίρεση των διαλυμένων ουσιών. Αυτό που επιτυγχάνεται από την πρωτογενή και δευτερογενή επεξεργασία είναι κυρίως η αφαίρεση των οργανικών ουσιών και η εξόντωση των περισσοτέρων παθογόνων οργανισμών. Συχνά το λύμα, μετά από αυτή την επεξεργασία, χλωριώνεται ώστε να εξοντωθούν και οι τυχόν απομεινάντες παθογόνοι οργανισμοί. Το λύμα σχετικά άοσμο και καθαρό, ξηραίνεται και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως γεωργικό λίπασμα παρ' όλο που η περιεκτικότητά του σε θρεπτικές ουσίες είναι μάλλον χαμηλή. Αυτό μπορεί να γίνει με λύματα τα οποία δεν περιλαμβάνουν βιομηχανικά απόβλητα που περιέχουν βαρέα μέταλλα, ζιζανιοκτόνα κτλ., που συσσωρεύονται στα τροφικά πλέγματα και δημιουργούν σοβαρά προβλήματα υγείας. Καθώς όμως τα περισσότερα λύματα είναι μικτά, η δυνατότητα χρησιμοποίησής τους γι' αυτό το σκοπό είναι περιορισμένη.

Ένα μεγάλο ποσοστό των λυμάτων πηγαίνει σ' ένα υδάτινο σύστημα και κυρίως στη θάλασσα. Η συνηθισμένη επεξεργασία περιλαμβάνει διαχωρισμό των αιωρούμενων ουσιών από το υγρό κλάσμα του λύματος. Το δεύτερο αποβάλλεται σχετικά καθαρό στη θάλασσα μέσω αγωγών, το πρώτο συγκεντρώνεται και απορρίπτεται με ειδικά σκάφη σε μια προκαθορισμένη περιοχή.

Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους θα πρέπει να υπάρχει ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων είναι οι εξής:

- ✓ Αντιμετώπιση προβλημάτων δημόσιας υγείας, από τη συσσώρευση απορριμάτων που αποτελούν πηγή μεταδιδόμενων ασθενειών.
- ✓ Μείωση των δυσμενών επιδράσεων στο περιβάλλον, από την ανεξέλεγκτη απόρριψή τους στη φύση.
- ✓ Επανάκτηση υλικών και ενέργειας που αρχικά είχαν δεσμευτεί στα απορρίματα κατά την παραγωγή τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα εξοικονόμηση φυσικών πόρων σε παγκόσμια κλίμακα και τη μείωση των ενεργειακών αναγκών που αποτελεί το σημαντικό στοιχείο για την αντιμετώπιση του φαινομένου της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη.
- ✓ Επαναφορά στη φύση και κυρίως στις καλλιεργήσιμες εκτάσεις εκείνων των οργανικών συστατικών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή απορριμάτων με απώτερο στόχο τη μείωση της ανάγκης σε χημικά συνθετικά λιπάσματα.

• Την αστικοποίηση.

Η πρώτη μεγάλη αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού (πριν από 100.000-10.000 χρόνια) σχετίζεται με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των όπλων και τη χρήση της φωτιάς. Το μαγείρεμα και η κρεατοφαγία ελάττωσε τη θνησιμότητα των παιδιών και ως αποτέλεσμα είχε την αύξηση και εξάπλωση του πληθυσμού που διασκορπίστηκε στην Ευρώπη, Ασία, Αμερική και Αυστραλία 9 18.000 χρόνια).

Η δεύτερη αύξηση (πριν από 10.000-800 χρόνια) χαρακτηρίζεται από τη μόνιμη εγκατάσταση και την αρχή της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, που ύψωσε το βιοτικό επίπεδο επιτρέποντας την περαιτέρω πληθυσμιακή αύξηση.

Η τρίτη αύξηση (πριν από 800 χρόνια, μέχρι σήμερα) είναι πρόσφατη και σχετίζεται με την τεχνολογία που αυξάνει την παραγωγή τροφής και ελαττώνει τη θνησιμότητα. Στην κτηνοτροφία και γεωργία έγινε μεγάλη πρόοδος μέσω της εφαρμογής γενετικών αρχών που δημιούργησαν νέες ποικιλίες. Επίσης νέες περιοχές καλλιεργήθηκαν. Η πρόοδος στην ιατρική, τα φάρμακα εναντίων των ασθενειών και η υγιεινή ελάττωσε τις επιδημίες.

Τα παραπάνω μας οδήγησαν στο κύριο πρόβλημα του υπερπληθυσμού, που προέρχεται από την αύξηση των παιδιών που επιβιώνουν μέχρι την ηλικία της αναπαραγωγής και από την επιμήκυνση της διάρκειας της ζωής. Τα παιδιά εμφανίζονται ως ασφάλεια για το μέλλον, φτηνό εργατικό δυναμικό, μέλλοντες στρατιώτες και φυσικά μελλοντικοί καταναλωτές.

Αυτές οι αυξήσεις πληθυσμού συνοδεύονται από τον αυξανόμενο έλεγχο του περιβάλλοντος, που το μοιράζεται ο άνθρωπος με άλλους οργανισμούς. Μερικοί οργανισμοί εξαφανίζονται, ενώ άλλοι ευνοούνται. Κάθε σειρά από καινοτομίες, αυξάνουν την παραγωγικότητα του περιβάλλοντος για το ανθρώπινο είδος.

Η γρήγορη αύξηση, δημιουργεί προβλήματα στις πρώτες ύλες και στην οργάνωση ενός συστήματος. Η ελάττωση της θνησιμότητας και η αύξηση των γεννήσεων σε ορισμένες χώρες, έχουν ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο ποσοστό κάτω από τα 15 να αποτελεί το 40% του πληθυσμού. Αυτό δημιουργεί δυσκολίες στο εκπαιδευτικό σύστημα, στην ανάπτυξη της γεωργίας, βιομηχανίας και ιατρικής περίθαλψης. Και φυσικά, σε ότι αφορά στην οικονομία, μια χώρα που ο πληθυσμός της ευρίσκεται σε ένα χαμηλό επίπεδο, δεν έχει περίσσεια χρημάτων για οτιδήποτε άλλο (αναπτυξιακά προγράμματα, οργάνωση δημόσιων υπηρεσιών) εκτός από την τροφή για τη βασική διαβίωση. Σε ένα πληθυσμό που αυξάνεται αργά, μπορεί να υπάρχει φτώχεια, αλλά υπάρχει η δυνατότητα για ανάπτυξη και παραγωγικότητα.

Ίσως ο μεγαλύτερος κίνδυνος αυτής της πληθυσμιακής έκρηξης, είναι ένας πυρηνικός πόλεμος. Ίσως αυτό να φαίνεται σα λύση σε μερικούς που αισθάνονται ότι θα μπορούσαν να κερδίσουν, αν χάσουν το 50% του πληθυσμού. Γι' αυτό θα

πρέπει να μας απασχολεί η πληθυσμιακή αύξηση και θα πρέπει να την ελαττώσουμε. Αυτό όμως πρέπει να γίνει μέσω της επιμόρφωσης και με κίνητρα χαμηλότερους φόρους, μεγαλύτερη πρόνοια, την απελευθέρωση της γυναίκας κτλ.

- **Τους λεγόμενους «χημικούς» κινδύνους (επικίνδυνα απόβλητα).**

Η βιομηχανία παράγει μεγάλες ποσότητες χημικών υποπροϊόντων, τα οποία αποβάλλονται με διάφορους τρόπους. Ένα μέρος αποβάλλεται σε χερσαίες περιοχές, σε βαθύς κρατήρες ή τρύπες ή και παλιά ορυχεία, ενώ άλλο μέρος αποβάλλεται κατ' ευθείαν στο υδάτινο περιβάλλον. Ένα μεγάλο μέρος των χημικών αποβλήτων, περιέχει βαρέα μέταλλα ή ιχνοστοιχεία (Hg, Cd, Pb, Zn, Cu) σε διάφορες ποσότητες. Τα ιχνοστοιχεία αυτά τα οποία απορροφούνται από τους οργανισμούς, συσσωρεύονται στα τροφικά πλέγματα σε ποσότητες οι οποίες είναι επικίνδυνες για τους οργανισμούς και για τον άνθρωπο. Η ιστορία της Minamata, είναι χαρακτηριστική των κινδύνων της ρύπανσης από λύματα ενός εργοστασίου, τα οποία περιείχαν Hg. Οι νευρολογικές διαταραχές και οι θάνατοι, οι οποίοι παρατηρήθηκαν, οφείλονταν στη μετατροπή ανόργανων ενώσεων Hg από βακτήρια, σε τοξικό μέθυλο- και διέθυλο-υδράργυρο, που εισήλθαν στα τροφικά πλέγματα και κατέληξαν στα ψάρια που τρώγονταν από τους κατοίκους της περιοχής.

Από τις πολυάριθμες συνθετικές οργανικές ενώσεις, ορισμένες που περιέχουν αλογόνα, χρησιμοποιούνται εκτεταμένα ως εντομοκτόνα και ζιζανιοκτόνα. Τέτοιες ενώσεις είναι οι χλωριωμένοι υδρογονάνθρακες DDT, Dieldrin, Aldrin κτλ. Οι ουσίες αυτές δημιουργούν ειδικά προβλήματα, γιατί έχουν ιδιάζοντα χαρακτηριστικά, όπως χημική σταθερότητα, διαλυτότητα, μηχανισμούς διασποράς και υψηλή τοξικότητα στους ζωικούς οργανισμούς. Η χημική ημιζωή του DDT, υπολογίζεται σε 10-15 χρόνια και διασπάται σε ενώσεις σημαντικής τοξικότητας. Η διαλυτότητα του DDT στο νερό είναι μικρή, αλλά είναι ευδιάλυτο στα λίπη και λιπίδια, οπότε και συγκεντρώνεται σε λιπώδεις ιστούς στους οργανισμούς. Η εκλεκτική διαλυτότητα του DDT στους ιστούς αυτούς οδηγεί σε υψηλή βιολογική συμπύκνωση. Παρόλο που το DDT χρησιμοποιήθηκε ως παρασιτοκτόνο μόνο σε χερσαία συστήματα, οι αντιδράσεις του έχουν εκδηλωθεί και σε οργανισμούς άλλων οικοσυστημάτων και όλων των τροφικών επιπέδων. Η συμπύκνωση στα τροφικά πλέγματα, είναι υπεύθυνη για τη σχεδόν πλήρη εξόντωση και αφανισμό πολλών σαρκοφάγων πουλιών.

Η χρήση γεωργικών λιπασμάτων είναι επίσης πρόβλημα για τα οικοσυστήματα τα οποία υποτίθεται ότι υποβοηθούν για μια μεγαλύτερη παραγωγικότητα, που όμως σε ορισμένες περιπτώσεις καταλήγει στην εξαφάνισή τους. Τοξικολογικά και οικολογικά προβλήματα, δημιουργούνται όταν τα λιπάσματα από τα γεωργικά οικοσυστήματα ρυπαίνουν τα υπόγεια νερά, τους ποταμούς και τις λίμνες. Τα νιτρικά άλατα στο πόσιμο νερό είναι επικίνδυνα για τα μικρά παιδιά, γιατί δημιουργούν προβλήματα οξυγόνωσης του αίματος. Λιπάσματα, τα οποία μπαίνουν μέσα σε αστικά λύματα που χύνονται σε λίμνες ή στη θάλασσα, δημιουργούν έναν ευτροφισμό, ο οποίος εκφράζεται με μια σημαντική αύξηση στα φύκη και με συμπληρωματικά προβλήματα αλειάς, θνησιμότητας, ριζικής αλλαγής της σύνθεσης της πανίδας και χλωρίδας και γενικά μια πτώχευση στη σύνθεση των βιοκοινωνιών που γίνονται αρκετά ασταθείς.

- **Την υποβάθμιση του εδάφους-ερημοποίηση.**

Η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες περιοχές της Μεσογείου, χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά μακροχρόνιες ανθρωπογενές πιέσεις στις παραγωγικές δυνατότητες των

οικοσυστημάτων και από υποβάθμιση της γης. Η επιδείνωση της κατάστασης των εδαφών οφείλεται τόσο στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κλιματικών χαρακτηριστικών όσο και στην οικολογική ανισορροπία που έχει εισαχθεί από τον άνθρωπο.

Το πρόβλημα που έχει ήδη λάβει μεγάλες διαστάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι η απειλή της ερημοποίησης πολλών περιοχών. Με τον όρο αυτό εννοούμε τη μείωση της παραγωγικότητας του εδάφους μιας περιοχής, σε επίπεδα παρόμοια με αυτά των ερημικών οικοσυστημάτων. Από κάποιο σημείο και μετά, η διαδικασία αυτή είναι πρακτικά μη αναστρέψιμη.

Η ερημοποίηση, μπορεί αρχικά να επηρεάζει την επιβίωση μικρών και διάσπαρτων κοινωνιών, που ζουν σε περιοχές με ακραίες συνθήκες, χωρίς να προκαλεί μεγάλη ανησυχία σε ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού. Αυτό είναι και το κρίσιμο σημείο του φαινομένου, που συντελεί στον εφησυχασμό και την αμέλεια ως προς τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Υπογραμμίζεται ότι περίπου το 80% του εδάφους της χώρας έχει ήδη υποστεί διαβρώσεις διαφορετικού βαθμού, ενώ το 43% διατρέχει άμεσο κίνδυνο. Στην πλειοψηφία τους, οι ορεινοί βοσκότοποι της Ελλάδας βρίσκονται σε κάποιο αρχικό ή προχωρημένο στάδιο ερημοποίησης.

Οι ανθρωπογενείς παράγοντες που οδηγούν στην υποβάθμιση είναι οι ακόλουθοι:

- Εκχερσώσεις δασικών εκτάσεων και θαμνώνων.
- Συνεχής χρήση πυρκαγιάς για την αναβλάστηση.
- Υπερβόσκηση, δηλαδή βόσκηση μεγαλύτερου αριθμού ζώων από τη βοσκοϊκανότητα του χλοοτάπητα. Η αύξηση των ζώων είναι αποτέλεσμα του συστήματος επιδοτήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η αλματώδης αύξηση της πυκνότητας του ορεινού οδικού δικτύου επιδρά έμμεσα, κάνοντας περισσότερες περιοχές προσιτές στις ανθρώπινες επεμβάσεις.
- Υπερεκμετάλλευση των υδάτινων πόρων, που είναι υπεύθυνη για τη μείωση των διαθέσιμων αποθεμάτων και την πτώση του υδροφόρου ορίζοντα.

Η διαδικασία της συνεχούς εναλλαγής πυρκαγιάς και υπερβόσκησης εμφανίζει ορισμένα χαρακτηριστικά στάδια. Αρχικά μειώνεται το ύψος και το μέγεθος των φυτών. Σε δεύτερη φάση ακολουθεί ο περιορισμός της συνολικής εδαφοκάλυψης και της ποικιλότητας των ξυλωδών φυτών, ενώ ταυτόχρονα αυξάνονται τα είδη που είναι λιγότερο εύγεστα για τα ζώα. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η αστοιβή (*Sacropoterium spinosum*), που χαρακτηρίζεται από πολύ δυναμική διαδοχή μετά από πυρκαγιά και μεγάλη ανταγωνιστικότητα στην αποίκηση εγκαταλειμμένων αγρών, ενώ ταυτόχρονα δεν είναι καθόλου αρεστή στα αιγοπρόβατα.

Μετά την εμφάνιση της αραιής βλάστησης, ο βοσκότοπος εισέρχεται σε ένα φαύλο κύκλο. Παρατηρείται μείωση της οργανικής ουσίας και μεταβολές στη δομή του εδάφους. Τα ζώα πατούν σε γυμνό χώμα, μεταβάλλοντας τις φυσικές ιδιότητες του εδάφους. Με την καταστροφή των συσσωματωμάτων ελαττώνεται το πορώδες (δηλαδή το ποσοστό των πόρων του εδάφους) και η υδατοϊκανότητα (η ικανότητα του εδάφους να συγκρατεί το νερό), σε σύγκριση με μια περιοχή που καλύπτεται από θάμνους. Η επιφάνεια του εδάφους καλύπτεται από κρούστα και σκόνη, που παρασύρεται εύκολα από τον άνεμο και το νερό. Αυτή η διαδικασία της επιταχυνόμενης διάβρωσης από τη μια και της μείωσης της παραγωγικότητας του εδάφους από την άλλη, οδηγεί τελικά στην ερημοποίηση.

Παρότι τα προβλήματα είναι σοβαρά, η απαισιόδοξη άποψη ότι ο πλανήτης απειλείται από οικολογικές καταστροφές, που ίσως οδηγήσουν στην εξαφάνιση του

ανθρώπινου είδους, δεν έχει προς το παρόν επαρκή επιστημονική στήριξη. Πάντως, υπάρχουν ισχυρά επιχειρήματα που δείχνουν τα εξής:

- ❖ Η οικονομική ανάπτυξη έχει τα όρια που θέτει το πεπερασμένο περιβάλλον της Γης.
- ❖ Στη φάση τουλάχιστον που το ανθρώπινο είδος παραμένει περιορισμένο στο χώρο του πλανήτη του, τα όρια της υλικής ανάπτυξης φαίνονται αναπόφευκτα.
- ❖ Κατά συνέπεια είναι αναπόφευκτοι οι περιορισμοί στην αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού και του κατά κεφαλήν καταναλωτικού επιπέδου.
- ❖ Τα όρια δεν αφορούν καθολικά άλλες μη υλικές διαστάσεις της ανάπτυξης, όπως οι επικοινωνίες, το υπολογιστικό και πληροφορικό δυναμικό, η παιδεία, η πνευματική αναψυχή ή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, οι απολαύσεις που δεν καταναλώνουν φυσικούς πόρους.

Όσον αφορά την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα, γενικά θεωρείται ότι διαθέτει καλή ποιότητα. Το σχετικά μη υποβαθμισμένο φυσικό τοπίο, η ποσότητα των νερών κολύμβησης, η υψηλή βιοποικιλότητα σε συνδυασμό με μεγάλη ποικιλία βιοτόπων και οικοσυστημάτων, αφήνουν αρχικά θετικές εντυπώσεις. Παρ' όλα αυτά οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές των τελευταίων ετών είχαν μάλλον αντιφατικά αποτελέσματα, σχετικά με τη ρύπανση και προστασία του περιβάλλοντος και συνιστούν άμεσα πρόκληση για την Ελληνική Πολιτεία, αλλά και ενεργή συμμετοχή των πολιτών. Ενδεικτικά το αστικό περιβάλλον έχει υποβαθμιστεί σε πολλές περιπτώσεις, τα κυκλοφοριακά προβλήματα στις μεγαλουπόλεις επιδεινώνονται, η αύξηση του όγκου των στερεών απορριμμάτων, η ρύπανση στους εσωτερικούς χώρους (Sick Building Syndrome). Επίσης, η αυξημένη ατμοσφαιρική ρύπανση, οι συγκεντρώσεις του όζοντος είναι διπλάσιες των ορίων της Κοινότητας και οι συγκεντρώσεις αιωρούμενων σωματιδίων (PM10) πενταπλάσιες της Κοινότητας, σύμφωνα με έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος για την Αειφορία. Ακόμη, η αύξηση της κατανάλωσης μεταλλαγμένων προϊόντων και η τυχαία ή συστηματική εισαγωγή οργανισμών διαγενετικών ή μη, η υποβάθμιση (ερημοποίηση κυρίως) των εδαφών, η ρύπανση των νερών. Όλα τα παραπάνω συνυπολογιζόμενης και της διασυννοριακής ρύπανσης, συνιστούν απειλές για την υγεία του ανθρώπου, το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον και καλούν σε συντονισμένη δράση Πολιτεία-Βιομηχανία-Πολίτες. Αναμφίβολα, η διατήρηση του περιβάλλοντος σε υψηλά ποιοτικά επίπεδα, αποτελεί για την Ελλάδα κορυφαία πρόκληση αλλά και επιτακτική ανάγκη.

2. Η Αειφόρος ή Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η οικονομική ανάπτυξη που ξεκίνησε μετά τη βιομηχανική επανάσταση και που γενικεύτηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη, έχει φθάσει σε οριακό επίπεδο. Η ταχεία αυτή ανάπτυξη προκάλεσε πλήθος αρνητικών επιπτώσεων, σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, με πολύ σοβαρές συνέπειες για το φυσικό περιβάλλον.

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί όλο και σημαντικότερο επιστημονικό και τεχνολογικό στόχο, το κοινωνικό ενδιαφέρον για το περιβάλλον αυξάνεται ραγδαία στις ανεπτυγμένες χώρες και η περιβαλλοντική διάσταση διεισδύει έντονα στην οικονομία και στις διάφορες πολιτικές. Οι θεμελιώδεις αξίες της ελευθερίας, της ισότητας και της κοινωνικής αλληλεγγύης, οι οποίες οδήγησαν σταδιακά στο «κράτος δικαίου» και στο «κράτος πρόνοιας», τείνουν στην εποχή μας και στις πιο εξελιγμένες κοινωνίες να εμπλουτιστούν με την προβληματική της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση και να οδηγήσουν σε ένα κράτος προστασίας περιβάλλοντος.

Ήδη από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, η διαφαινόμενη έναρξη, με τη νέα χιλιετηρίδα, μιας μεταβιομηχανικής εποχής δημιουργεί σταδιακά ένα νέο πλαίσιο για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, όπου το δίλημμα μεταξύ ανάπτυξης και προστασίας του περιβάλλοντος έρχεται ορμητικά στο προσκήνιο. Η υλική βάση μιας τέτοιας εξέλιξης προκύπτει ήδη με επιτυχημένο ρυθμό, μέσω των νέων προϊόντων της επιστήμης και της τεχνολογίας, τα οποία προσανατολίζονται προς μια παραγωγή φιλικότερη προς το περιβάλλον.

Οι ανθρώπινες κοινωνίες απαιτούν άνεση και ασφάλεια ή διατήρηση του περιβάλλοντος, με διαφορετικούς τρόπους και με έμφαση σε ποσοτικά ή ποιοτικά στοιχεία, ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης. Ενδεικτικές είναι τόσο η όσιμη περιβαλλοντική ανησυχία των ανεπτυγμένων λαών που εκδηλώθηκε αφού εκμεταλλεύτηκαν εντατικά τους φυσικούς πόρους επί αιώνες, όσο και η διεκδίκηση του λεγόμενου δικαιώματος στη ρύπανση από μεγάλο μέρος του (Τρίτου Κόσμου). Η αναζήτηση των ανταγωνιστικών σχέσεων μεταξύ περιβάλλοντος και ανάπτυξης, διαφοροποιείται πολύ αν κινηθεί στο πλαίσιο του πλούσιου Βορρά ή του φτωχού Νότου, των τενεκεδουπόλεων ή της ερημοποιημένης υπαίθρου, των αριστοκρατικών προαστίων ή των υποβαθμισμένων συνοικιών (Τέταρτος Κόσμος).

Ωστόσο, παρ' όλες τις διαφοροποιήσεις, το δίλημμα είναι γενικά υπαρκτό, χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό και εκδηλώνεται σε διάφορους χώρους, ιστορικές περιόδους σε μικρο- και μακροοικονομικό επίπεδο: οι συγκρούσεις χρήσεων γης μεταξύ δασών και βοσκοτόπων ή υγροτόπων και γεωργίας αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπως και η σύγχρονη αντίθεση μεταξύ ενεργειακής αφθονίας με πυρηνική τεχνολογία και ενεργειακής λιτότητας με ήπιες πηγές μορφής ενέργειας.

Το ερώτημα μήπως πρέπει να είμαστε κάπως φτωχότεροι και να έχουμε ένα καλύτερο περιβάλλον; Δεν έχει πλέον νόημα σε Εθνικό πλαίσιο, με δεδομένες τις διεθνείς οικονομικές και οικολογικές αλληλεπιδράσεις. Αν βέβαια τα πλουσιότερα άτομα ή έθνη δεχόταν, χωρίς μείωση της παραγωγικής τους προσφοράς, να μειώσουν τους ρυθμούς κατανάλωσης, το αποτέλεσμα θα ήταν πολύ θετικό για τους φτωχότερους, για το περιβάλλον και για την αρμονία των κοινωνικών ή εξωτερικών σχέσεων. Ωστόσο, οι ανθρώπινες κοινωνίες, παρά τις επιτυχίες διαφόρων συνεργασιών, λειτουργούν με βάση τα συμφέροντα ατόμων, ομάδων και εθνών, που ανταγωνίζονται για αγαθά και εξουσία. Τη λύση δε μπορεί να δώσει παρά ένας μεγάλος συμβιβασμός, όπου η αναγκαία αύξηση των χαμηλών εισοδημάτων θα πρέπει να επιτευχθεί όχι τόσο με μείωση του εισοδήματος των πλουσιότερων, αλλά

μάλλον με αύξηση του συνολικού πλούτου και ταυτόχρονη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, με τη χρήση επιτυχημένων τεχνολογιών.

Όλες οι παραπάνω διαπιστώσεις συντέλεσαν στη βαθμιαία συνειδητοποίηση ότι η οικονομική ανάπτυξη έχει κάποια όρια που προσδιορίζονται από το πεπερασμένο περιβάλλον του πλανήτη. Έγινε λοιπόν αντιληπτό ότι αυτού του είδους η ανάπτυξη δε μπορεί να συνεχιστεί επ' άπειρον. Η αμφισβήτηση αυτού του είδους ανάπτυξης οδήγησε στην πρόκριση ενός εναλλακτικού μοντέλου, αυτού της βιώσιμης ανάπτυξης (Sustainable Development). Η ευρέως διαδεδομένη άποψη ότι τα πάντα είναι δυνατά, αν διαθέτουμε «αρκετή ενέργεια και τεχνολογία», άρχισε να αμφισβητείται όταν διαπιστώθηκαν, η περιορισμένη αντοχή στις ανθρωπογενούς προέλευσης διαταραχές των φυσικών κύκλων, αλλά και οι αστάθμητοι κίνδυνοι από τις παρενέργειες της τεχνολογίας. Η ύπαρξη ορίων στη μεγέθυνση της ανθρώπινης δραστηριότητας υποστηρίχθηκε με αντικειμενικά επιχειρήματα σχετικά με τον παγκόσμιο πληθυσμό, τους φυσικούς πόρους, τους δείκτες ρύπανσης κ.λ.π. από την περίφημη μελέτη της Λέσχης της Ρώμης, το 1971. η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον στη Στοκχόλμη (1972) υπήρξε η αφετηρία μιας σειράς δραστηριοτήτων με στόχο την προστασία του παγκόσμιου περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι περιβαλλοντικές πολιτικές των διαφόρων χωρών είναι πολύ άνισες και διαφορετικές και σχετίζονται στενά με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής συνειδητοποίησης. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των ορίων της κάθε είδους ανάπτυξης, συναρτάται και με την ανίχνευση των ορίων του ίδιου του ανθρώπου, των ψυχολογικών ορίων της προσωπικότητάς του και των ορίων του ως κοινωνικού όντος.

Η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, με τη μελέτη «Το Κοινό μας Μέλλον» (1987) προέβαλε την αειφορία (sustainability) ως μια σύγχρονη απάντηση το πρόβλημα των υλικών ορίων της οικονομικής μεγέθυνσης. Η προσπάθεια συμβιβασμού των αντιθέσεων μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και περιβάλλοντος, εμπνέεται από την ιδέα της αειφορίας, η οποία έχει την πηγή της στην ορθολογική εκμετάλλευση του δάσους. Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης δεν είναι στην πραγματικότητα καινούρια, αλλά έλκει την καταγωγή της από την ιδέα της διατήρησης συνετού διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, η οποία αναπτύχθηκε στο τέλος του περασμένου αιώνα, ενώ οι συζητήσεις για την οριοθέτησή της συνεχίζονται. Στη διάσκεψη που έγινε στο Ρίο για το περιβάλλον και την ανάπτυξη το 1992, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών συμφωνήθηκαν μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών στρατηγικές –δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε παγκόσμιο επίπεδο για την οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος.

Η αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη, έχει στόχο την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, με τρόπο ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες του παρόντος, ιδιαίτερα αυτές των φτωχότερων στρωμάτων και του Τρίτου Κόσμου, ενώ ταυτόχρονα να μην υπονομεύεται η κάλυψη των αναγκών του μέλλοντος (Brutland, 1987).

Είναι η διαχείριση και η διατήρηση του συνόλου των φυσικών πόρων όπως επίσης και ο προσανατολισμός των τεχνολογικών και θεσμικών αλλαγών, με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζουν τη συνεχή ικανοποίηση των ανθρωπίνων αναγκών για τις παρούσες και μελλοντικές γενιές. Μια τέτοια ανάπτυξη δεν υποβαθμίζει το περιβάλλον, είναι οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά αποδεκτή (F.A.O., 1991).

Η αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη θεμελιώνεται σε αναμφισβήτητες θέσεις, όπως:

- Οι περιβαλλοντικές πιέσεις αλληλεξαρτώνται, το περιβάλλον είναι ένα πολύπλοκο δυναμικό σύστημα.

- Τα οικολογικά και οικονομικά προβλήματα αλληλοεπηρεάζονται, συνδέονται με πολλούς κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες, όπως η ανεργία, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η μειονεκτική θέση των γυναικών σε πολλές κοινωνίες κ.α.
- Οι περιβαλλοντικές ζημιές δεν περιορίζονται στα Εθνικά σύνορα.

Γενικά οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης είναι:

- ✓ Η αναζωογόνηση της οικονομικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου η φτώχεια μειώνει τις δυνατότητες των ανθρώπων να χρησιμοποιούν συνετά τους φυσικούς πόρους και εντείνει τις πιέσεις στο περιβάλλον.
- ✓ Η προώθηση μιας ανάπτυξης λιγότερου ενεργοβόρου και πιο δίκαιης κοινωνικά.
- ✓ Η ικανοποίηση των βασικών αναγκών ενός αυξανόμενου πληθυσμού στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως η σωστή διατροφή, η απαραίτητη ενέργεια, η στέγαση, το καθαρό νερό, οι υγιεινές συνθήκες διαβίωσης και η ιατρική περίθαλψη.
- ✓ Η δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης που θα εξασφαλίζουν τα ελάχιστα αναγκαία καταναλωτικά αγαθά.
- ✓ Επίσπευση της πλήρους εφαρμογής «ο ρυπαίνων και ο χρήστης πληρώνει».
- ✓ Η δημογραφική σταθεροποίηση. Αυτή είναι απαραίτητη παντού, αλλά προπαντός στις μεγάλες πόλεις του Τρίτου Κόσμου, όπου οι ελλείψεις κατοικίας, νερού, υγιεινής και μαζικών μεταφορών είναι ιδιαίτερα οξείες. Το σπουδαιότερο αποτέλεσμα μιας επιβράδυνσης της αύξησης του πληθυσμού θα είναι περισσότερο βιώσιμες πόλεις.
- ✓ Η διατήρηση και αναβάθμιση των φυσικών πόρων, οι οποίοι πιέζονται από το υψηλό επίπεδο κατανάλωσης των βιομηχανικών χωρών, σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο πληθυσμό και την κατανάλωση αναπτυσσόμενων χωρών. Οι προοπτικές εναλλακτικών λύσεων στην αγροτική παραγωγή, στις χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες και στην ενέργεια, είναι σημαντικές για τη μείωση της ατμοσφαιρικής και υδατικής ρύπανσης.
- ✓ Ο επαναπροσδιορισμός των τεχνολογιών μέσω στροφής της αγοράς προς την κατεύθυνση προϊόντων φιλικότερων προς το περιβάλλον, με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, με δυνατότητα ανακύκλωσης, ή εξοικονόμησης ενέργειας κ.λ.π.
- ✓ Η σύγκλιση οικονομικών και περιβαλλοντικών στόχων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, μέσω αποδοχής της κοινωνικής ευθύνης, αναγνώρισης των ορίων της επιστήμης και της τεχνολογίας στην επίλυση των προβλημάτων, αναγνώρισης των μακροπρόθεσμων συνεπειών των σημερινών αποφάσεων.

Η εφικτότητα της αειφόρου ανάπτυξης στις διάφορες περιπτώσεις περιβαλλοντικών προβλημάτων δεν είναι πάντοτε αυτονόητη. Πώς ορίζονται οι ανθρώπινες ανάγκες; Σε ποιο βαθμό επιτρέπεται να ορίσουμε το πλαίσιο των αναγκών των μελλοντικών γενεών; Ποιες παράμετροι οικονομικές και άλλες καθορίζουν ένα μοντέλο βιώσιμο; Ο όρος «κοινωνικά αποδεκτή» έχει γεωγραφικά, πολιτισμικά, πολιτικά όρια; Η δημιουργία καλύτερων συνθηκών ζωής, αφορά τη ζωή τίνος, εμένα, του γείτονα των κατοίκων μιας περιοχής, όλων; Γενικά όμως είναι χρήσιμη ως εργαλείο ανάλυσης, διότι επιτρέπει εμπειριστατωμένη κριτική συγκεκριμένων αναπτυξιακών επιλογών. Πρόκειται ουσιαστικά για προσπάθεια ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στις αναπτυξιακές πολιτικές και συνεπάγεται οπωσδήποτε μια σημαντική μείωση στην ταχύτητα οικονομικής μεγέθυνσης.

Η αειφορία απαιτεί ευρύτερη συμμετοχή στις ευθύνες και στις αποφάσεις και ευρύτερη πρόσβαση των πολιτών στις πηγές πληροφοριών. Ο ρόλος των κοινωνικών συστημάτων στον καθορισμό του τρόπου ανάπτυξης που συντελείται και κατ' επέκταση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλεί, είναι οπωσδήποτε σημαντικός. Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί τον πλέον δημοκρατικό τρόπο διαχείρισης, αφού προϋποθέτει ευρεία κοινωνική συμμετοχή και συναίνεση στη λήψη των αποφάσεων. Γίνεται πιο αποτελεσματική, όταν ο πολίτης συμμετέχει ενεργά, όχι μόνο στο σχεδιασμό, αλλά και στην υλοποίηση των αποφάσεων. Αυτό προϋποθέτει ενεργούς και ενημερωμένους πολίτες που δεν αδιαφορούν για τα συμβαίνοντα γύρω τους, αλλά απαιτούν να έχουν ενημέρωση και άποψη που θα λαμβάνεται υπόψη. Έτσι μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι υπάρχει συνυπευθυνότητα διαχείρισης, αλλά και έλεγχος στους διαχειριζόμενους φυσικούς πόρους, αλλά και στα περιβαλλοντικά προβλήματα γενικότερα.

Είναι εξάλλου αξιοσημείωτο, ότι η δημιουργία αξιόλογου οικολογικού κινήματος σε διάφορες χώρες, σχετίζεται περισσότερο με την υψηλή οικονομική, πολιτιστική και πολιτική τους στάθμη, παρά με την ύπαρξη έντονων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Τα οικολογικά κινήματα εμφανίστηκαν κατά τις τελευταίες δεκαετίες, με πολύ ανομοιόμορφη γεωγραφική κατανομή και παρουσίασαν μεγάλη ποικιλία στην προσέγγιση των προβλημάτων, τις προτάσεις και τις μορφές δράσης. Αποτέλεσαν μια ατελή σύνθεση πολύμορφων ρευμάτων, όπου συνυπάρχουν πολύ διαφορετικές φιλοσοφικές απόψεις, κοινωνικές αντιλήψεις και πολιτικές ιδέες, από συντηρητικές ή θρησκευτικές έως άκρως ριζοσπαστικές. Ένα σταθερό χαρακτηριστικό τους, με ευρεία αποδοχή, είναι η τοπική συγκεκριμένη δράση, που εκφράστηκε με το σύνθημα «Σκέψου συνολικά, δράσε τοπικά» και επέτρεψε να αποκτήσουν αξιόλογες τοπικές ρίζες σε πολλές Βόρειες χώρες.

Μέσα από την πλούσια δραστηριότητα των οικολογικών κινήματων, αλλά και μέσα από τις απόψεις επιστημόνων και περιβαλλοντικών οργανισμών, αναδεικνύονται διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη και τη σχέση ανθρώπου-φύσης:

- ✓ Οι πιο ριζοσπαστικές προσεγγίσεις επιμένουν στην άρνηση της ανάπτυξης. Η απόρριψη του ανταγωνισμού, του ατομισμού και των τεχνητών αναγκών, η έμφαση στη συλλογικότητα, την ανθρώπινη επικοινωνία και την ικανοποίηση των θεμελιωδών αναγκών θα οδηγούσαν σταδιακά σε μια κοινωνία που θα λειτουργούσε κατά τα πρότυπα των οικοσυστημάτων. Οι σχετικά μικρές και αποκεντρωμένες ανθρώπινες κοινότητες, θα ικανοποιούσαν τις ανάγκες τους με ήπια και απλή τεχνολογία, σε αρμονική συμβίωση με τη φύση.
- ✓ Οι μετριοπαθείς οικολογικές προσεγγίσεις ασπάζονται στο πρότυπο της οικοανάπτυξης. Η διατήρηση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων και η ανακύκλωση, θα πρέπει να συνδυάζονται με ήπιες τεχνολογίες, κατάργηση της σπατάλης και της άχρηστης παραγωγής, προώθηση των ανθεκτικών αντί των προϊόντων μιας χρήσης. Δεν απορρίπτεται αυτή καθ' αυτή η ανάπτυξη, αλλά μόνο η καθαρά ποσοτική μεγέθυνση, που υποτιμά τη σημασία της ποιότητας ζωής. Η οικολογική ανάπτυξη στοχεύει στην κατά το δυνατόν αρμονικότερη συνύπαρξη με τη φύση και στην ανθρώπινη ευημερία μέσα από οικολογικά αποδεκτές δραστηριότητες.
- ✓ Οι πιο αναπτυξιακές φιλοπεριβαλλοντικές προσεγγίσεις δίνουν το βάρος στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της Βιόσφαιρας. Η ανάπτυξη είναι αποδεκτή όταν είναι ελεγχόμενη, ούτως ώστε να μην κινδυνεύει να προκαλέσει μείζονες περιβαλλοντικές διαταραχές. Η δημιουργία κατάλληλων

εργαλείων, όπως η αρχή της ευθύνης του ρυπαίνοντος ή οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τις αναπτυξιακές δραστηριότητες, έχουν ιδιαίτερη σημασία. Οι προτάσεις περί αειφόρου ανάπτυξης, ανήκουν μάλλον σ' αυτό το πλαίσιο προσέγγισης των προβλημάτων.

Η διάκριση μεταξύ των διαφόρων προσεγγίσεων δεν είναι πάντα εύκολη και οπωσδήποτε υπάρχουν συγκλίσεις σε διάφορα συγκεκριμένα ζητήματα. Σε ό,τι αφορά π.χ. το ενεργειακό, η ριζοσπαστική οικολογική αντίληψη θέλει την πλήρη ένταξη του ανθρώπου στους φυσικούς κύκλους των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με τη χρήση της απλούστερης δυνατής τεχνολογίας και δεν επιδιώκει την ενεργειακή αφθονία. Η περιβαλλοντική προσέγγιση, θα ενδιαφερόταν κυρίως για την αποφυγή των επιπτώσεων και δε θα απέρριπτε την επιδίωξη αφθονίας και φθηνής ενέργειας, αν μπορούσε να παράγεται με τρόπο περιβαλλοντικά αποδεκτό. Η μετριοπαθής οικολογική άποψη, θα υποστήριζε ενδιάμεσες θέσεις, συμφωνώντας με τη περιβαλλοντική προσέγγιση στην αποδοχή π.χ. της χρήσης φυσικού αερίου ως υποκατάστατου άλλων πιο ρυπογόνων καυσίμων, αλλά καταδικάζοντας μαζί με τη ριζοσπαστική προσέγγιση την οποιαδήποτε χρήση πυρηνικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης και της πυρηνικής σύντηξης.

Με βάση τις περιβαλλοντικές ιδεολογίες των Orr (1992) και Ress (1990), διακρίνονται δύο κύριες τάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, η τεχνολογική και η οικοκεντρική.

- Οι υποστηρικτές της τεχνολογικής προσέγγισης, υποστηρίζουν ότι η βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μέσα από το υπάρχον μοντέλο ανάπτυξης με κάποιες ενδεχόμενες αλλαγές, όπως η χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνολογιών, η επιβολή φόρων, η ανακάλυψη υποκατάστατων των φυσικών πόρων κ.α.
- Οι υποστηρικτές της οικοκεντρικής προσέγγισης, υποστηρίζουν ότι ο άνθρωπος είναι μέρος του κόσμου και όχι κάτι χωριστό και συνεπώς η επίτευξη της βιωσιμότητας συνεπάγεται ριζικές αλλαγές στα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά συστήματα, όπως και ριζικές αλλαγές στο ήθος, στις αντιλήψεις και στις πρακτικές. Συνεπάγεται μια άλλη αντίληψη για την ποιότητα της ζωής από αυτή με την οποία είναι εξοικειωμένος ο Δυτικός κόσμος, της οποίας επίκεντρο είναι η κατανάλωση αγαθών. Η ποιότητα της ζωής συνδέεται με τη βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων. Απαιτεί ένα διαφορετικό ρόλο για τον πολίτη από αυτόν του παθητικού καταναλωτή. Απαιτεί έναν πολίτη με γνώσεις, ευαισθησία, με ολιστική αντίληψη για τον κόσμο, έτοιμο να αναπτύξει δράσεις.

Μετά την παραπάνω σύντομη ανάλυση, φαίνεται ότι η προώθηση και η επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης, είναι ένας μακρύς και δύσκολος δρόμος, καθώς θίγει εδραιωμένα πρότυπα παραγωγής, κατανάλωσης και κατανομής των φυσικών πόρων και προϋποθέτει αναδόμηση συστημάτων, αλλαγές σε αξίες, σε κίνητρα και σε συγκεκριμένες πορείες λήψης αποφάσεων. Η μελλοντική σταθερότητα της Βιόσφαιρας εξαρτάται πλέον σημαντικά από το βαθμό που θα αναπτυχθούν οι καθαρότερες τεχνολογίες, η ανακύκλωση των αποβλήτων, η εξοικονόμηση ενέργειας, νερού και άλλων φυσικών πόρων, οι ήπιες πηγές ενέργειας, οι αντιρρυπαντικές τεχνολογίες, η υποκατάσταση επικίνδυνων ή τοξικών προϊόντων, η μείωση των μεταφορών λόγω πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, καθώς και νέες μέθοδοι αγροτικής πολιτικής.

Τέτοια μετατόπιση της κοινωνίας κατά τον Ruckelshaus (1989), μπορεί να συγκριθεί σε κλίμακα με δύο άλλες κοσμοϊστορικές αλλαγές, την Αγροτική Επανάσταση στο τέλος της νεολιθικής εποχής και τη Βιομηχανική Επανάσταση.

3. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο των στρατηγικών που προτείνονται για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης, επισημαίνεται ο κρίσιμος ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η εκπαίδευση. Η γνώση για το φυσικό περιβάλλον πρέπει να αποκτηθεί με όσο το δυνατό περισσότερο ενεργητικό και βιωματικό τρόπο. Η διασύνδεση της τυπικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, με την καθημερινή ζωή του σχολείου, με την τοπική κοινότητα ή την κοινωνία, θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω δραστηριοτήτων που εμπνέουν στο ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων και απλά μόνο καθοδηγούνται από το διδάσκοντα. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να εκτίθεται σε διαφορετικές προσεγγίσεις, οι οποίες του παρέχουν διαφορετικές ερμηνείες και λύσεις. Η περιβαλλοντική παιδεία ευρύτερα δεν αφορά μόνο ειδικούς, αλλά απευθύνεται σε όλους τους μελλοντικούς πολίτες. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν είναι πεδίο δράσης των επαγγελματιών/οιδικών, αλλά πρώτιστα και κύρια των πληροφορημένων και ενεργοποιημένων πολιτών, οι οποίοι σε τελική ανάλυση, βιώνουν τις επιπτώσεις της καταστροφής του περιβάλλοντος. Έτσι, η περιβαλλοντική εκπαίδευση δεν πρέπει να εξαντλείται στη δημιουργία ειδικών, αλλά να αγκαλιάζει όλους τους εκπαιδευόμενους και να είναι τέτοιου επιπέδου, ώστε να είναι ικανοί ως πολίτες για τη λήψη αποφάσεων. Ο ρόλος των ειδικών θα πρέπει να είναι η διερεύνηση των προβλημάτων, η θεώρηση και παρουσίαση όλων των εναλλακτικών λύσεων στους πολίτες, οι οποίοι, μέσα από συλλογικές πολιτικές διαδικασίες, θα αποφασίσουν για τις συνθήκες της ζωής τους. Αυτό το δημοκρατικό ιδεώδες πρέπει να καλλιεργηθεί σαν αξία και συμπεριφορά στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι πολίτες μόνο τότε θα ενεργοποιηθούν στα θέματα περιβάλλοντος, όταν θα αντιληφθούν ότι η γνώμη τους και η παρέμβασή τους σ' αυτά είναι βαρύνουσας σημασίας. Η ανάγκη για παραπέρα εκσυγχρονισμό του ευρύτερου εκπαιδευτικού μας συστήματος προς αυτό το σκοπό, είναι οπωσδήποτε επιτακτική.

Μια άλλη αξία και συμπεριφορά που θα βοηθήσει στην επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, είναι η αλληλεγγύη και η συνεργασία των ανθρώπων. Το γεγονός ότι η φύση αποτελεί δώρο στις σημερινές γενιές και που πρέπει να μεταβιβαστεί και στις μελλοντικές γενιές, δε μπορεί να γίνει σεβαστό στα πλαίσια του ατομικισμού και της ανταγωνιστικότητας. Το ίδιο ισχύει και για την ανάγκη, οι ανεπτυγμένες χώρες να περιορίσουν την αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων, των εκπομπών ρύπανσης και τη μεταφορά των ρύπων, ώστε να μπορέσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να συνεχίσουν την ανάπτυξή τους, χωρίς να επέλθει επιδείνωση των περιβαλλοντικών προβλημάτων σε παγκόσμια κλίμακα.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι τις περισσότερες φορές σύνθετα, ενώ παράλληλα δημιουργούν συχνά εντάσεις, επειδή υπάρχουν αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα. Επομένως, δεν υπάρχουν απλές τεχνοκρατικές λύσεις. Στην Ελλάδα, συνεχίζεται ακόμη η πρακτική της τοποθέτησης του ατομικού και συντεχνιακού συμφέροντος, υπεράνω του συνολικού. Όμως, σε κάθε λύση κάποιος θα ωφεληθούν περισσότερο και κάποιος άλλος θα ζημιωθεί. Οι θιγόμενοι έχουν συμφέρον να δυσχεράνουν την επίτευξη συμφωνίας στους στόχους και την εφαρμογή των λύσεων.

Υπάρχουν αλληλοσυγκρουόμενες αξίες και συμφέροντα. Για να μπορεί π.χ. ο αστός φυσιολάτρης να θαυμάσει τα σπάνια πουλιά σ' έναν υγρότοπο, θα πρέπει ο αγρότης της περιοχής να περιορίσει τις δυνατότητες αύξησης του εισοδήματός του, μέσω έγγειο-βελτιωτικών έργων. Κάτω από συνθήκες επάρκειας γνώσης, χρόνου και χρηματικών πόρων είναι δυνατό να βρεθούν ορθολογικές λύσεις για τα περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα. Στην πραγματικότητα όμως, τις περισσότερες φορές έχουμε να αντιμετωπίσουμε επείγοντα και πιεστικά προβλήματα, κάτω από συνθήκες

περιορισμένης γνώσης και μέσων. Η κατάσταση δυσκολεύει επιπλέον από τη συνεχιζόμενη έλλειψη εμπιστοσύνης και σεβασμού των πολιτών, αλλά και της Διοίκησης στους θεσμούς. Για να αλλάξει μια τέτοια κατάσταση, απαιτείται μερική αναθεώρηση του συστήματος αξιών και θεσμών της κοινωνίας, αλλά και χάραξη ευέλικτης περιβαλλοντικής πολιτικής. Η εξέταση ενός πολυσύνθετου θέματος, όπως αυτό της περιβαλλοντικής πολιτικής, απαιτεί μια ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση. Η περιβαλλοντική πολιτική όμως, επηρεάζεται άμεσα από τη γενικότερη πολιτική, έτσι πολλές φορές πρώτιστα συνεκτιμάται το πολιτικό κόστος στη λήψη διαφόρων αποφάσεων, αντί να υπάρχει ενημέρωση των πολιτών με επιχειρήματα για το συγκεκριμένο περιβαλλοντικό πρόβλημα.

Κυριαρχεί επίσης στις μέρες μας σε σημαντικό βαθμό, αίσθημα παθητικότητας, που οφείλεται στην έλλειψη εμπιστοσύνης στον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις και στην αδυναμία των παραδοσιακών φορέων να υλοποιήσουν τις αποφάσεις. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι μια δημιουργική διαδικασία και υπάρχουν περιθώρια συνεχούς βελτίωσής της. Για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη, στη διαδικασία είναι ανάγκη να ακολουθηθεί μια αξιόπιστη και διαφανής πολιτική, με την ενεργό συμμετοχή και υπεύθυνη ενημέρωση όλων των αρμόδιων φορέων και πολιτών και όχι μόνο των άμεσα εμπλεκόμενων. Το πρόβλημα των αποφάσεων σε ζητήματα περιβάλλοντος, αντιμετωπίζεται με τη δημοκρατική αρχή της πλειοψηφίας. Η αρχή αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται μετά από διάλογο, όπου η μειοψηφία θα έχει την ευκαιρία να πείσει με επιχειρήματα, ο δε προβληματισμός θα πρέπει να στηρίζεται στην πληρέστερη δυνατή γνωστική βάση. Η οποιαδήποτε θετική ή αρνητική απόφαση για τη διατήρηση – προστασία του περιβάλλοντος, θα πρέπει να αναθεωρείται, εφόσον νεότερα επιστημονικά δεδομένα γεννούν σημαντικές αμφιβολίες για την ορθότητά της.

Τέλος, απαιτείται εκσυγχρονισμός και μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου, που να επιτρέπει την καλύτερη κατανομή των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων με το περιβάλλον, την αποκέντρωση των ευθυνών και την «αξιοποίηση» του διεπιστημονικού ερευνητικού δυναμικού των Εκπαιδευόμενων Ιδρυμάτων και Ερευνητικών Ινστιτούτων.

Από την προηγούμενη ανάλυση προκύπτει ότι η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων πρέπει να αναζητηθεί στο συνδυασμό των παραγόντων, **σχεδιασμός – δράση – έρευνα - εκπαίδευση**. Για να επιτευχθεί μια τέτοια αλλαγή σε διαδικασίες και οργανωτικές δομές, απαιτούνται σημαντικές μεταβολές στο ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ακολουθούν οι κατευθύνσεις και η συμβολή της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, στην προσπάθεια αλλαγής της συμπεριφοράς των ατόμων και της κοινωνίας απέναντι στο περιβάλλον.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση προωθεί την ανάπτυξη σαφούς αντίληψης και ενδιαφέροντος για την οικονομική, κοινωνική, πολιτική και οικολογική αλληλεξάρτηση, σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Παρέχει σε κάθε άτομο, δυνατότητα απόκτησης γνώσεων, αξιών, στάσεων, αφοσιώσεις και δεξιότητες που χρειάζονται για να προστατεύσει και καλυτερεύσει το περιβάλλον. Συμβάλλει στη δημιουργία νέων προτύπων συμπεριφοράς, ατόμων, ομάδων, κοινωνιών προς το περιβάλλον (UNESCO,1997). Είναι η διαδικασία αναγνώρισης αξιών και διασαφήνισης εννοιών, ώστε να αναπτυχθούν δεξιότητες και στάσεις αναγκαίες για την κατανόηση και εκτίμηση της αλληλοσυσχέτισης ανθρώπου, πολιτισμού και βιοφυσικού περιβάλλοντος. Απαιτεί πρακτική ενασχόληση με τη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση ενός κώδικα συμπεριφοράς, για θέματα που αφορούν την ποιότητα του περιβάλλοντος. Είναι η διαδικασία που θα βοηθήσει τους πολίτες να

αποκτήσουν γνώση του περιβάλλοντος και πάνω από όλα, να γίνουν ικανοί και αποφασισμένοι, να έχουν διάθεση να εργασθούν ατομικά και συλλογικά, για την επίτευξη και τη διατήρηση μιας δυναμικής ισορροπίας, μεταξύ της ποιότητας ζωής και της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Είναι μια δια βίου μαθησιακή διαδικασία, που οδηγεί στη δημιουργία πληροφορημένων και ενεργών πολιτών, οι οποίοι διαθέτουν τις δεξιότητες της δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων, διαθέτουν επιστημονική και κοινωνική παιδεία και αφοσίωση προκειμένου να εμπλακούν σε υπεύθυνες ατομικές και συλλογικές δράσεις. Αυτές οι δράσεις θα βοηθήσουν στην εξασφάλιση ενός περιβαλλοντικά υγιούς και οικονομικά ευημερούντος μέλλοντος (UNESCO Agenda 21, 1992). Είναι η δημιουργία μιας αίσθησης και μιας πρακτικής παγκόσμιας υπηκοότητας, σε όλη την ανθρωπότητα. Στα ενδόμυχα κάθε ανθρώπινης συνείδησης, υπάρχει μια ηχώ της Γαίας. Είμαστε όλοι πολίτες του πλανήτη γη, έτοιμοι να συμμετάσχουμε στη διατήρησή του. Σ' αυτή τη βάση έχει τη δυνατότητα να εργασθεί η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα (O' Riordan, 1993).

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, επιδιώκει τη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, αδιαφορώντας για την τυχόν διαμόρφωση αξιών, στάσεων και συμπεριφορών, έστω αν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτές, για λόγους ιδεολογικούς και όχι επιστημονικούς, ενδεχομένως να αναμένουν και μεταβολές του θυμικού, ως συνέπεια της καλύτερης γνώσης. Μπορεί να οδηγήσει σε επιθυμητή, συνολική συμπεριφορά, έναντι του περιβάλλοντος, που αποτελεί αντικείμενο της περιβαλλοντικής αγωγής. Η περιβαλλοντική αγωγή αποβλέπει, στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που δεν προκύπτουν κατά λογική αναγκαιότητα από μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά προκαλούνται μέσα από άλλες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, που απευθύνονται κυρίως στο συναίσθημα και γενικότερα στο θυμικό δημιουργεί, καλλιεργεί μια περιβαλλοντική ή οικολογική συνείδηση. Υφίσταται ένας άρρητος συνδυασμός περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και περιβαλλοντικής αγωγής (ασαφές μείγμα επιστήμης και ιδεολογίας) μέσα από τα καθοδηγητικά κείμενα (Σοφούλης και Γαβριλάκης, 2001). Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι, η διαδικασία που οδηγεί με την αναγνώριση αξιών και τη διασαφήνιση εννοιών, στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των στάσεων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και την εκτίμηση της συσχέτισης ανθρώπου, πολιτισμού και βιοφυσικού περιβάλλοντος. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, συνεπάγεται επίσης, άσκηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση ενός κώδικα συμπεριφοράς του κάθε ατόμου ξεχωριστά, γύρω από τα προβλήματα που αφορούν την ποιότητα του περιβάλλοντος (Palmer, 1998).

Ο σκοπός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, όπως φαίνεται και από τις συνθήκες που οδήγησαν στη γένεσή της, αλλά και από τον πρώτο ορισμό που της δόθηκε, είναι :

Να διαμορφώσει έναν ενημερωμένο και ευαίσθητο πληθυσμό, γύρω από το περιβάλλον και τα προβλήματά του, ο οποίος θα αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, κίνητρα και αίσθημα προσωπικής δέσμευσης, για να εργαστεί ατομικά και συλλογικά για την επίλυση των υπαρχόντων προβλημάτων και την πρόληψη νέων (UNESCO-UNEP, 1976).

Κατά τη διάρκεια της τριαντάχρονης πορείας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, έχουν γίνει επανειλημμένα αναφορές στους στόχους της. Έτσι, στη Διακήρυξη της Τιφλίδας, αναφέρονται πέντε κατηγορίες στόχων της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι:

- Γνώσεις : να βοηθήσει τις κοινωνικές ομάδες και τους πολίτες να αποκτήσουν πληθώρα εμπειριών, καθώς και μια βασική κατανόηση της οικολογίας-περιβάλλοντος και των σχετικών με αυτά προβλημάτων.
- Ικανότητες – Δεξιότητες : να βοηθήσει τις κοινωνικές ομάδες και τους πολίτες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες ικανότητες για την αναγνώριση και την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Συνειδητοποίηση : να βοηθήσει τις κοινωνικές ομάδες και τους πολίτες να αποκτήσουν επίγνωση και ευαισθητοποίηση, σχετικά με το περιβάλλον και τα προβλήματά του.
- Στάσεις : να βοηθήσει τις κοινωνικές ομάδες και τους πολίτες να αποκτήσουν ένα σύνολο αξιών και συναισθημάτων ενδιαφέροντος για το περιβάλλον, καθώς και τα κίνητρα για την ενεργό συμμετοχή στη διατήρηση, βελτίωση και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Συμμετοχή : να δώσει στις κοινωνικές ομάδες και στους πολίτες, τη δυνατότητα να συμμετάσχουν ενεργά σε όλα τα επίπεδα εργαζόμενοι για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Εκτός της τυπικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (formal environmental education) που πραγματοποιείται μέσα στα «σχολικά περιβάλλοντα» με όλες τις διαφοροποιήσεις της έχουμε την άτυπη και την μη τυπική περιβαλλοντική εκπαίδευση (Coombs, 1973).

Η Άτυπη εκπαίδευση (informal environmental education) είναι η δια βίου διαδικασία με την οποία κάθε άτομο αποκτά στάσεις, αξίες, δεξιότητες και γνώσεις από την καθημερινή εμπειρία και τις εκπαιδευτικές επιρροές του περιβάλλοντός του. Η άτυπη Π.Ε., όπως και η άτυπη εκπαίδευση, εξελίσσεται σε όλη την διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Η συμμετοχή των εκπαιδευομένων είναι καθαρά δική τους επιλογή ενώ μια τέτοια εκπαιδευτική διαδικασία περιλαμβάνει οποιαδήποτε διάχυση πληροφορίας και γνώσης, μέσα από τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.), βιβλιοθήκες, κοινωνικές επαφές ή το διαδίκτυο. Ειδικά όσον αφορά γενικά τη διάδοση της περιβαλλοντικής πληροφορίας ο όρος που χρησιμοποιείται ευρέως είναι εκείνος της Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας.

Η Μη-τυπική εκπαίδευση (non-formal environmental education) Μη-τυπική Π.Ε. είναι εκείνο το είδος της σκόπιμης εκπαίδευσης η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη, σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, περιβαλλοντικών εννοιών, δεξιοτήτων, στάσεων και περιβαλλοντικού ήθους, η οποία πραγματοποιείται σε διάφορα ιδρύματα, στα οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνονται τα σχολεία και τα Πανεπιστήμια. Στοχεύει στην περιβαλλοντική συνειδητοποίηση του πληθυσμού η οποία δεν επιτυγχάνεται λόγω της ελλιπούς του εκπαίδευσης σε θέματα περιβάλλοντος. Η σημασία της μη-τυπικής Π.Ε. είναι εμφανής και στη Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης όπου δόθηκε επιπλέον μεγάλη έμφαση στην ανάγκη υποστήριξης των περιβαλλοντικών οργανώσεων από τους κρατικούς φορείς με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού (UNESCO & Ελληνική Κυβέρνηση, 1997).

Η μη τυπική Π.Ε. παρέχεται με διάφορους τρόπους και πολλαπλές πηγές όπως τα ΜΜΕ, οι επισκέψεις σε μουσεία φυσικής ιστορίας, οικολογικά πάρκα, υγρότοπους, ζωολογικούς κήπους, ενυδρεία κλπ, οι διαλέξεις σε τοπικά σωματεία και πολιτιστικούς συλλόγους (Young & McElhone, 1986). Οι φορείς που ασχολούνται με την μη τυπική Π.Ε. μπορεί να είναι κυβερνητικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι υπεύθυνοι των Ιδρυμάτων, η τοπική εξουσία των περιοχών με περιβαλλοντικό χαρακτήρα, οι εργαζόμενοι στα ΜΜΕ. Τα Μ.Μ.Ε. διαθέτουν πρόσβαση σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, μπορούν να επηρεάσουν τις προσωπικές συμπεριφορές, στάσεις και αντιλήψεις και αποτελούν την κύρια πηγή

πληροφόρησης γύρω από τα περιβαλλοντικά θέματα. Αδιαμφισβήτητα λοιπόν τα Μ.Μ.Ε. επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές αντιλήψεις και δράσεις του κοινού (Nitz, 2000). Με βάση τα παραπάνω είναι φανερό ότι τα Μ.Μ.Ε. είναι σε θέση να ενταχθούν στη διαδικασία της ΠΕ, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τις διεθνείς διασκέψεις για την ΠΕ.

Στη Διακήρυξη της Τυφλίδας (1977) διατυπώνεται ότι:

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται σε όλες τις ηλικίες και τα επίπεδα τόσο της τυπικής, όσο και της άτυπης εκπαίδευσης. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας φέρουν τη μεγάλη ευθύνη να θέσουν τις δυνατότητές τους στην υπηρεσία αυτής της εκπαιδευτικής αποστολής.

Στη Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης (1977), που συντάχθηκε κατά την διάρκεια της Διεθνούς Διάσκεψης Περιβάλλοντος και Κοινωνίας: Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση των Πολιτών για την Αειφορία επισημαίνεται ότι:

Τα Μ.Μ.Ε. καλούνται να ευαισθητοποιήσουν και να κινητοποιήσουν την τεχνογνωσία τους και τους διαύλους διάχυσης πληροφοριών για να διαδώσουν τα κύρια μηνύματα και να βοηθήσουν να μετατραπεί η πολυπλοκότητα των σχετικών θεμάτων σε ουσιαστική και εύληπτη πληροφορία για το κοινό. Το δυναμικό των νέων πληροφοριακών συστημάτων πρέπει να χρησιμοποιηθεί ορθά για το σκοπό αυτό (UNESCO & Ελληνική Κυβέρνηση, 1997).

Τα Μ.Μ.Ε. μέσα από την εκπομπή προγραμμάτων, εκπαιδευτικών ή μη και ταινιών που σχετίζονται με τα περιβαλλοντικά θέματα, την αναμετάδοση και τη διάχυση περιβαλλοντικών πληροφοριών και ειδήσεων, τη προβολή συζητήσεων ή απόψεων που αφορούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα και με την δύναμη που διαθέτουν να επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τη γνώμη του κοινού, συμβάλλουν στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του.

Η περιβαλλοντική ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε. δεν πρέπει να περιορίζεται στην απλή μετάδοση πληροφοριών γύρω από τα περιβαλλοντικά θέματα, αλλά να παρουσιάζει στο κοινό την πραγματική κοινωνικοοικονομική αιτία και οικολογική πλευρά των περιβαλλοντικών προβλημάτων και τους δυνατούς τρόπους δράσης, για την επίλυσή τους. Έτσι, οι πολίτες είναι σε θέση να αναγνωρίσουν την κρισιμότητα των προβλημάτων αυτών και να κινητοποιηθούν υπέρ τους. Άλλοι τρόποι πληροφόρησης των πολιτών για περιβαλλοντικά θέματα μπορεί να είναι:

Αρθρογραφία ειδικών επιστημόνων και απλών πολιτών, αν είναι δυνατό και στο πλαίσιο διαλόγου, στον τοπικό ημερήσιο και περιοδικό τύπο.

Δημιουργία ιστοσελίδων, όπου θα παρουσιάζονται διάφορες δραστηριότητες περιβαλλοντικών ομάδων. Αυτές μπορούν να παίξουν σπουδαίο ρόλο στην όλη διαδικασία πληροφόρησης, γιατί σε χώρος προσφέρεται για ανταλλαγή απόψεων (με άλλους φορείς ή ειδικούς επιστήμονες), για ανάδειξη- εμπλουτισμό του προβληματισμού, γύρω από προβλήματα περιβάλλοντος.

4. Παράμετροι που σχετίζονται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Περιβαλλοντική ή οικολογική συνείδηση, είναι η αγάπη, ο σεβασμός προς το περιβάλλον, να το διατηρούμε όπως είναι και να μην το καταστρέφουμε, να μην το ρυπαίνουμε κ.τ.λ.

Είναι ένας νέος προσανατολισμός της αξιολόγησης του περιβαλλοντικού μας οίκου, με αξίωση για ενεργό συμμετοχή στην προστασία της φύσης και στον αγώνα ενάντια στην καταστροφή της. Επομένως, απαιτείται σεβασμός στη φύση, με έλλογη και σώφρον στάση του ανθρώπου απέναντι στο σύνθετο φαινόμενο της ζωής, ολιγάρκεια και λιτότητα.

Η περιβαλλοντική συνείδηση εντούτοις, είναι μια «λεπτή έννοια», προσπαθώντας να την οριοθετήσουμε είναι δυνατόν να βρεθούμε σε αδιέξοδα.

Μερικοί κοινωνικοί παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών και είναι δυνατόν να αξιολογηθεί η συμβολή τους στο πλαίσιο μιας έρευνας είναι: ιδιωτικοί φορείς, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, Τοπική Αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τυπική περιβαλλοντική εκπαίδευση, μη τυπική περιβαλλοντική εκπαίδευση, άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, αυτόνομες ομάδες πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος, μέσα μαζικής ενημέρωσης, Πανεπιστημιακά και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά

Πολλοί είναι εκείνοι οι παράγοντες που επηρεάζουν και διαμορφώνουν την Περιβαλλοντική υπεύθυνη συμπεριφορά και σχετίζονται όχι μόνο με το επίπεδο των περιβαλλοντικών γνώσεων, αλλά περιλαμβάνουν και άλλες διαστάσεις της ανθρώπινης προσωπικότητας. Ενώ η φράση «περιβαλλοντικά υπεύθυνη συμπεριφορά» χρησιμοποιείται πολύ συχνά σα να είναι κάτι αυτονόητο, ο προσδιορισμός της στην πραγματικότητα γεννά πολλά ερωτηματικά, καθώς είναι φυσικό να έχει διαφορετικές σημασίες για διαφορετικούς ανθρώπους, οι οποίοι διακατέχονται από διαφορετικές περιβαλλοντικές ιδεολογίες. Αυτές έχουν να κάνουν μεταξύ των άλλων, με την κοινωνικοοικονομική τους θέση, το μορφωτικό τους επίπεδο, το βαθμό πολιτικοποίησής τους κ.α.. Κάποιες δραστηριότητες που θεωρούνται κατάλληλες περιβαλλοντικά, κάποια χρονική στιγμή, αργότερα, υπό το φως νέας διαθέσιμης γνώσης, μπορεί να αποδειχτεί ότι δεν είναι. Για παράδειγμα, σήμερα εξετάζεται η ωφέλεια για το περιβάλλον συνολικά από τη χρήση «ωφέλιμων» εντόμων, για τη βιολογική καταπολέμηση των «εχθρών» των καλλιεργειών.

Οι Hungerford & Volk (1990) ορίζουν ως περιβαλλοντικά υπεύθυνο πολίτη, αυτόν που έχει : *Επίγνωση και ευαισθησία για το συνολικό περιβάλλον και τα συνδεδεμένα με αυτό προβλήματα. Μια βασική κατανόηση του περιβάλλοντος και των προβλημάτων του. Αίσθηση ενδιαφέροντος για το περιβάλλον και διάθεση για ενεργή συμμετοχή στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος. Δεξιότητες για αναγνώριση και επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Ενεργή συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα, στην προσπάθεια επίλυσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων.*

Παράμετροι που είναι δυνατό να υπεισέλθουν σε ένα μοντέλο για την προσέγγιση της Περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς είναι:

- ❖ η πρόθεση για ανάληψη δράσης εξαρτάται από μια σειρά μεταβλητών, όπως γνώσεις, γνώση δεξιοτήτων και παράγοντες που εξαρτώνται από την προσωπικότητα του καθενός,
- ❖ η ανάληψη δράσης για ένα θέμα προϋποθέτει, τη γνώση του άλλου, αλλά και τις δράσεις εκείνες οι οποίες μπορούν να συμβάλουν με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο στην επίλυση του θέματος,
- ❖ το άτομο πρέπει να έχει την επιθυμία να δράσει και αυτό εξαρτάται κυρίως, από παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπικότητά του, όπως στάσεις του και η υπευθυνότητά του απέναντι στο περιβάλλον,
- ❖ η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ορίζεται ως η συναισθηματική προοπτική για το περιβάλλον ,
- ❖ οι γνώσεις του εκπαιδευόμενου γύρω από την οικολογία,
- ❖ το «ψυχολογικό φύλο» του,
- ❖ η στάση του απέναντι στη ρύπανση-μόλυνση, στην τεχνολογία και την οικονομία και όλα αυτά σε σχέση με το περιβάλλον
- ❖ η σε βάθος γνώση για τα περιβαλλοντικά ζητήματα,
- ❖ η προσωπική επένδυση, σε περιβαλλοντικά ζητήματα και στο περιβάλλον,
- ❖ η γνώση για τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της συμπεριφοράς,
- ❖ η προσωπική δέσμευση, για την επίλυση των ζητημάτων και
- ❖ η πρόθεση του ατόμου να δράσει.

Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση

Ορίζεται ως η συναισθηματική προοπτική – αντίληψη για το περιβάλλον.

Η Peterson το 1982, ήταν η πρώτη που όρισε την Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση, ως ένα σύνολο από συναισθηματικά χαρακτηριστικά, τα οποία έχουν σαν αποτέλεσμα να βλέπει το άτομο, το περιβάλλον από μια οπτική γωνία συμπάθειας.

Η πρώτη έρευνα που ασχολήθηκε με το θέμα της Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης, ήταν του Tanner(1979 &1980). Διερευνήθηκε η επιρροή που άσκησαν οι γονείς, οι δάσκαλοι και οι μεταβολές του περιβάλλοντος, πάνω στους ερωτώμενους, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίησή τους. Ενώ η περιβαλλοντική ευαισθητοποίησή θεωρείται συναισθηματική μεταβλητή, εντούτοις προκύπτει από την αλληλεπίδραση με εμπειρίες στη φύση, επίδραση άλλων ατόμων και γνώσεις για το φυσικό περιβάλλον, δηλαδή υπάρχουν εμπειρικοί και γνωστικοί παράγοντες που την επηρεάζουν. Μια άλλη κατηγορία μελετών που σχετίζονται με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, είναι εκείνες που τη συνδέουν με την επιλογή επαγγέλματος.

Περιβαλλοντικό ήθος

Η διαμόρφωση ενός νέου πλανητικού- περιβαλλοντικού ήθους, είναι ένα από τα απαραίτητα ζητούμενα για οποιουδήποτε είδους περιβαλλοντική εκπαίδευση. Χρειαζόμαστε ένα νέο παγκόσμιο ήθος. Ένα ήθος, σύμφωνα με το οποίο τα άτομα και οι κοινωνίες, θα υιοθετούν στάσεις και αξίες εναρμονισμένες με τη θέση της ανθρωπότητας μέσα στη βιόσφαιρα. Ένα ήθος το οποίο θα αναγνωρίζει και θα απαντά με την ανάλογη ευαισθησία, στη σύνθετη και μεταβαλλόμενη σχέση, ανάμεσα στον άνθρωπο και στη φύση και ανάμεσα στους ίδιους τους ανθρώπους.

Η Unesco (1978), τονίζει στην έρευνά της, για μια νέα ηθική, ότι αυτή θα στηρίζεται στο σεβασμό απέναντι στη φύση, στον άνθρωπο και την ανάγκη για μια

ποιότητα ζωής, προσβάσιμη σε όλους. Ο Allen (1980), συμπεραίνει πως για να επιτευχθεί η διατήρηση της ισορροπίας, μεταξύ φύσης και ανθρώπου, πρέπει να μετασχηματιστεί η συμπεριφορά ολόκληρων κοινωνιών, απέναντι στη βιόσφαιρα. Απαιτείται ένα νέο ήθος, που να συμπεριλαμβάνει τα φυτά, τα ζώα και τους ανθρώπους.

Ο Berry (1983), θεωρεί πως το περιβαλλοντικό ήθος, περιλαμβάνει τέσσερα διαφορετικής ποιότητας συμφέροντα, τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη. Αυτά είναι, το ατομικό συμφέρον, το δημόσιο συμφέρον, το συμφέρον των επόμενων γενεών και το συμφέρον της Φύσης.

Ο όρος περιβαλλοντικό ήθος, είναι στην πραγματικότητα απλουστευτικός, αφού υπονοεί την ύπαρξη ενός καθολικού ήθους. Αυτονόητο είναι ότι διαφορετικό ήθος διέπεται από διαφορετικές αξίες και στάσεις και οδηγεί σε διαφορετικές απόψεις ως προς τη συμπεριφορά. Όπως όμως επισημαίνει ο Hargrove (1985), δεν υπάρχει απλό ήθος στη φιλοσοφία και η μελέτη στα ήθη αναδεικνύει όλο και περισσότερες θέσεις, ενώ τα περιβαλλοντικά ήθη μπορεί να ετεροκαθοριστούν με διάφορα κριτήρια. Ένας πρόσφορος τρόπος διάκρισης, γίνεται με κριτήριο την εγγενή αξία που αποδίδει κανείς στα όντα ή στο φυσικό κόσμο γενικότερα. Με βάση την αναγνώριση ή μη εγγενούς αξίας στο φυσικό κόσμο, πολλοί διακρίνουν τα περιβαλλοντικά ήθη σε δυο μεγάλες κατηγορίες, τα ανθρωποκεντρικά ήθη και τα βιοκεντρικά.

Η ανθρωποκεντρική θεωρία των περιβαλλοντικών ηθών, υποστηρίζει ότι τα ηθικά μας καθήκοντα σε σχέση με το φυσικό κόσμο, προσδιορίζονται αποκλειστικά από τις υποχρεώσεις του ενός, απέναντι στον άλλο, ως ανθρώπινα όντα. Οι λόγοι που υπαγορεύουν περιορισμούς στη χρήση του φυσικού περιβάλλοντος και των άλλων όντων, υπαγορεύεται από το σεβασμό των δικαιωμάτων των άλλων ανθρώπινων όντων και το ενδιαφέρον για την προστασία και την ευημερία τους. Μπορεί τα ήθη αυτής της κατηγορίας να επεκτείνονται και στις μελλοντικές γενιές ανθρώπων που δεν έχουν ακόμα γεννηθεί.

Τα βιοκεντρικά ήθη, πηγάζουν από το γεγονός ότι αναγνωρίζεται εγγενής αξία στα μη ανθρώπινα όντα, ανεξάρτητα από τη χρησιμότητά τους για τον άνθρωπο. Για παράδειγμα, σχετικά με τη χρήση των φυσικών πόρων κάτω από την ιδεολογία της βαθιάς οικολογίας, που διέπεται από βιοκεντρικά ήθη, υποστηρίζεται η συμπεριφορά της μη χρήσης, αλλά κάτω από την ιδεολογία της διαχείρισης που διέπεται από ανθρωποκεντρικά περιβαλλοντικά ήθη, είναι αρκετή η ανακύκλωση. Βέβαια, δεν αποκλείεται στους ίδιους ανθρώπους, να ενυπάρχουν ταυτόχρονα στοιχεία και από τις δύο αυτές κατηγορίες ηθών. Κάποιος που ενδιαφέρεται για την προστασία ενός υπό εξαφάνιση είδους, μπορεί να το κάνει παρακινούμενος τόσο από ανθρωποκεντρικά περιβαλλοντικά ήθη, δηλαδή από το φόβο που θα τον διακατέχει να μην καταστραφεί η εύθραυστη ισορροπία που υποστηρίζει τη ζωή του ανθρώπου, αλλά μπορεί να το κάνει παρακινούμενος και από βιοκεντρικά ήθη, επειδή αναγνωρίζει το δικαίωμα ύπαρξης αυτού του ίδιου του είδους.

Η Peterson, το 1982 όρισε την περιβαλλοντική ηθική, ως 'ένα έντονο σεβασμό για το φυσικό περιβάλλον με μια προθυμία να ληφθεί η προσφορότερη ενέργεια κάθε φορά, προκειμένου να ζήσει αρμονικά με τη φύση.

Η βιοτεχνολογία, ήδη επιφέρει μια νέα «Βιολογική Επανάσταση», ο 21^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται ο αιώνας της. Ο αναπτυσσόμενος διεπιστημονικός κλάδος της Βιοηθικής, θα πρέπει να μεριμνά για την λελογισμένη και άκρως απαραίτητη εφαρμογή των πορισμάτων της Μοριακής Βιολογίας, μέσω της Γενετικής Μηχανικής-Βιοτεχνολογίας, γιατί η γενετική ρύπανση είναι ανεξέλεγκτη και επικίνδυνη για τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Β ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Σκοπός

Η καταγραφή των αντιλήψεων – απόψεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου σχετικά με παράγοντες και συνθήκες που θα έδειχναν την τάση ευαισθητοποίησης τους για το περιβάλλον.

Αναλυτικότερα στόχευε να απαντήσει:

- Ποια μέτρα πολιτικής, θεωρούσαν ικανά για να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Ποιους παράγοντες, θεωρούσαν ότι είναι καθοριστικοί για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον.
- Ποιους παράγοντες θεωρούσαν ότι μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους.

2. Ερευνητικός πληθυσμός

Για το σκοπό της εργασίας αυτής (εμπειρική έρευνα), χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικός πληθυσμός, το σύνολο των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου. Οι οποίοι αριθμούν δύο χιλιάδες τριακόσιοι εξήντα τρεις, από τους οποίους οι χίλιοι τετρακόσιοι ογδόντα έξι είναι γυναίκες και οι οκτακόσιοι εβδομήντα επτά είναι άντρες. Από αυτούς οι χίλιοι τετρακόσιοι είκοσι εννέα υπηρετούν στην πόλη και οι εννιακόσιοι τριάντα τέσσερις στην ύπαιθρο.

Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζεται αναλυτικά, το σύνολο των εκπαιδευτικών ανά ειδικότητα..

Πίνακας 1. Το σύνολο των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά ειδικότητα..

Ειδικότητες	Αριθμός ατόμων
Θετικοί	851
Θεωρητικοί	454
Τεχνικοί	125
Μαθηματικοί	299
Φιλολόγοι	634

Πίνακας 2. Το σύνολο των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά φύλο.

Φύλο	Αριθμός ατόμων
Γυναίκες	1486
Άνδρες	877
ΣΥΝΟΛΟ	2363

Πίνακας 3. Το σύνολο των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά σχολείο.

Σχολείο	Αριθμός ατόμων
Πόλη	1429
Υπαιθρο	934

3. Δείγμα

Για την παρούσα πτυχιακή, δόθηκε τυχαία (τυχαία δειγματοληψία) σε σύνολο τετρακοσίων τριάντα τριών εκπαιδευτικών, της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ερωτηματολόγιο, με σκοπό την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής τους ευαισθητοποίησης. Από αυτούς, οι διακόσιοι τριάντα εννέα ήταν γυναίκες και οι εκατόν ενενήντα τέσσερις ήταν άνδρες. Το ερωτηματολόγιο δόθηκε σε εκπαιδευτικούς οι οποίοι διδάσκουν σε σχολεία της πόλης, αλλά και σε σχολεία της υπαίθρου, οι οποίοι ήταν διαφόρων ειδικοτήτων.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται αναλυτικά, το σύνολο των εκπαιδευτικών ανά φύλο, σχολείο και ειδικότητα.

Πίνακας 4. Το σύνολο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά φύλο, σχολείο και ειδικότητα.

Ειδικότητα	Γυναίκες υπαίθρου	Γυναίκες πόλης	Άνδρες υπαίθρου	Άνδρες πόλης
Θετικοί	18	34	35	36
Θεωρητικοί	18	20	7	13
Τεχνικοί	4	22	5	18
Μαθηματικοί	5	14	22	20
Φιλολόγοι	36	48	9	26
Άλλοι	6	14	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	87	152	79	115

Πίνακας 5. Το σύνολο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά φύλο.

Φύλο	Αριθμός ατόμων
Γυναίκες	239
Άνδρες	194
ΣΥΝΟΛΟ	433

Πίνακας 6. Το σύνολο των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου, ανά σχολείο.

Σχολείο	Αριθμός ατόμων
Πόλη	267
Υπαιθρο	166

4. Το ερωτηματολόγιο

Ατομικά στοιχεία

Φύλο : Άνδρας Γυναίκα

Ηλικία : 25-35 36-45 46 και άνω

Σπουδές: Δ/θμια Πτυχιούχος Τ.Ε.Ι. Πτυχιούχος Α.Ε.Ι.

(Ειδικότητα:.....)

Σχολείο διδασκαλίας: πόλης υπαίθρου

Ερωτήματα

- Ποια από τα παρακάτω μέτρα πολιτικής, με αύξουσα σειρά 1,2,3,..., θεωρείτε ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης;
 - Επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες (ιδιώτες, φορείς, κράτη)
 - Υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος
 - Άτυπη (δια βίου) περιβαλλοντική εκπαίδευση
 - Περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής
 - Χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς
 - Στροφή στην βιολογική γεωργία
 - Στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
 - Ασφαλής καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων
 - Όχι παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών - διατήρηση βιοποικιλότητας
 - Άλλο
- Ποιους από τους παρακάτω παράγοντες, με αύξουσα σειρά 1,2,3,..., θεωρείτε ότι είναι καθοριστικοί για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή σας στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον;
 - Ενδιαφέροντός από σας τους ίδιους
 - Ενδιαφέροντος από την Τοπική Αυτοδιοίκηση
 - Ενδιαφέροντος από την Κεντρική εξουσία
 - Εξειδικευμένο προσωπικό
 - Χρόνος
 - Χρηματοδότηση
 - Άλλο
- Οι παρακάτω παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. **Βάλτε ένα (X) στην ένδειξη που εκφράζει τη δική σας άποψη σύμφωνα με την κλίμακα: Καθόλου σημαντικός 1, ελάχιστα σημαντικός 2, Σημαντικός 3, Αρκετά σημαντικός 4, Πολύ σημαντικός 5.**

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Οικογένεια					
------------	--	--	--	--	--

Σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης					
Πανεπιστήμια / Τ.Ε.Ι.					
Εκκλησία					
Τοπικές αρχές (Δήμοι, κ.λ.π.)					
Περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος					
Μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, κλπ.)					
Μη κυβερνητικές περιβαλ. οργαν. σε διεθνές επίπεδο (GREEN PEACE, W.W.F. κλπ.)					
Επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (Ενωση Ελλήνων Οικολόγων, κ.λ.π.)					
Αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος					
Οργανώσεις καταναλωτών (ΙΝ.Κ.Α. Ε.ΠΟΙ.ΖΩ κ.λ.π.)					
Μέσα μαζικής ενημέρωσης Μ.Μ.Ε. (Τύπος κλπ.)					
Επαγγελματικές ομάδες (π.χ. Οικονομολόγων, κ.λ.π.)					
Ενώσεις Νέων για την προστασία του περιβάλλοντος					
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στη προστασία του περιβάλλοντος					
Ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος					
Άλλοι παράγοντες: ποιοι;					

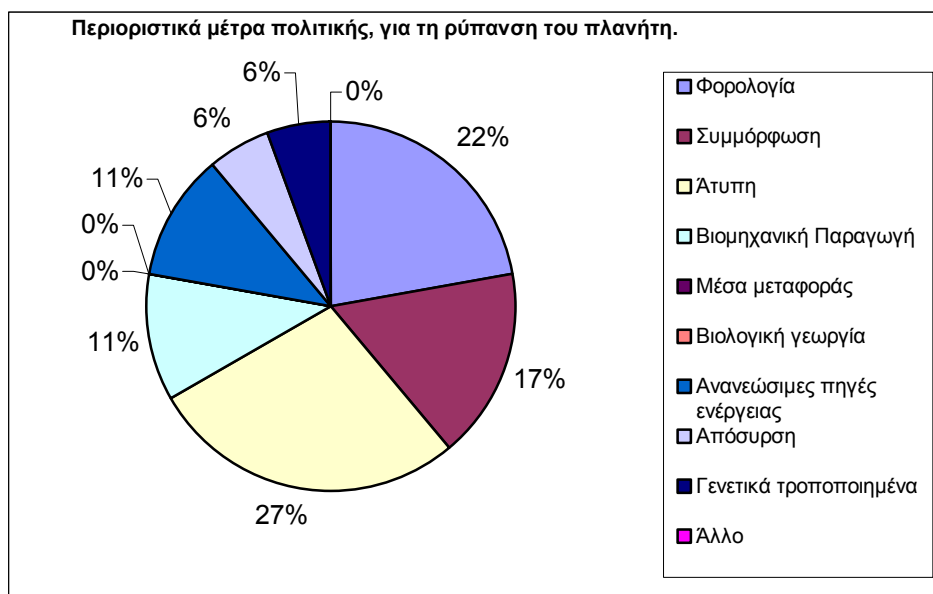
5. Αποτελέσματα

Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η απόλυτη και σχετική συχνότητα στις απαντήσεις των υποκειμένων. Δεν χρησιμοποιήθηκε μέθοδοι επαγωγικής στατιστικής, π.χ. T-test για εκτίμηση στατιστικών διαφορών ανάμεσα στο φύλο ή στις περιοχές διδασκαλίας (ύπαιθρος-πόλη), ANOVA-one way ή παραγοντική ανάλυση για την εκτίμηση αιτιωδών συσχετίσεων και εύρεση στατιστικά σημαντικών διαφορών.

Στα παρακάτω γραφήματα, παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά αποτελέσματα, που πάρθηκαν από τετρακόσια τριάντα τρία ερωτηματολόγια, με βάση το φύλο των εκπαιδευτικών, την ειδικότητα και το σχολείο που υπηρετούν. Τα αποτελέσματα αυτά, βασίζονται για κάθε μια από τις τρεις ερωτήσεις, στην πρώτη και πιο σημαντική απάντηση των ερωτηθέντων.

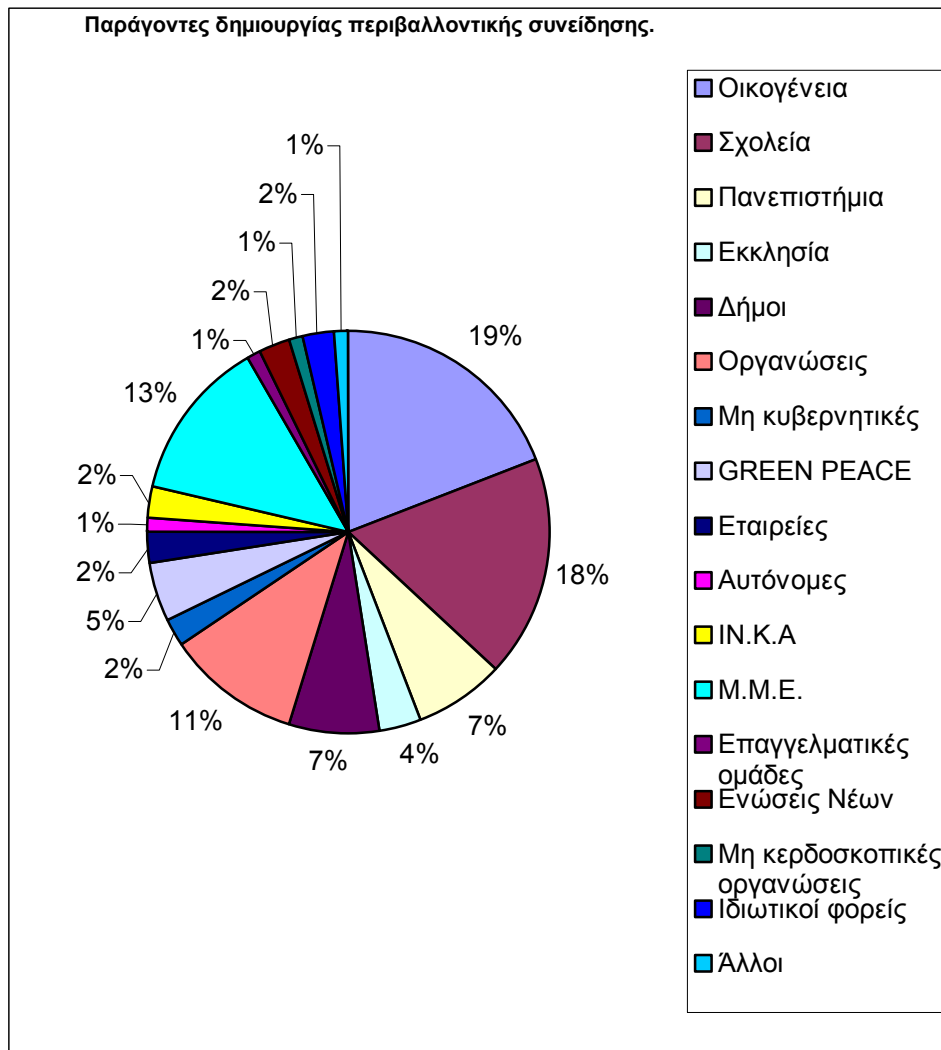
Α. Γυναίκες υπαίθρου

Γράφημα 1. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των θετικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 18).

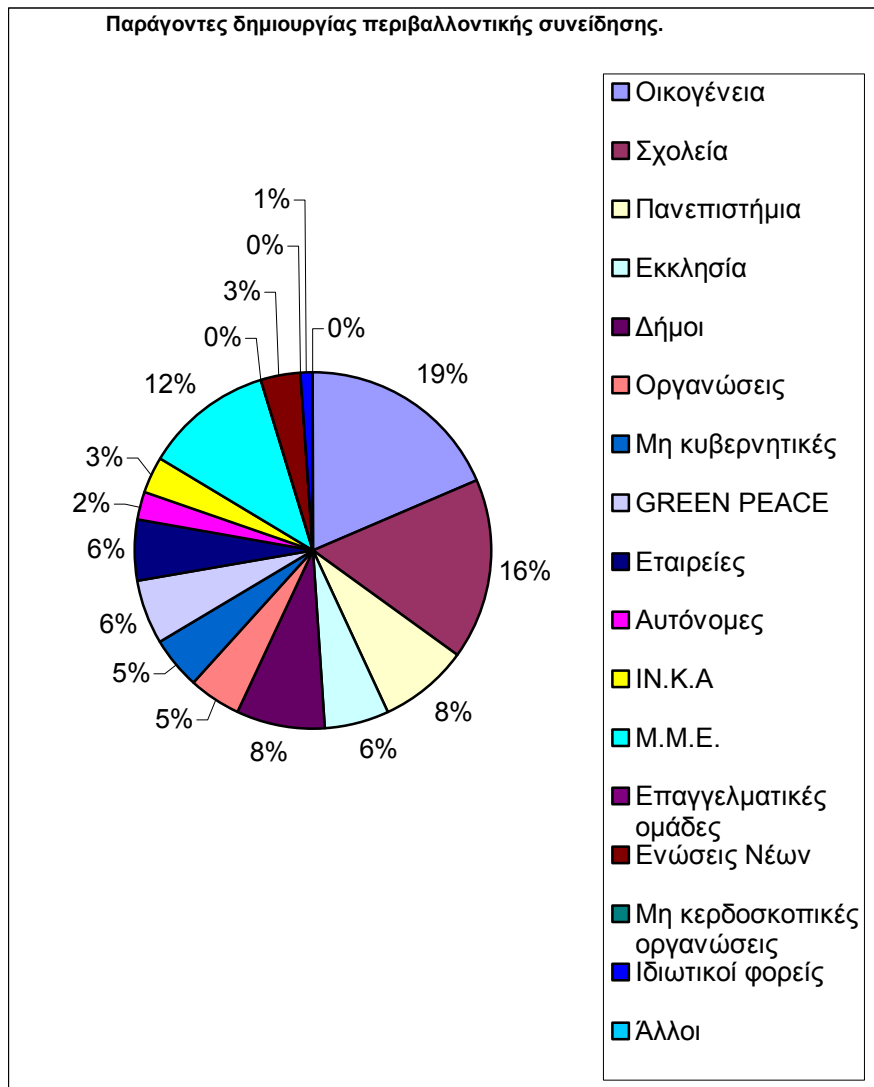
Στο γράφημα 1 που προήλθε από τους πίνακες 1α και 1β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης των 27%, θεωρεί ότι η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης των 22%, θεωρεί την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, όπου εμφανίζεται σε ποσοστό 17%. Ενώ σε ποσοστό 11%, εμφανίζεται ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής και η στρόφη προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργεια. Τέλος, σε ποσοστό 6%, εμφανίζεται η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων και η μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η διατήρηση της βιοποικιλότητας

Γράφημα 2. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θετικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 18).

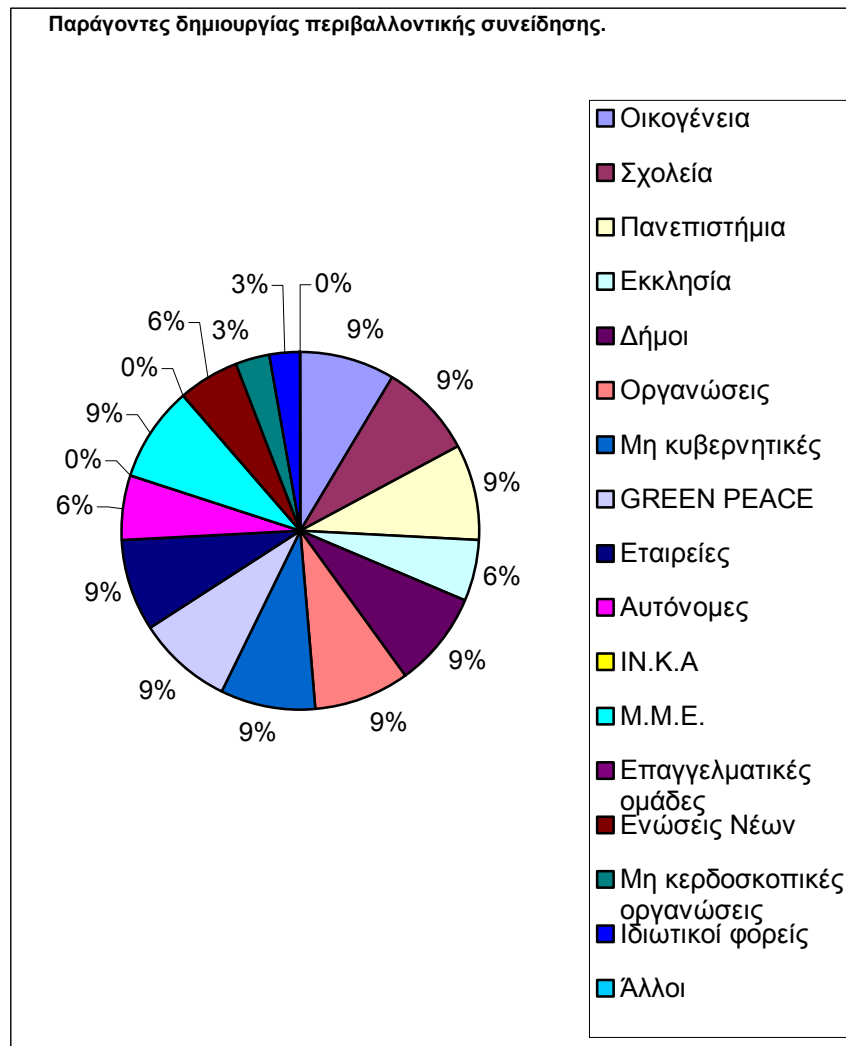
Στο γράφημα 2, που προήλθε από τους πίνακες 3α και 3β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης των 19%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 18% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 13% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 11% περιβαλλοντικές οργανώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, 7% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και τοπικές αρχές, 5% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 4% η εκκλησία, 2% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και , ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και 1% αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, επαγγελματικές ομάδες και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος.

Γράφημα 3. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 18).

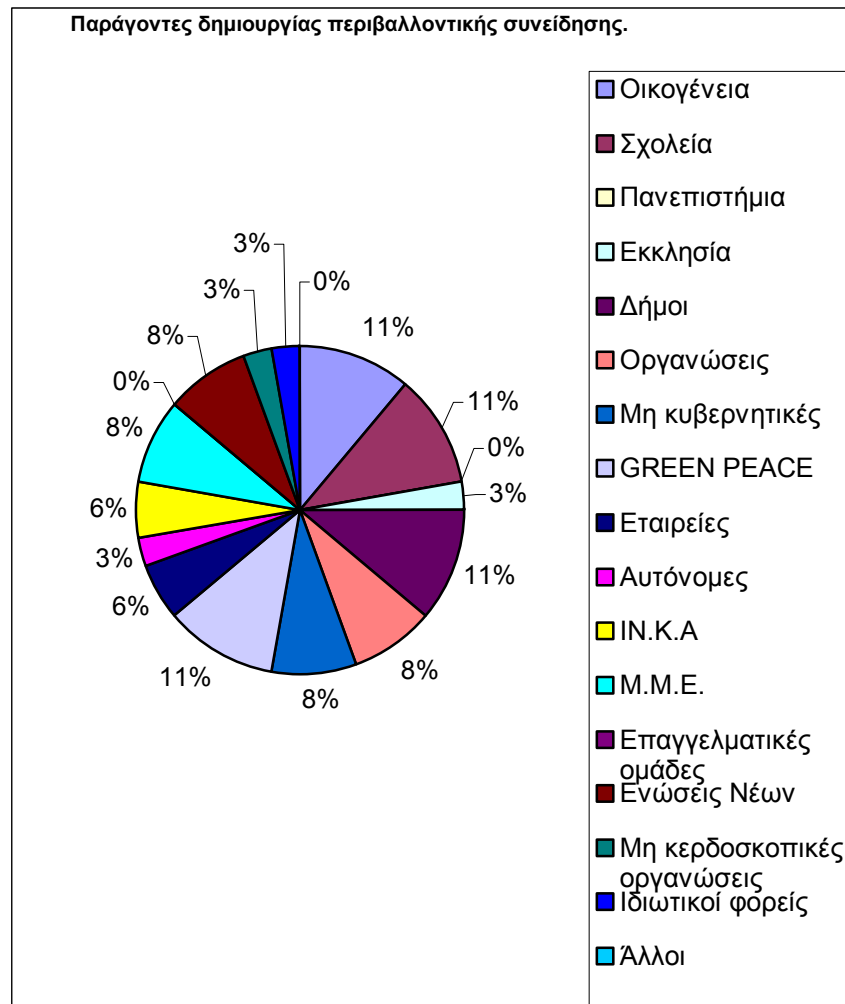
Στο γράφημα 3, που προήλθε από τους πίνακες 6α και 6β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης των 19%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 16% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 12% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 8% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και τοπικές αρχές, 6% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, η εκκλησία και επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 5% περιβαλλοντικές οργανώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, 3% οργανώσεις καταναλωτών και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 2% αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και 1% ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Γράφημα 4. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των τεχνικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 4).

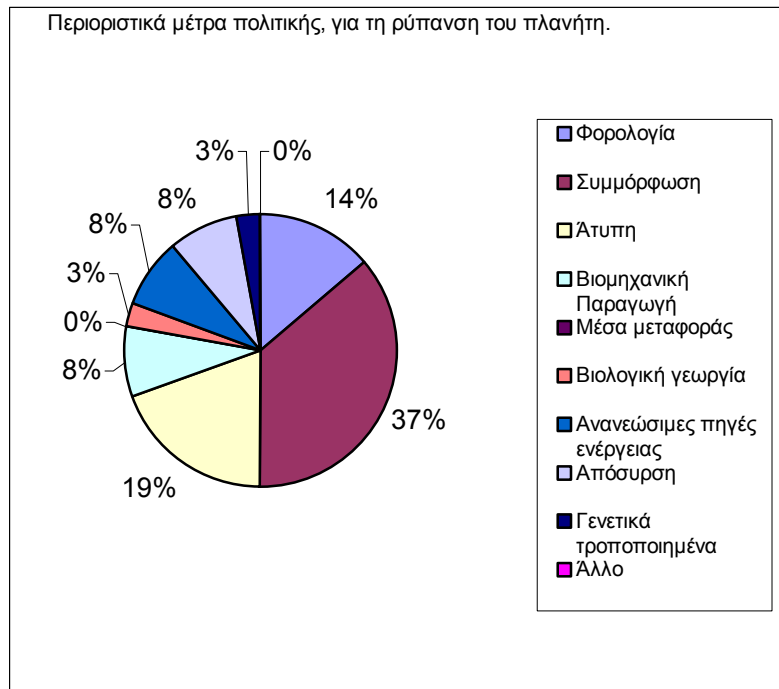
Στο γράφημα 4, που προήλθε από τους πίνακες 9α και 9β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης των 9%, θεωρεί την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., τις τοπικές αρχές, περιβαλλοντικές οργανώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ως τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 6% η εκκλησία, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος. Τέλος, με 3%, εμφανίζονται οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Γράφημα 5. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 5).

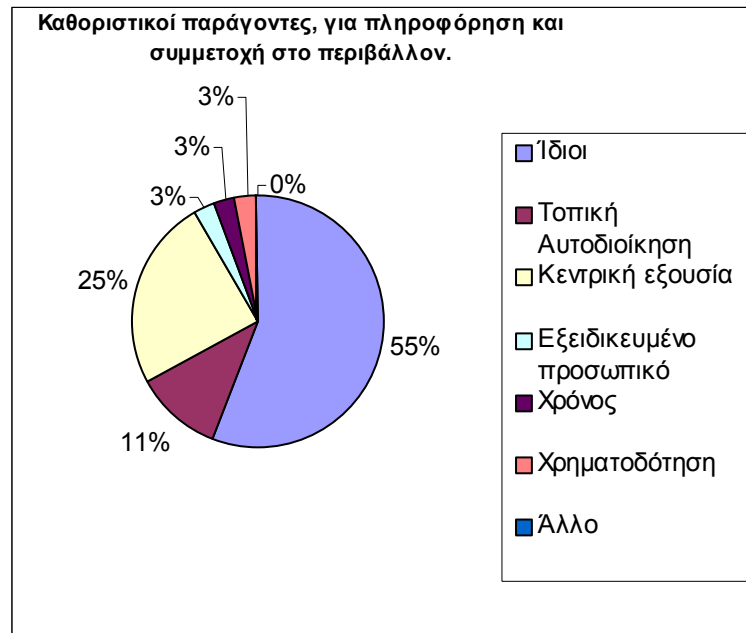
Στο γράφημα 5, που προήλθε από τους πίνακες 12α και 12β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των μαθηματικών, της τάξης των 11%, θεωρεί την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., τις τοπικές αρχές και τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, ως τους πιο σημαντικούς παράγοντες για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 8%, περιβαλλοντικές οργανώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος. Ενώ με ποσοστό 6%, εμφανίζονται επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και οργανώσεις καταναλωτών. Τέλος με 3%, εμφανίζονται η εκκλησία, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Γράφημα 6. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των φιλόλογων, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 36).

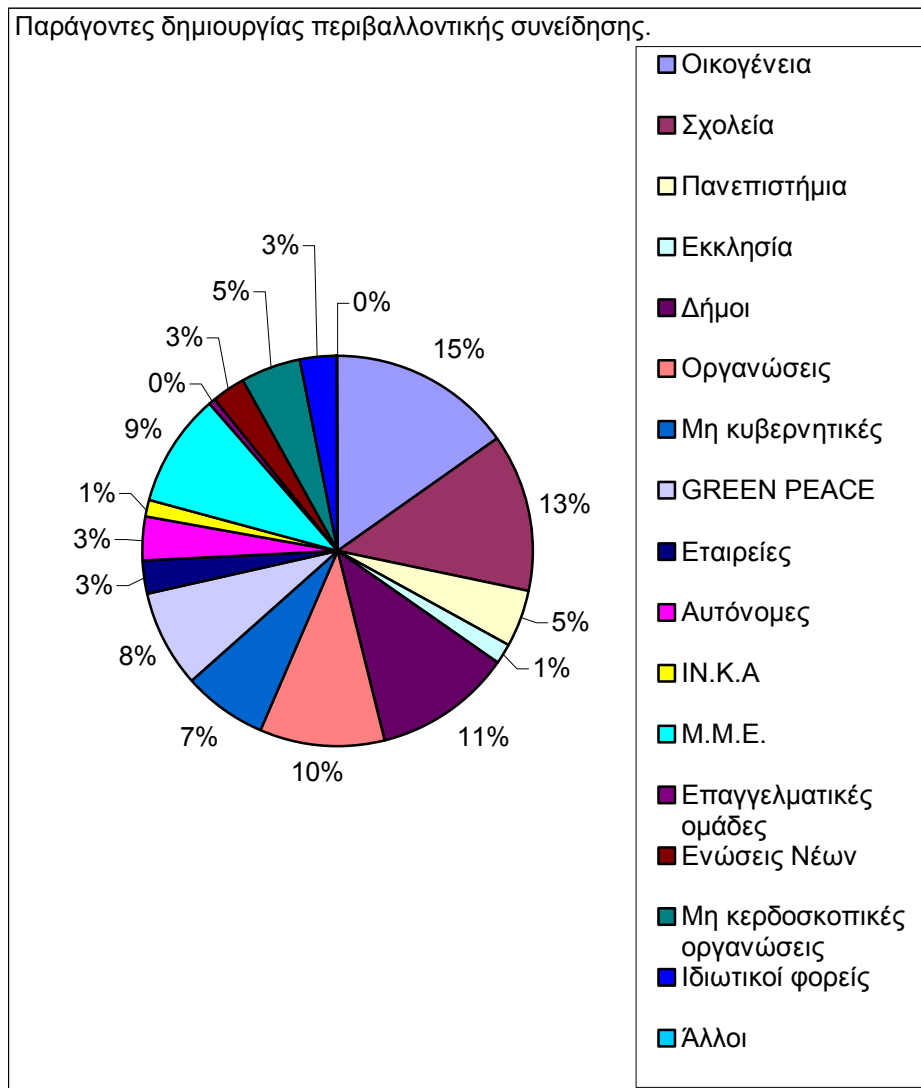
Στο γράφημα 6, που προήλθε από τους πίνακες 13α και 13β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλόλογων, της τάξης των 37%, θεωρεί ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης των 19%, θεωρεί την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, όπου εμφανίζεται σε ποσοστό 14%. Ενώ σε ποσοστό 8%, εμφανίζεται ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής, η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργεια και η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων. Τέλος, σε ποσοστό 3%, εμφανίζεται η μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η στροφή στη βιολογική γεωργία.

Γράφημα 7.Καθοριστικοί παράγοντες, για την πληροφόρηση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 36).

Στο γράφημα 7, που προήλθε από τους πίνακες 14α και 14β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης του 55%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή ότι εξαρτάται από τους ίδιους η πληροφόρηση και η συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον. Επίσης, το ενδιαφέρον από την κεντρική εξουσία, όπου εμφανίζει ένα ποσοστό της τάξης του 25%. Καθώς και το ενδιαφέρον της τοπικής αυτοδιοίκησης, με 11% και με 3%, το εξειδικευμένο προσωπικό, ο χρόνος και η χρηματοδότηση.

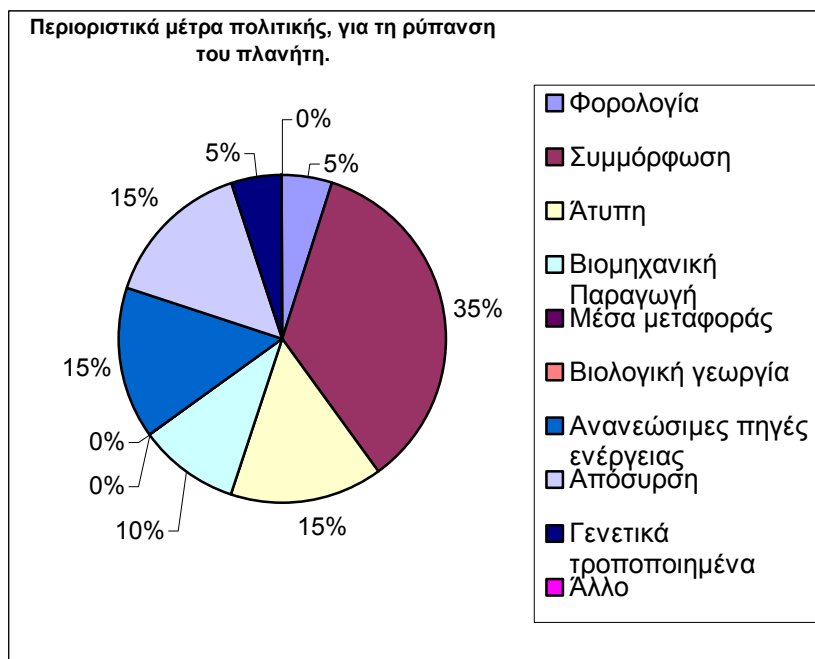
Γράφημα 8. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 36).

Στο γράφημα 8, που προήλθε από τους πίνακες 15α και 15β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης των 15%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 13% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 11% οι τοπικές αρχές, 10% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, 9% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 8% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 7% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, 5% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 3% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και 1% η εκκλησία και οργανώσεις καταναλωτών.

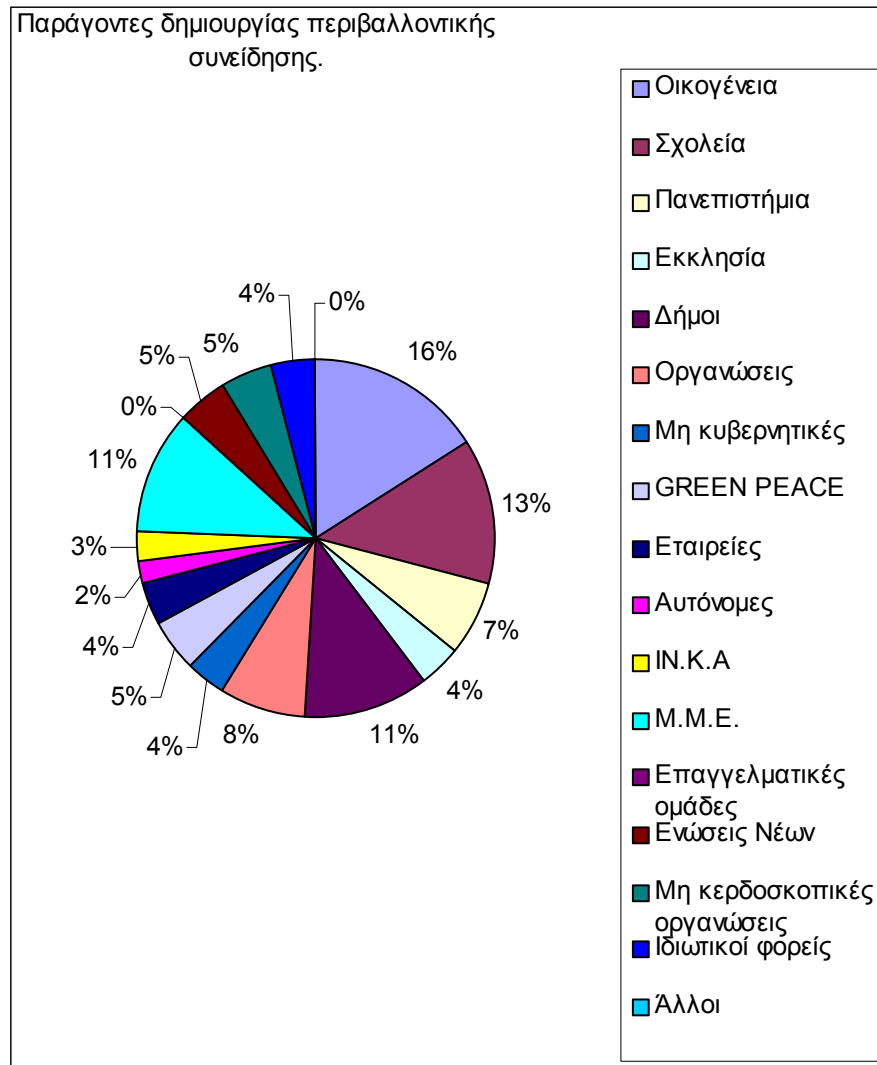
Β. Γυναίκες πόλης

Γράφημα 9. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

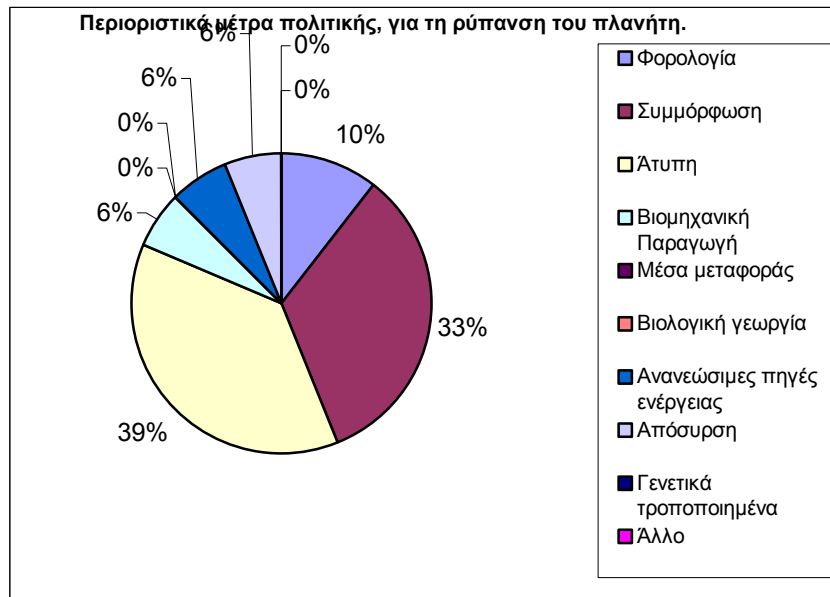
Στο γράφημα 9, που προήλθε από τους πίνακες 19α και 19β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης των 35%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή, ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα ικανό μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης σημαντικό ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπου καταγράφηκε ένα ποσοστό της τάξης των 15%. Επιπλέον ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής, σε ποσοστό 10%. Καθώς και η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες και η μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η διατήρηση της βιοποικιλότητας, σε ποσοστό 5%.

Γράφημα 10. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

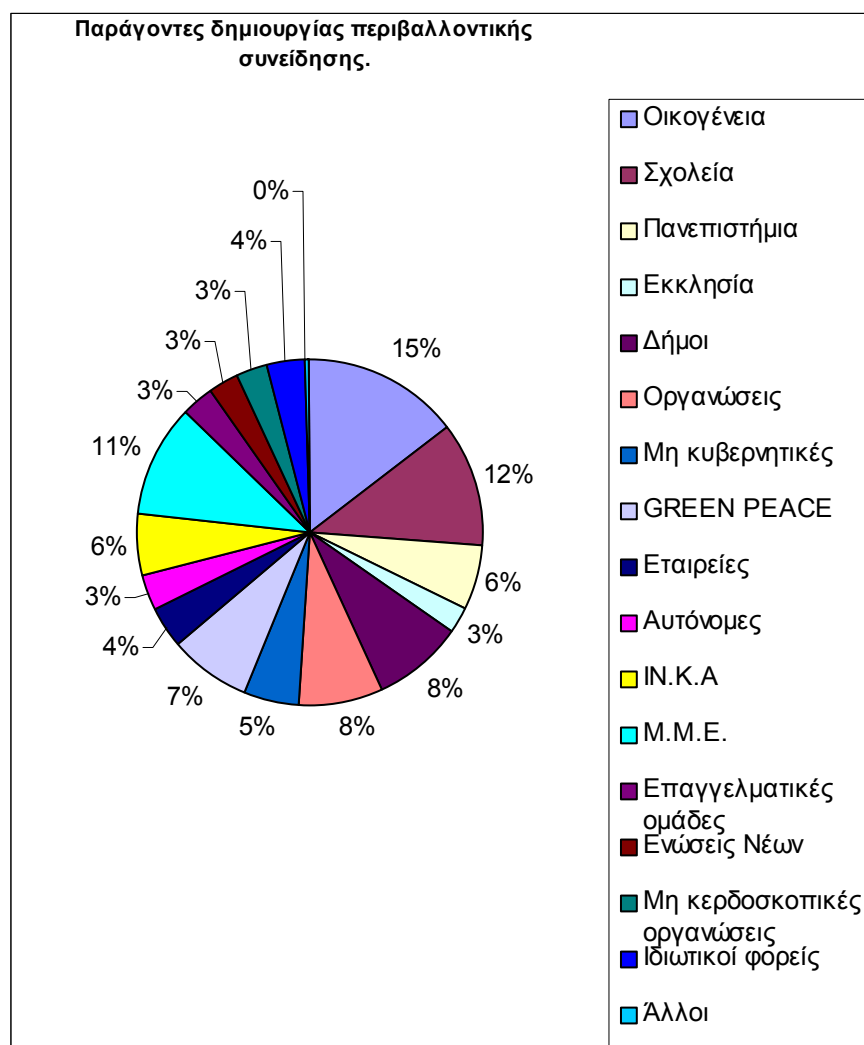
Στο γράφημα 10, που προήλθε από τους πίνακες 21α και 21β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης των 16%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 13% το σχολείο, 11% οι τοπικές αρχές και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 8% οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, 7% Πανεπιστήμια και T.E.I., 5% οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, οι ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 4% η εκκλησία, οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος, 3% οι οργανώσεις καταναλωτών και 2% αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος.

Γράφημα 11. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 48).

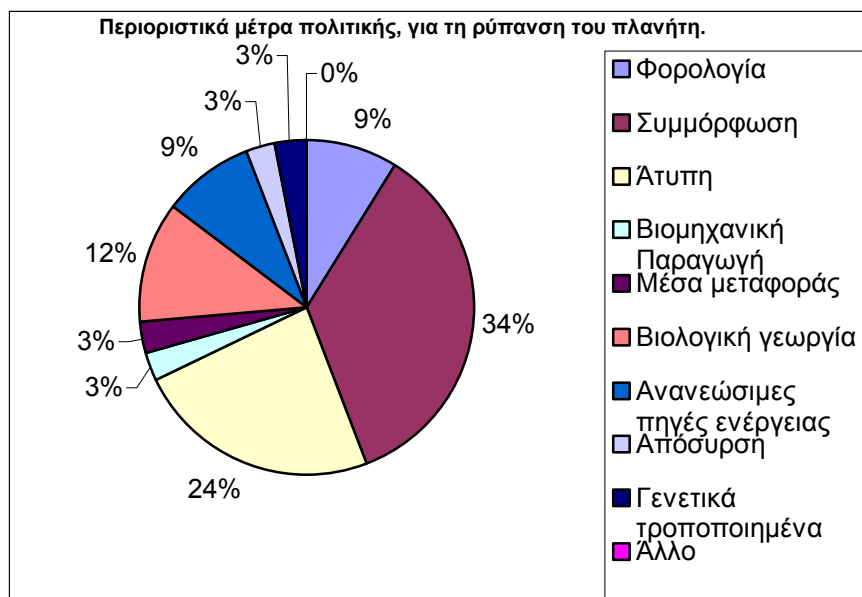
Στο γράφημα 11, που προήλθε από τους πίνακες 28α και 28β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης των 39%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή, ότι η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση είναι ένα ικανό μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης σημαντικό ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, όπου καταγράφηκε ένα ποσοστό της τάξης των 33%. Επιπλέον, η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, σε ποσοστό 10%. Καθώς και η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής και η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σε ποσοστό 6%.

Γράφημα 12. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των φιλόλογων, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 48).

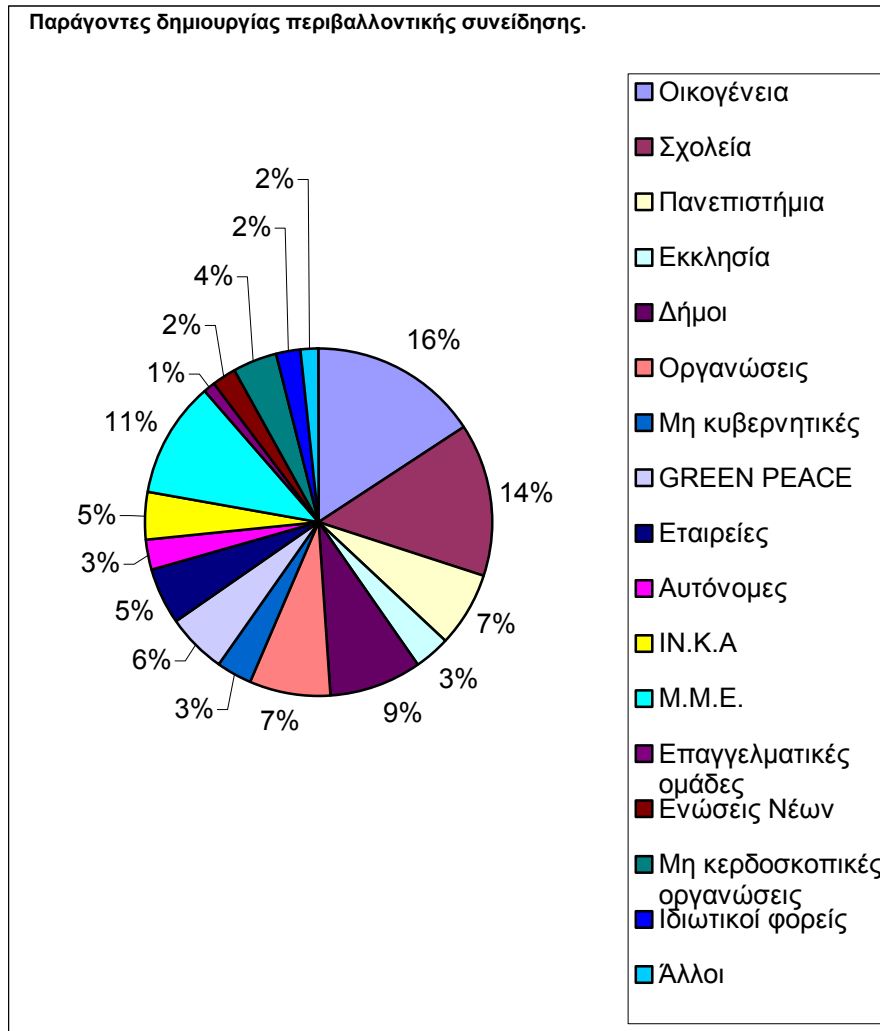
Στο γράφημα 12, που προήλθε από τους πίνακες 30α και 30β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλόλογων, της τάξης των 15%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 12% το σχολείο, 11% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 8% οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και οι τοπικές αρχές, 7% οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 6% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και οι οργανώσεις καταναλωτών, 5% οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, 4% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις προστασίας του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος 3% η εκκλησία, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, οι ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 13. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των θετικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 34).

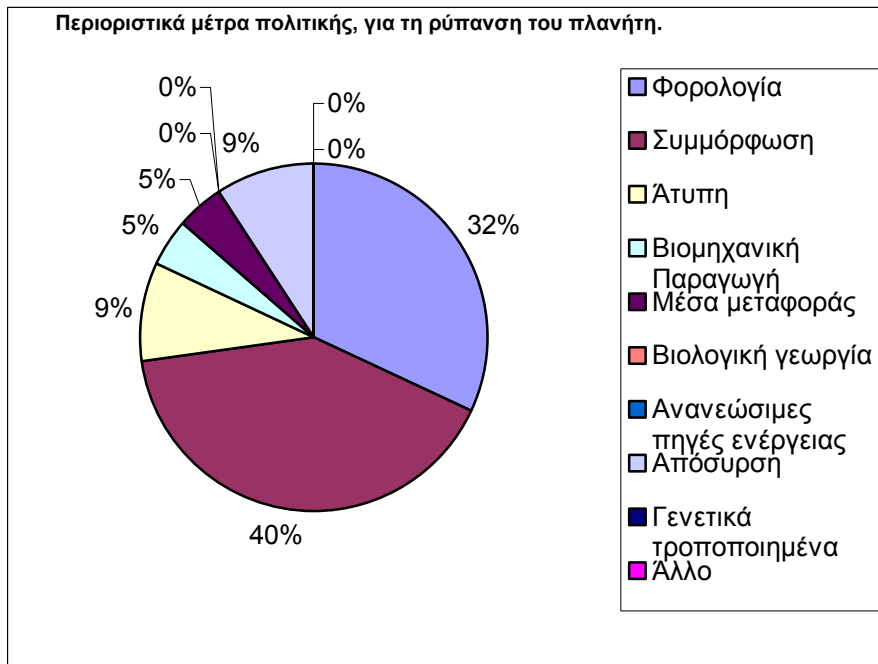
Στο γράφημα 13, που προήλθε από τους πίνακες 16α και 16β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης των 34%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή, ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα ικανό μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης σημαντικό ρόλο θα μπορούσε να διαδραματίσει η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, όπου καταγράφηκε ένα ποσοστό της τάξης των 24%. Επιπλέον, η στροφή στη βιολογική γεωργία, με ποσοστό 12%. Η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες και η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπου καταγράφηκε ένα ποσοστό της τάξης των 9%. Και τέλος, η μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής και η χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς, σε ποσοστό 3%.

Γράφημα 14. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θετικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 34).

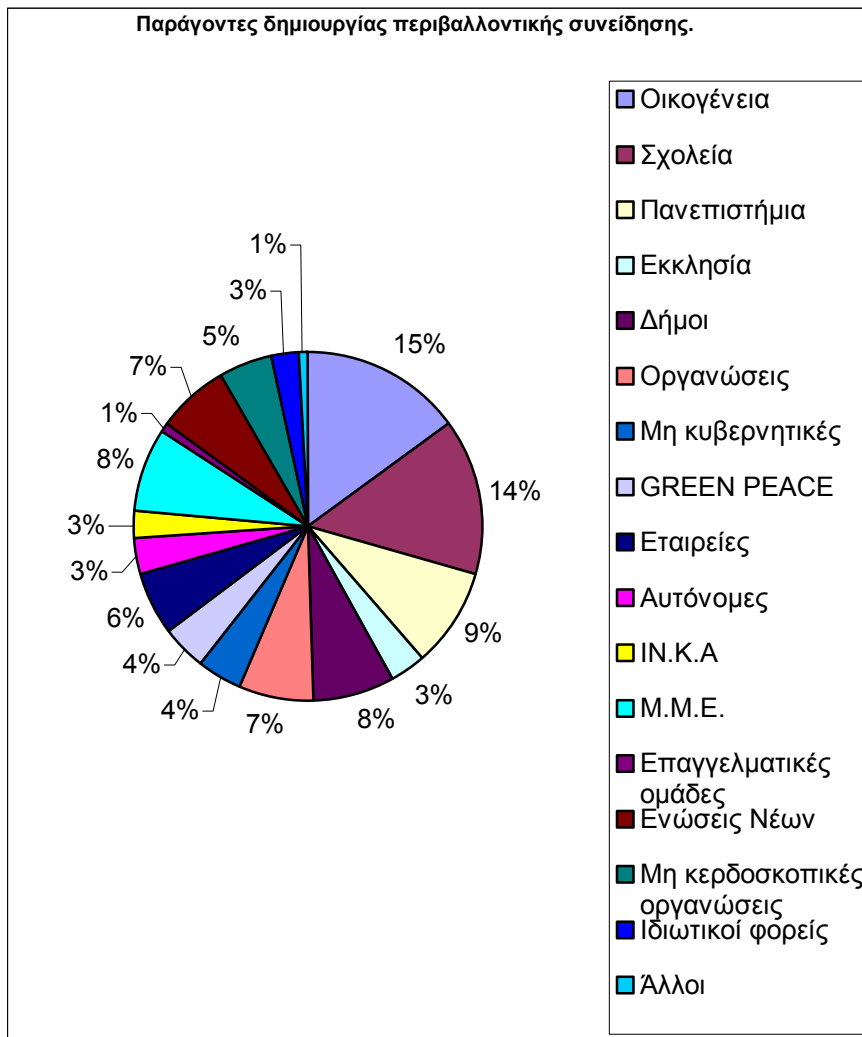
Στο γράφημα 14, που προήλθε από τους πίνακες 18α και 18β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης των 16%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 14% το σχολείο, 11% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 9% οι τοπικές αρχές, 7% Πανεπιστήμια και Γ.Ε.Ι. και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, 6% οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 5% οι οργανώσεις καταναλωτών, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 4% οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 3% η εκκλησία, οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο και αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, 2% οι ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και το κράτος και 1% επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 15. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των τεχνικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 22).

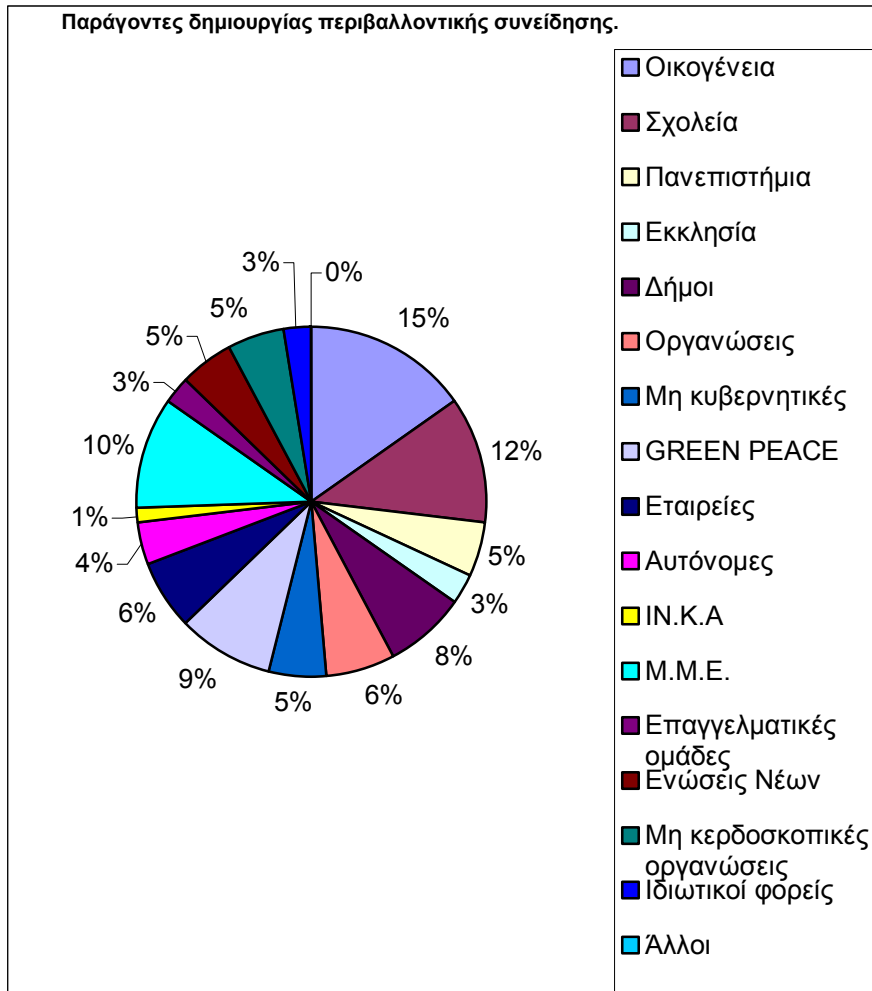
Στο γράφημα 15, που προήλθε από τους πίνακες 22α και 22β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης των 40%, θεωρεί ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης των 32%, θεωρεί ότι η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες είναι ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, όπου εμφανίζονται σε ποσοστό 9%. Ενώ σε ποσοστό 5% εμφανίζονται η χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς και ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής.

Γράφημα 16. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των τεχνικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 22).

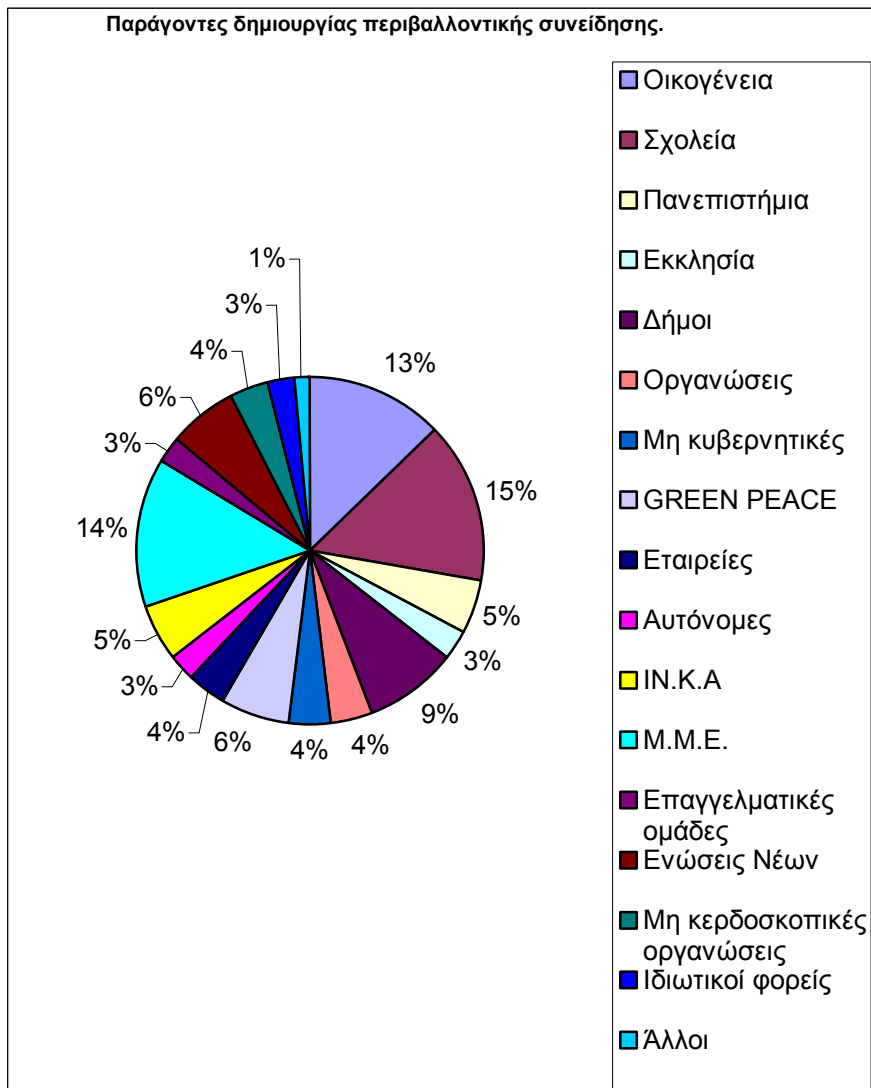
Στο γράφημα 16, που προήλθε από τους πίνακες 24α και 24β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης των 15%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 14% το σχολείο, 9% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 8% τοπικές αρχές και μέσα μαζικής ενημέρωσης, 7% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 6% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 5% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 4% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 3% η εκκλησία, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, οργανώσεις καταναλωτών και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και 1% διάφορες επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 17. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 14).

Στο γράφημα 17, που προήλθε από τους πίνακες 27α και 27β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των μαθηματικών, της τάξης των 15%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 12% το σχολείο, 10% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 9% οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 8% τοπικές αρχές, 6% τοπικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 5% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 4% αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, 3% η εκκλησία, ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και επαγγελματικές ομάδες και 1% οργανώσεις καταναλωτών.

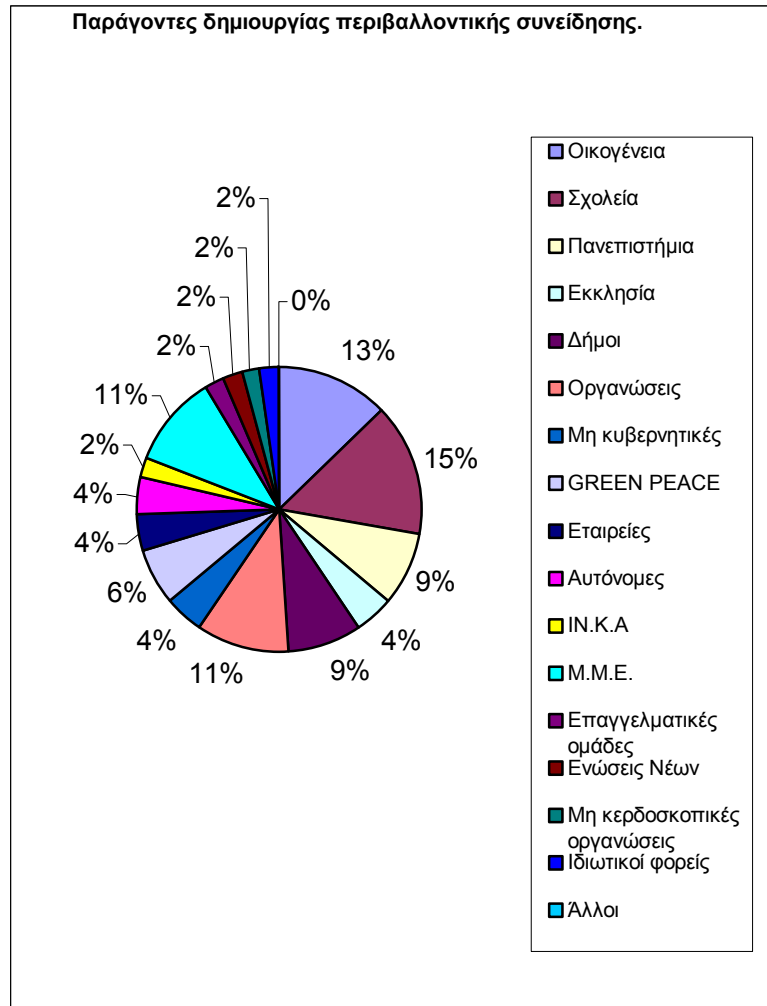
Γράφημα 18. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

Στο γράφημα 18, που προήλθε από τους πίνακες 21α και 21β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης των 15%, θεωρεί τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 14% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 13% η οικογένεια, 9% τοπικές αρχές, 6% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 5% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και οργανώσεις καταναλωτών, 4% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 3% η εκκλησία, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, επαγγελματικές ομάδες και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

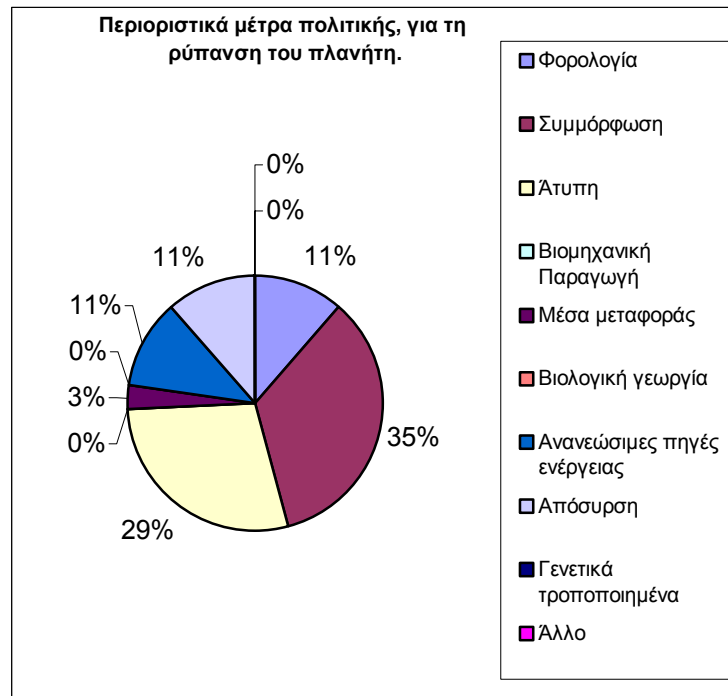
Γ. Άνδρες υπαίθρου

Γράφημα 19. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 35).

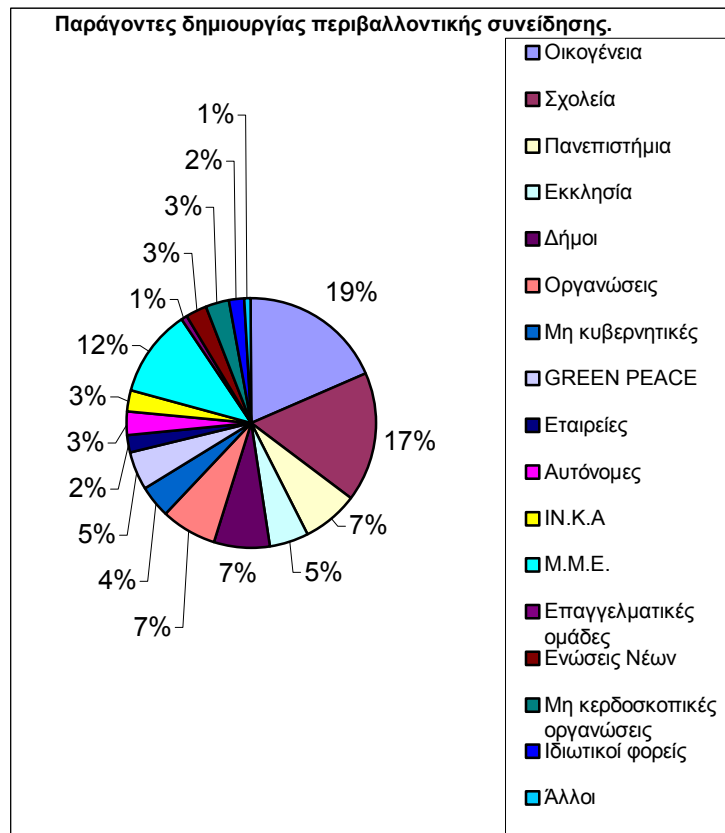
Στο γράφημα 19, που προήλθε από τους πίνακες 36α και 36β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης του 15%, θεωρεί τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζεται σε ποσοστό 13% η οικογένεια, 11% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, 9% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και τοπικές αρχές, 6% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 4% η εκκλησία, μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και 2% οργανώσεις καταναλωτών και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, επαγγελματικές ομάδες, ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος.

Γράφημα 20. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των θετικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 35).

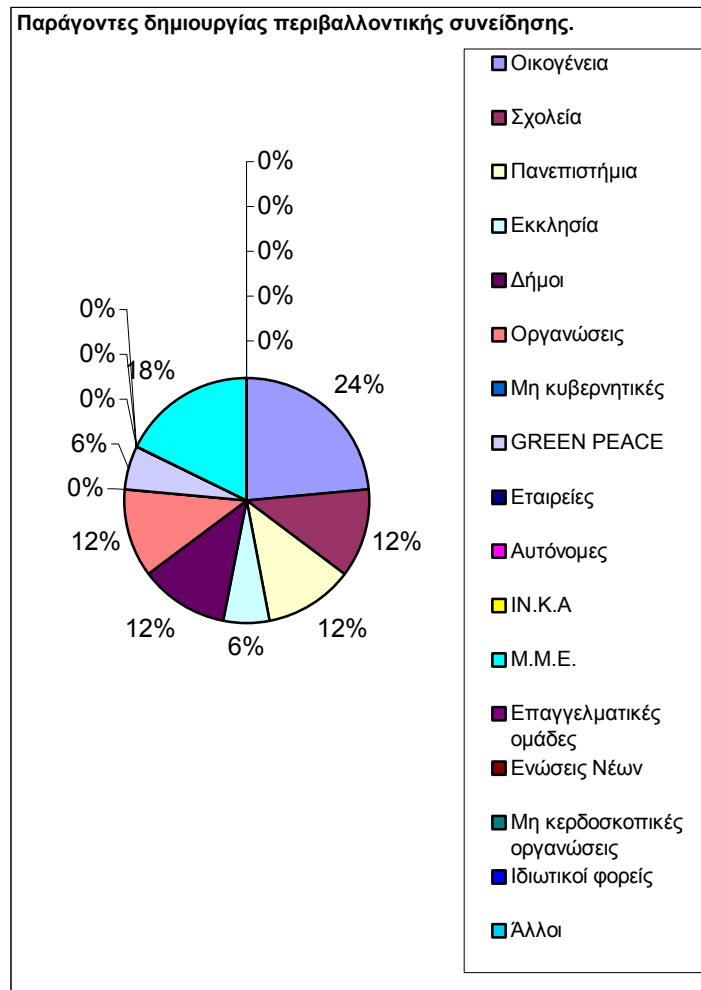
Στο γράφημα 20, που προήλθε από τους πίνακες 31α και 31β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης των 35%, θεωρεί ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης των 29%, θεωρεί την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων και η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργεια, όπου εμφανίζονται σε ποσοστό 11%. Ενώ σε ποσοστό 3%, εμφανίζεται η μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και η διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Γράφημα 21. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θετικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 35).

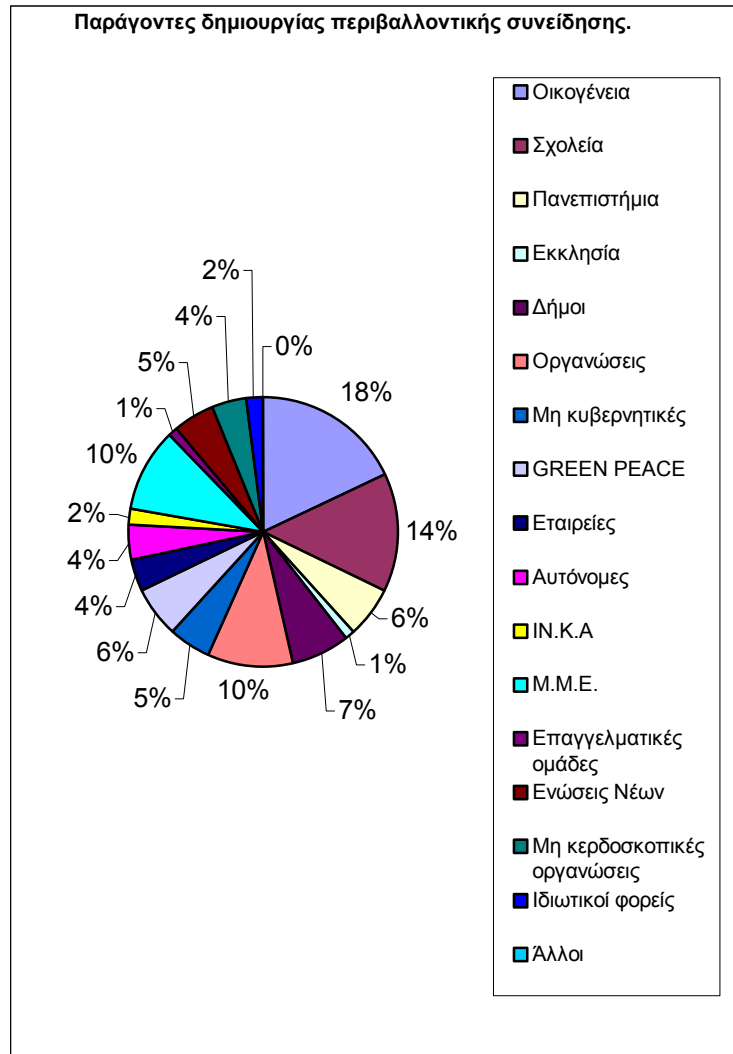
Στο γράφημα 21, που προήλθε από τους πίνακες 33α και 33β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης των 19%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 17% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 12% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 7% τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και οι τοπικές αρχές, 5% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο και η εκκλησία, 4% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, 3% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και οργανώσεις καταναλωτών, 2% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και 1% επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 22. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των τεχνικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 5).

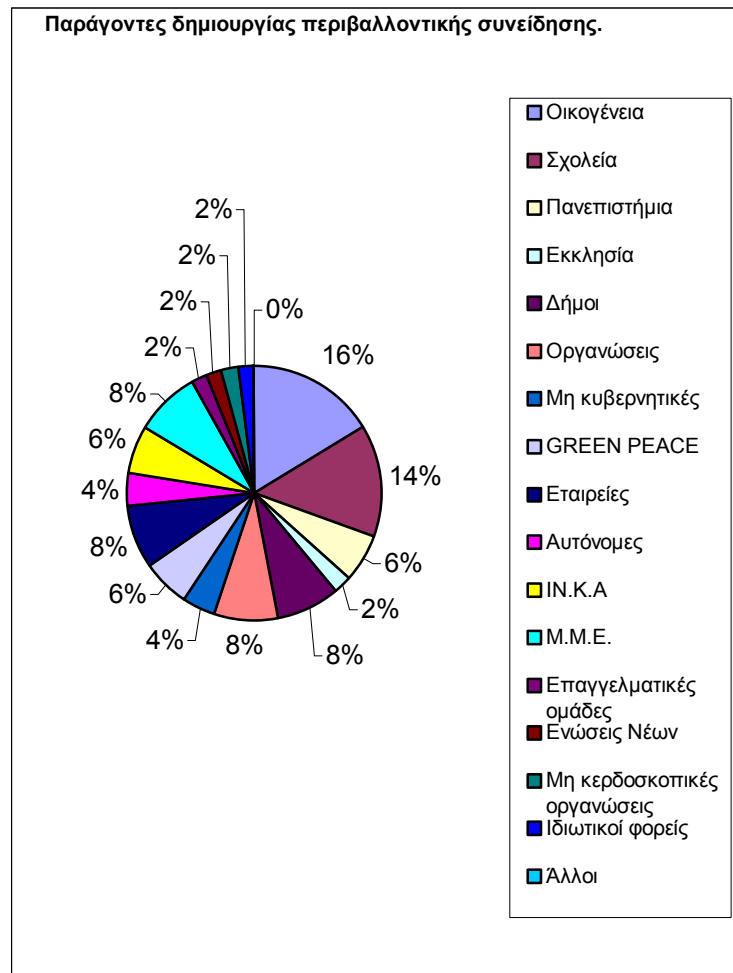
Στο γράφημα 22, που προήλθε από τους πίνακες 39α και 39β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης των 24%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 12% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., οι τοπικές αρχές και περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, 8% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, και 6% η εκκλησία και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο.

Γράφημα 23. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 22).

Στο γράφημα 23, που προήλθε από τους πίνακες 42α και 42β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των μαθηματικών, της τάξης του 18%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 14% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 10% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 7% οι τοπικές αρχές, 6% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο και τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 5% % μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 4% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, 2% ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και οργανώσεις καταναλωτών και 1% η εκκλησία και επαγγελματικές ομάδες.

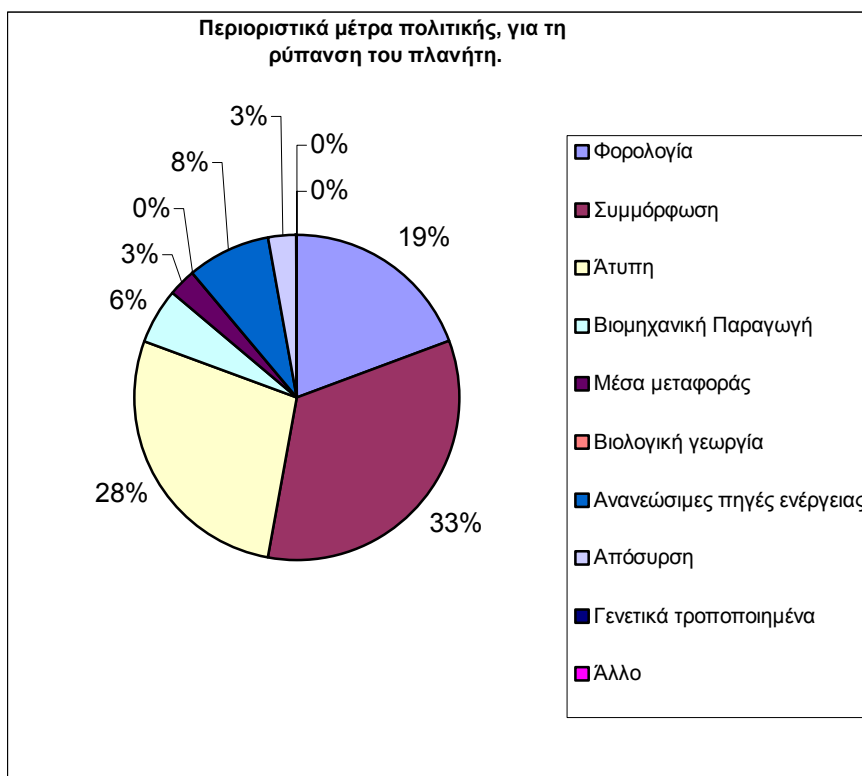
Γράφημα 24. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 9).

Στο γράφημα 24, που προήλθε από τους πίνακες 45α και 45β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης του 16%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 14% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 8% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τοπικές αρχές, 6% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο και οργανώσεις καταναλωτών, 4% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο και αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, 2% ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, η εκκλησία και επαγγελματικές ομάδες.

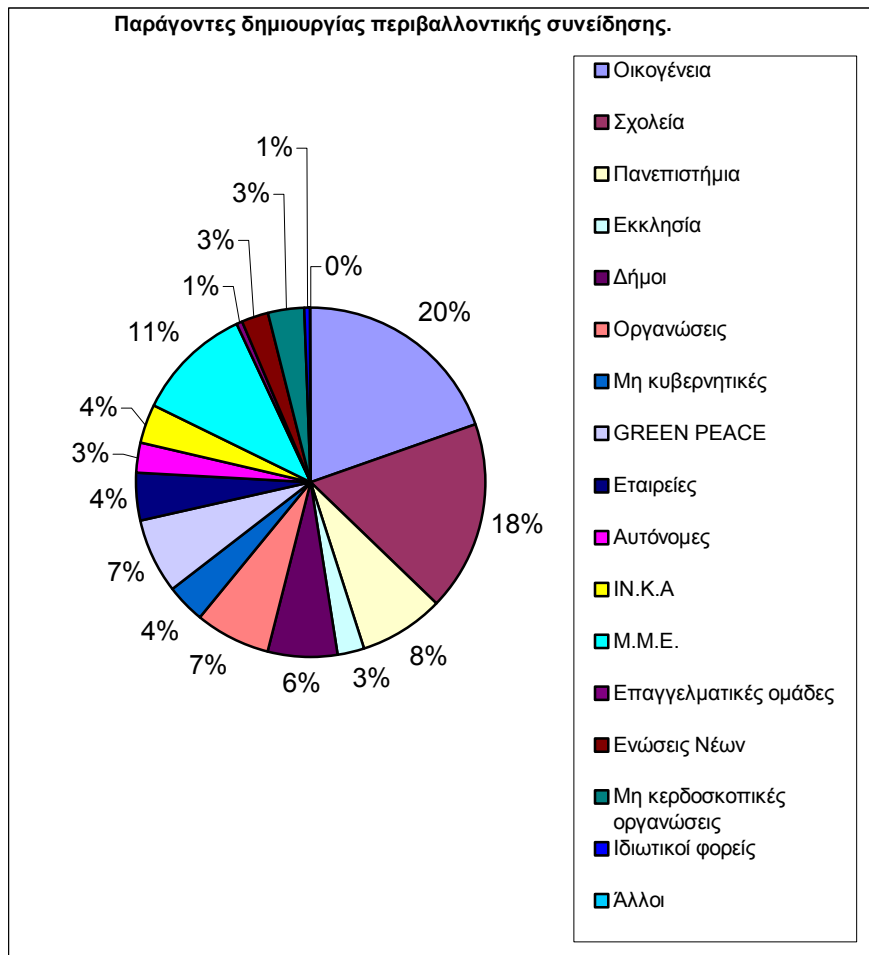
Δ. Άνδρες πόλης

Γράφημα 25. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των θετικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 36).

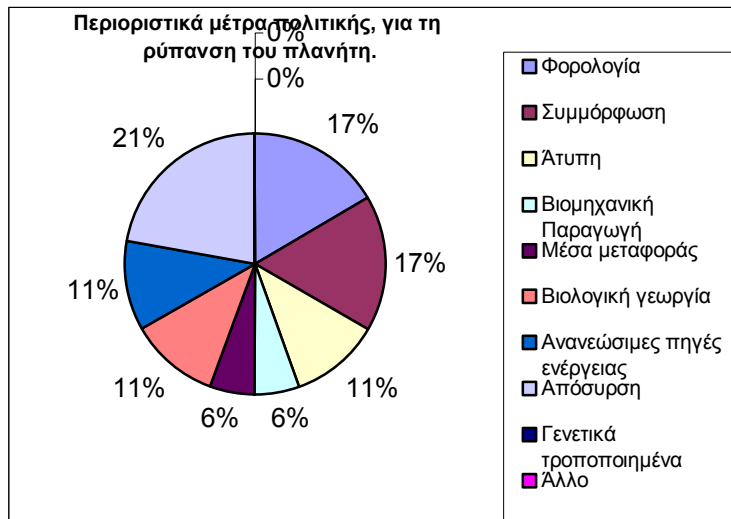
Στο γράφημα 25, που προήλθε από τους πίνακες 46α και 46β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης του 33%, θεωρεί ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο μπορεί να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης του 28%, θεωρεί ότι η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, είναι ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, όπου εμφανίζεται σε ποσοστό 19%. Ενώ σε ποσοστό 8%, εμφανίζεται η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Τέλος, σε ποσοστό 6%, εμφανίζεται ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής και 3% η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων και η χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς.

Γράφημα 26. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θετικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 36).

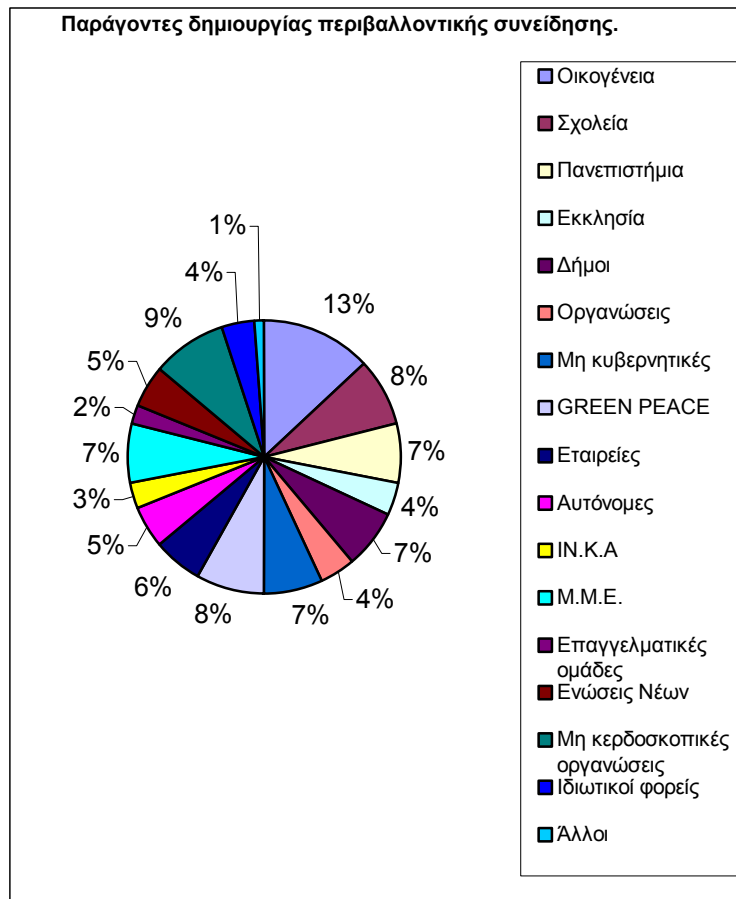
Στο γράφημα 26, που προήλθε από τους πίνακες 48α και 48β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης του 20%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 18% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 11% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 8% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 7% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 6% τοπικές αρχές, 4% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και οργανώσεις καταναλωτών, 3% η εκκλησία, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και 1% ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 27. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των τεχνικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 18).

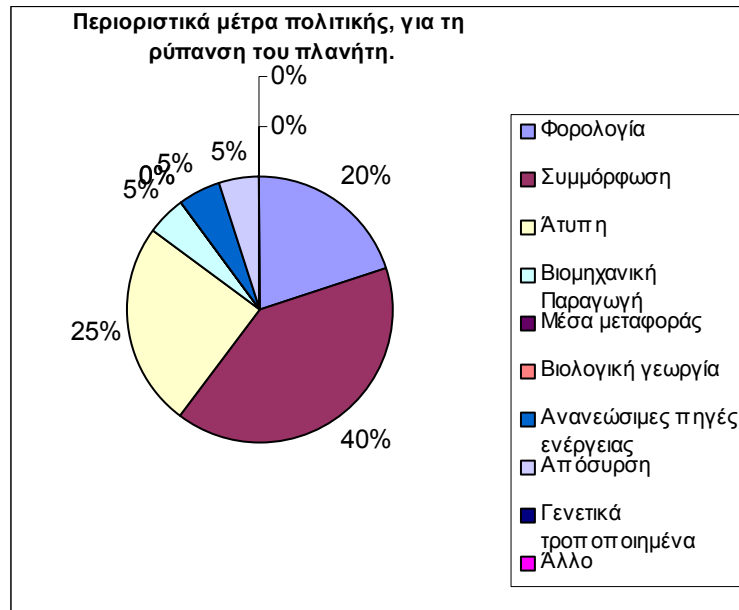
Στο γράφημα 27, που προήλθε από τους πίνακες 52α και 52β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης του 21%, θεωρεί ότι η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης του 17%, θεωρεί την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες και την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος μέτρα ικανά να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Καθώς και η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η στροφή στη βιολογική γεωργία, όπου εμφανίζονται σε ποσοστό 11%. Τέλος, σε ποσοστό 6%, εμφανίζονται ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής και η χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς.

Γράφημα 28. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των τεχνικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 18).

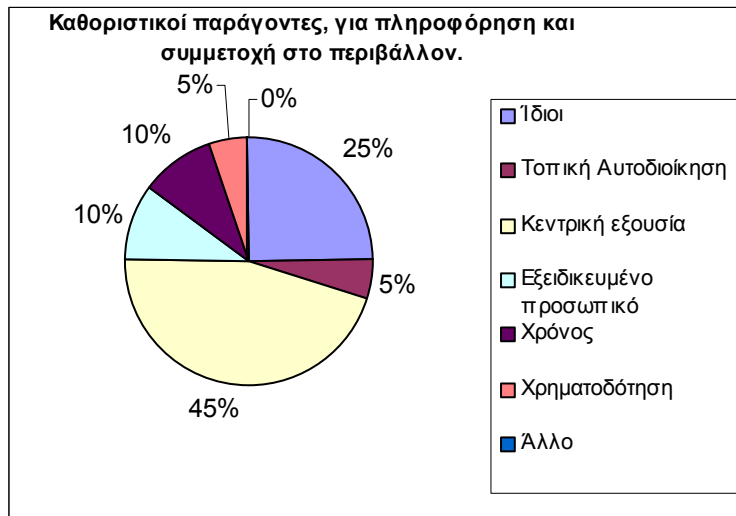
Στο γράφημα 28, που προήλθε από τους πίνακες 54α και 54β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των τεχνικών, της τάξης του 13%, θεωρεί την οικογένεια, ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται με ποσοστό 9% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος, 8% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 7% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, οι τοπικές αρχές, τα Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 6% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 5% αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 4% η εκκλησία, περιβαλλοντικές οργανώσεις και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος, 3% οργανώσεις καταναλωτών και 2% επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 29. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

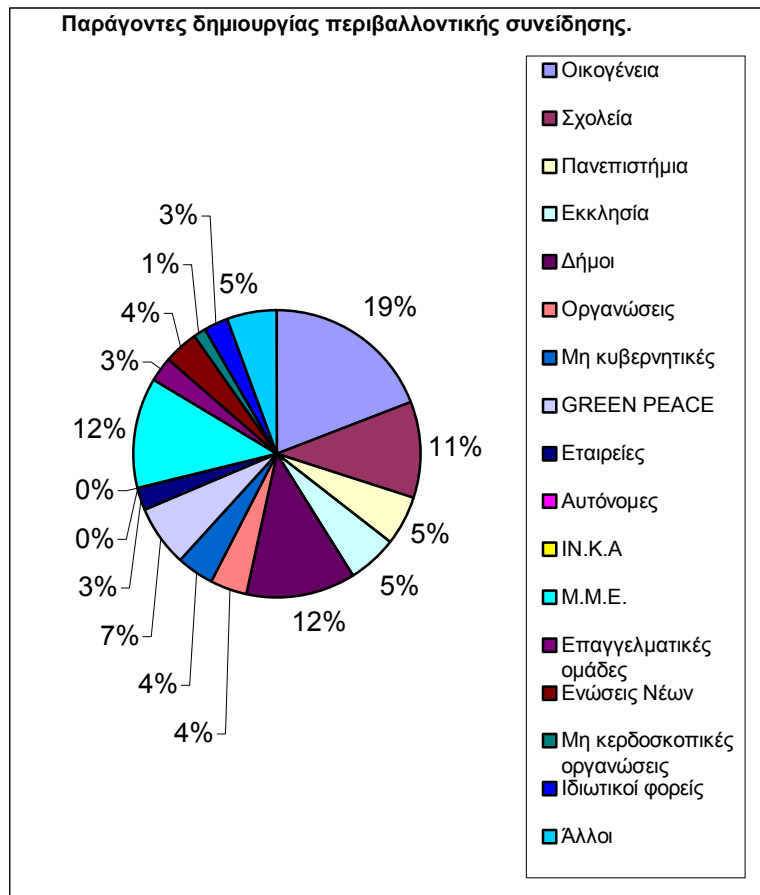
Στο γράφημα 29, που προήλθε από τους πίνακες 55α και 55β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θετικών, της τάξης του 40%, θεωρεί ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο θα μπορούσε να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης του 25%, θεωρεί την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, ένα μέτρο που θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, όπου εμφανίζεται σε ποσοστό 20%. Τέλος, σε ποσοστό 5%, εμφανίζονται, ο περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγής, η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργεια και η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών βιολογικών και ραδιενεργών όπλων.

Γράφημα 30.Καθοριστικοί παράγοντες, για την πληροφόρηση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

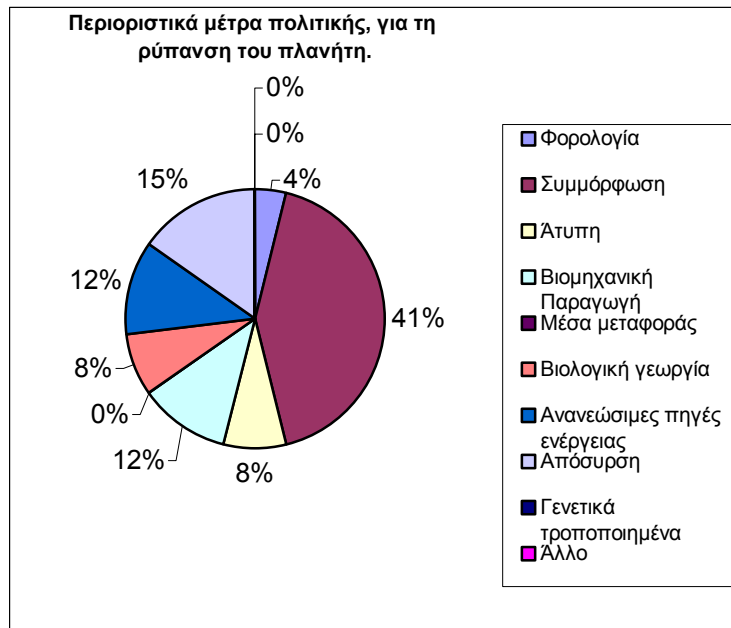
Στο γράφημα 30, που προήλθε από τους πίνακες 56α και 56β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των μαθηματικών, της τάξης του 45%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή το ενδιαφέρον από την κεντρική εξουσία, για την πληροφόρηση και συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον. Επίσης, το ενδιαφέρον από τους ίδιους, όπου εμφανίζει ένα ποσοστό της τάξης του 25%. Καθώς και το εξειδικευμένο προσωπικό και ο ελεύθερος χρόνος τους, όπου εμφανίζει ποσοστό 10%. Τέλος, η χρηματοδότηση, με 5%.

Γράφημα 31. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των μαθηματικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 20).

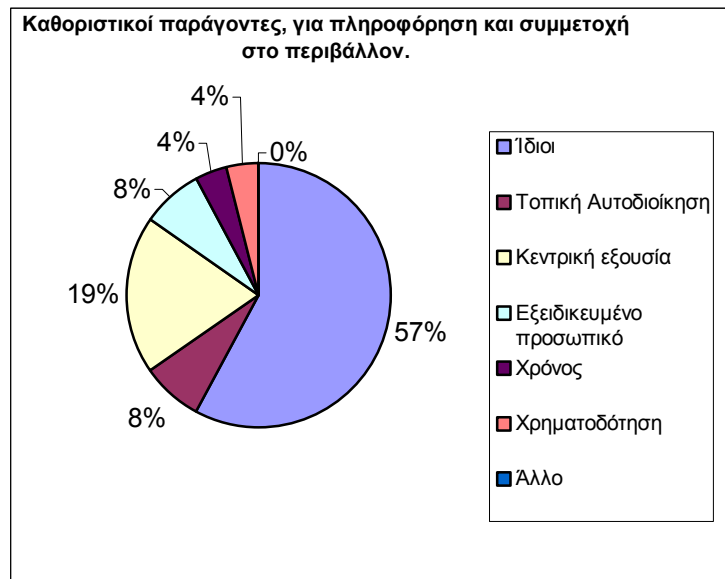
Στο γράφημα 31, που προήλθε από τους πίνακες 57α και 57β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των μαθηματικών, της τάξης του 19%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 12% οι τοπικές αρχές και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, 11% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 7% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 5% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. και η εκκλησία, 4% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο και ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, 3% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, επαγγελματικές ομάδες και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και 1% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος.

Γράφημα 32. Περιοριστικά μέτρα πολιτικής, για τη ρύπανση του πλανήτη, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 26).

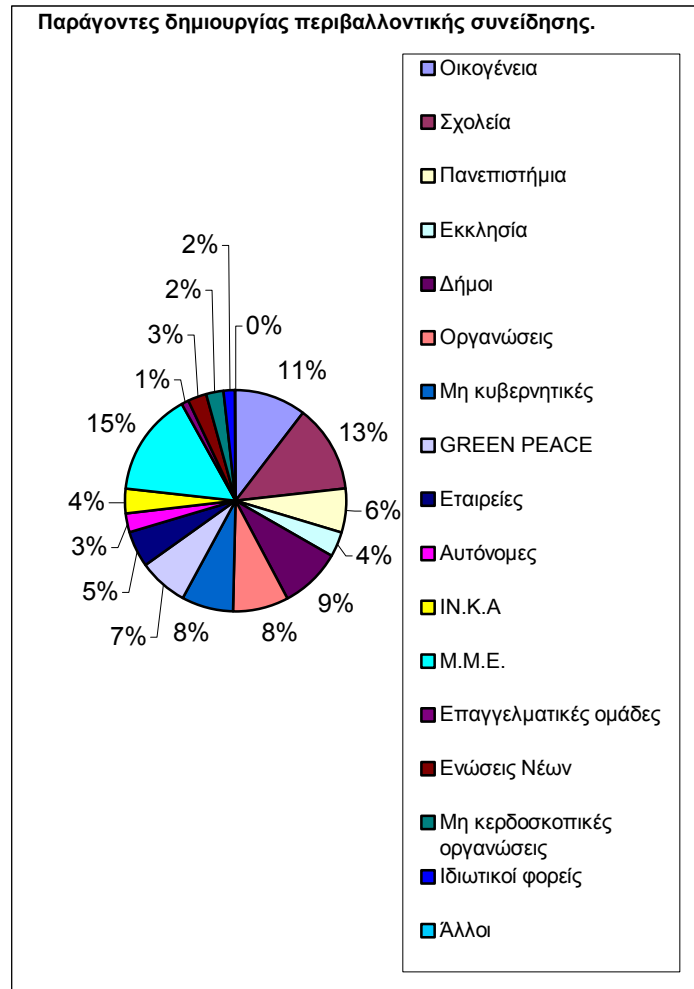
Στο γράφημα 32, που προήλθε από τους πίνακες 58α και 58β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης του 41%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή, ότι η υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ένα μέτρο πολιτικής, το οποίο μπορεί να περιορίσει τη ρύπανση του πλανήτη μας. Επίσης ένα ποσοστό της τάξης του 15%, θεωρεί ότι η ασφαλής καταστροφή ή η απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων, είναι ένα μέτρο που μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Καθώς και η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής, όπου εμφανίζονται σε ποσοστό 12%. Ενώ σε ποσοστό 8%, εμφανίζεται η άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και η στροφή στη βιολογική γεωργία. Τέλος, σε ποσοστό 4%, εμφανίζεται η επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες.

Γράφημα 33.Καθοριστικοί παράγοντες, για την πληροφόρηση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως πρώτη επιλογή (αριθμός ατόμων 26).

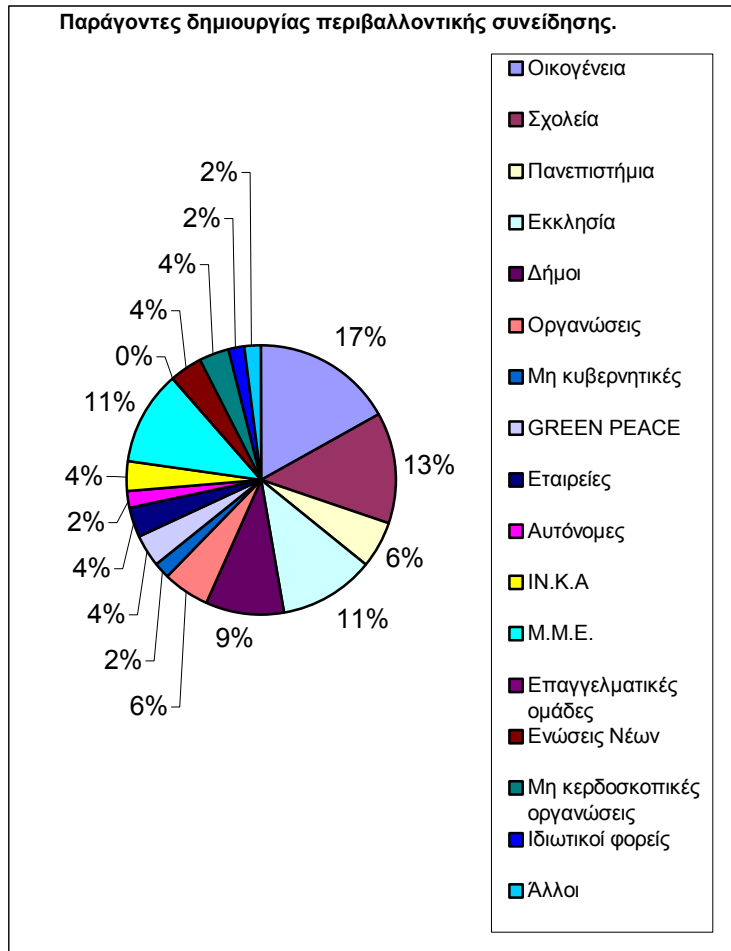
Στο γράφημα 33, που προήλθε από τους πίνακες 59α και 59β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης του 57%, θεωρεί ως πρώτη επιλογή το ενδιαφέρον από τους ίδιους, για την πληροφόρηση και συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον. Επίσης, το ενδιαφέρον από την κεντρική εξουσία, όπου εμφανίζει ένα ποσοστό της τάξης του 19%. Καθώς και το ενδιαφέρον της τοπικής αυτοδιοίκησης, όπου εμφανίζουν ποσοστό 8%. Τέλος, η χρηματοδότηση και ο ελεύθερος χρόνος, με ποσοστό 4%.

Γράφημα 34. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των φιλολόγων, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 26).

Στο γράφημα 34, που προήλθε από τους πίνακες 60α και 60β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των φιλολόγων, της τάξης του 15%, θεωρεί τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 13% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 11% η οικογένεια, 9% οι τοπικές αρχές, 8% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, 7% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, 6% Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 5% επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, 4% οργανώσεις καταναλωτών και εκκλησία, 3% ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, 2% μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και 1% επαγγελματικές ομάδες.

Γράφημα 35. Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, στην κατηγορία των θεωρητικών, ως σημαντικότερη επιλογή (αριθμός ατόμων 13).

Στο γράφημα 35, που προήλθε από τους πίνακες 51α και 51β του παραρτήματος, παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό από τους ερωτηθέντες, στην κατηγορία των θεωρητικών, της τάξης του 17%, θεωρεί την οικογένεια ως τον πιο σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους. Έπειτα, εμφανίζονται σε ποσοστό 13% τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 11% τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η εκκλησία, 6% περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι., 9% τοπικές αρχές, 4% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, οργανώσεις καταναλωτών, ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και 2% μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιωτικοί φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

6. Συζήτηση

Όσον αφορά τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί, **ανά ειδικότητα**, σε κάθε μια από τις τρεις ερωτήσεις, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Στην ερώτηση, που αφορούσε τα **μέτρα πολιτικής, τα οποία είναι ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης**, οι εκπαιδευτικοί **θετικής κατεύθυνσης**, θεωρούν ως πιο σημαντικά, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και τον περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγής. Το ίδιο σημαντικό, θεωρούν και οι **θεωρητικοί, τεχνικοί, μαθηματικοί και φιλόλογοι**, τα τρία πρώτα μέτρα που αναφέρονται παραπάνω.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι ανεξάρτητα από την ειδικότητα των εκπαιδευτικών, η φορολογία, η συμμόρφωση και η εκπαίδευση, αποτελούν σημαντικά μέτρα για τον περιορισμό της ρύπανσης. Σε δεύτερη μοίρα έρχονται ο περιορισμός της βιομηχανικής παραγωγής, η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ασφαλής καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων. Ενώ ελάχιστοι θεωρούν σημαντική τη χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς, τη στροφή στη βιολογική γεωργία και τη μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους καθοριστικούς παράγοντες για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον**, οι εκπαιδευτικοί **θετικής, θεωρητικής και τεχνικής κατεύθυνσης, καθώς και οι μαθηματικοί και φιλόλογοι**, θεωρούν το ενδιαφέρον από τους ίδιους, από την τοπική αυτοδιοίκηση και από την κεντρική εξουσία, σημαντικότερους παράγοντες. Ενώ δευτερεύον θεωρούν το εξειδικευμένο προσωπικό, τον ελεύθερο χρόνο τους, και τη χρηματοδότηση.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους**, οι εκπαιδευτικοί **θετικής, θεωρητικής και τεχνικής κατεύθυνσης, καθώς και οι μαθηματικοί και φιλόλογοι**, θεωρούν ως πιο σημαντική, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε δεύτερη μοίρα έρχονται οι τοπικές αρχές, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, όπως η Green Peace. Ενώ λιγότερο σημαντικό θεωρούν τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, την εκκλησία, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, τις οργανώσεις των καταναλωτών, τις επαγγελματικές ομάδες, τις ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τους ιδιωτικούς φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί, **ανά φύλο**, σε κάθε μια από τις τρεις ερωτήσεις, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Στην ερώτηση, που αφορούσε τα **μέτρα πολιτικής, τα οποία είναι ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί**, θεωρούν ως πιο σημαντικά μέτρα, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ασφαλή καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων. Σε δεύτερη μοίρα έχουν τον περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγής και τη στροφή στη βιολογική γεωργία. Ενώ λιγότερο σημαντική, θεωρούν τη χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς, τη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Οι άνδρες εκπαιδευτικοί, θεωρούν επίσης σημαντικά μέτρα, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ασφαλή καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων. Δευτερεύον θεωρούν τη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ενώ λιγότερο σημαντικά θεωρούν, τον περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγής, τη στροφή στη βιολογική γεωργία και τη χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς.

Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι ανεξάρτητα από το φύλο των εκπαιδευτικών, τα μέτρα πολιτικής, τα οποία θεωρούν ότι είναι ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση στον πλανήτη, είναι κοινά. Αυτά αφορούν, τη φορολογία, τη συμμόρφωση, την εκπαίδευση και την καταστροφή ή απόσυρση όπλων.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους καθοριστικούς παράγοντες για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί** θεωρούν ότι το ενδιαφέρον από τις ίδιες, από την κεντρική εξουσία και από την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι καθοριστικοί παράγοντες. Δευτερεύον θεωρούν το εξειδικευμένο προσωπικό. Ενώ λιγότερο σημαντικό, τον ελεύθερο χρόνο και τη χρηματοδότηση.

Οι άνδρες εκπαιδευτικοί, θεωρούν το ενδιαφέρον από τους ίδιους και από την κεντρική εξουσία, σημαντικούς παράγοντες. Λιγότερο σημαντικό το ενδιαφέρον της τοπικής αυτοδιοίκησης και του εξειδικευμένου προσωπικού και ακόμα ασήμαντο το χρόνο και τη χρηματοδότηση.

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι και οι γυναίκες, αλλά και οι άνδρες εκπαιδευτικοί θεωρούν καθοριστικούς παράγοντες το ενδιαφέρον από τους ίδιους και από την κεντρική εξουσία, για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί** θεωρούν πολύ σημαντικούς παράγοντες, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, τις τοπικές αρχές, τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Αρκετά σημαντικές τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε

διεθνές επίπεδο, όπως η Green Peace. Ενώ λιγότερο σημαντικό θεωρούν, την εκκλησία, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, τις οργανώσεις των καταναλωτών, τις επαγγελματικές ομάδες, τις ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τους ιδιωτικούς φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι άνδρες εκπαιδευτικοί, θεωρούν πολύ σημαντικούς παράγοντες, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και τις τοπικές αρχές. Ενώ λιγότερο σημαντικό θεωρούν, τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, την εκκλησία, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, τις οργανώσεις των καταναλωτών, τις επαγγελματικές ομάδες, τις ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τους ιδιωτικούς φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι οι εκπαιδευτικοί και των δύο φύλων, θεωρούν την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος και τις τοπικές αρχές, πολύ σημαντικούς παράγοντες για την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.

Όσον αφορά τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί **που υπηρετούν σε σχολείο υπαίθρου ή πόλης**, σε κάθε μια από τις τρεις ερωτήσεις, προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα.

Στην ερώτηση, που αφορούσε τα **μέτρα πολιτικής, τα οποία είναι ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην ύπαιθρο**, θεωρούν σημαντικά μέτρα, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σε δεύτερη μοίρα έχουν τον περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγή, τη στροφή στη βιολογική γεωργία, τη χρήση μαζικών μέσων μεταφορά, τη μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ασφαλή καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων.

Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην πόλη, θεωρούν σημαντικά μέτρα την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, τη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ασφαλή καταστροφή ή απόσυρση χημικών, βιολογικών και ραδιενεργών όπλων και τη στροφή στη βιολογική γεωργία. Ενώ δευτερεύον θεωρούν, τον περιορισμό της βιομηχανικής παραγωγής, τη χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς και τη μη παραγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι ανεξάρτητα από τον τόπο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών, υπάρχουν αρκετά κοινά μέτρα πολιτικής, τα οποία θεωρούν ότι είναι ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση στον πλανήτη μας. Αυτά αφορούν, τη φορολογία, τη συμμόρφωση και την εκπαίδευση.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους καθοριστικούς παράγοντες για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον, οι εκπαιδευτικοί της υπαίθρου**, θεωρούν ότι το ενδιαφέρον από τους ίδιους, από την κεντρική εξουσία και από την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι καθοριστικοί παράγοντες. Δευτερευόν θεωρούν το εξειδικευμένο προσωπικό, τον ελεύθερο χρόνο και τη χρηματοδότηση.

Οι εκπαιδευτικοί της πόλης, θεωρούν το ενδιαφέρον από τους ίδιους, από την κεντρική εξουσία και το εξειδικευμένο προσωπικό, σημαντικούς παράγοντες. Λιγότερο σημαντικό το ενδιαφέρον της τοπικής αυτοδιοίκησης, τον ελεύθερο χρόνο τους και τη χρηματοδότηση.

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι οι εκπαιδευτικοί ανεξάρτητα από το που διδάσκουν, θεωρούν καθοριστικούς παράγοντες το ενδιαφέρον από τους ίδιους και από την κεντρική εξουσία, για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον.

Στην ερώτηση που αφορούσε **τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην ύπαιθρο**, θεωρούν πολύ σημαντικούς παράγοντες, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, τις τοπικές αρχές, τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Ενώ λιγότερο σημαντικό θεωρούν, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε διεθνές επίπεδο, όπως η Green Peace την εκκλησία, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, τις οργανώσεις των καταναλωτών, τις επαγγελματικές ομάδες, τις ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τους ιδιωτικούς φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην πόλη, θεωρούν πολύ σημαντικούς παράγοντες, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τις τοπικές αρχές. Ενώ λιγότερο σημαντικό θεωρούν, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις τοπικού ενδιαφέροντος, την εκκλησία, τις μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο, τις επιστημονικές εταιρείες και ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις αυτόνομες περιβαλλοντικές και οικολογικές ομάδες για την προστασία του περιβάλλοντος, τις οργανώσεις των καταναλωτών, τις επαγγελματικές ομάδες, τις ενώσεις νέων για την προστασία του περιβάλλοντος, τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην προστασία του περιβάλλοντος και τους ιδιωτικούς φορείς προστασίας του περιβάλλοντος.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι οι εκπαιδευτικοί ανεξάρτητα από το που διδάσκουν, θεωρούν την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα Πανεπιστήμια και τα Ανώτατα

Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τις τοπικές αρχές, πολύ σημαντικούς παράγοντες για την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης.

Συνοψίζοντας, διαπιστώνουμε ότι ανεξάρτητα από την ειδικότητα, το φύλο και την περιοχή διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί και στα τρία ερωτήματα έχουν κάποιες κοινές απαντήσεις. Όσον αφορά την πρώτη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν σημαντικά μέτρα, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες, την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών, που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση. Όσον αφορά τη δεύτερη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι το ενδιαφέρον από τους ίδιους, από την κεντρική εξουσία και από την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι καθοριστικοί παράγοντες. Ενώ, όσον αφορά την τρίτη ερώτηση, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν σημαντικότερο παράγοντα, την οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Τέλος, είναι σημαντικό να επισημανθούν κάποια μέτρα και παράγοντες, στα οποία δε δόθηκε έμφαση από κάποιους ερωτηθέντες. Όπως διαπιστώθηκε, οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην πόλη δε θεωρούν σημαντικό μέτρο πολιτικής, τη χρήση μαζικών μέσων μεταφοράς, για τον περιορισμό της ρύπανσης στον πλανήτη. Μέτρο το οποίο, θα μείωνε κατά πολύ τη ρύπανση από τα αυτοκίνητα. Επίσης, διαπιστώθηκε, ότι οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στην πόλη, στρέφονται προς τη βιολογική γεωργία. Οι άνθρωποι λοιπόν των πόλεων, αναζητούν προϊόντα, με όσο το δυνατό λιγότερα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων και φιλικότερους μεθόδους καλλιέργειας των γεωργικών προϊόντων προς το περιβάλλον. Τέλος, οι ενώσεις των καταναλωτών, δε θεωρήθηκαν πολύ σημαντικός παράγοντας για τη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης. Γνωρίζουμε όμως ότι οι καταναλωτές 18 μεγάλων Super market, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συντάξανε το πρωτόκολλο Eurepgap. Το οποίο καθοδηγεί τους γεωργούς να καλλιεργούν με όσο το δυνατό μικρότερη επιβάρυνση προς το περιβάλλον, τους καταναλωτές και τους ίδιους. Επομένως ο ρόλος των ενώσεων των καταναλωτών είναι πολύ σημαντικός.

7. Προτάσεις

Για να επιτευχθεί η καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και η απόκτηση υπεύθυνης περιβαλλοντικά συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών αλλά και των πολιτών γενικότερα, πρέπει να ξεπεραστούν τις περισσότερες φορές πολλά εμπόδια στην αλλαγή και τον εκσυγχρονισμό των παραδοσιακών φορέων και απαιτείται δύσκολη και μακροχρόνια προσπάθεια. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας μας απαιτείται η ανάπτυξη προγραμμάτων μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης από διάφορους φορείς κυβερνητικούς ή μη, πρέπει γενικά να στοχεύουν στα εξής:

1. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού και άλλων φορέων, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τις αποφάσεις, για τους κινδύνους που απειλούν το περιβάλλον και τον άνθρωπο και σχετικά με τη διαθεσιμότητα εναλλακτικών τύπων συμπεριφοράς που είναι αρμονικοί με το περιβάλλον. Για το σκοπό κρίνεται απαραίτητη η διοργάνωση μαζικών προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, για το ευρύτερο κοινό. Έτσι, σιγά-σιγά όλο και περισσότεροι άνθρωποι π.χ. θα θυσιάζουν τη σιγουριά που τους προσφέρει ο νυκτερινός φωτισμός ενός πάρκου, για να προστατεύσουν τα νυκτόβια ζώα από την όχληση που τους προκαλούν τα φώτα.
2. Διαμόρφωση αξιών, με έμφαση στο σεβασμό του τοπικού περιβάλλοντος και του κοινωνικού συνόλου και καλλιέργεια ενός βαθύτερου και ενεργού ενδιαφέροντος για τα κοινά. Οι τοπικές κοινωνίες, διαθέτουν ακόμη υπολογίσιμη πολιτισμική υποδομή για να καλλιεργηθούν νέες ιδέες και νέες στάσεις ζωής. Όμως εξακολουθούν να παραμένουν συνδεδεμένες και εξαρτημένες από τον Εθνικό κορμό, με ένα περίπλοκο σύστημα οικονομικό, πολιτικών, διοικητικών, εκπαιδευτικών και λειτουργικών σχέσεων. Κατά συνέπεια, η αναπτυξιακή διαφοροποίηση, άρα και η διαμόρφωση ενός κατάλληλου κλίματος για την επανεξέταση των σχέσεων ανθρώπου-φύσης δυσχεραίνεται. Με τη δημιουργία όμως των νέων Καποδιστριακών Δήμων και τη θεσμοθέτηση της Περιφερειακής Διοίκησης, δίδεται η ευκαιρία για την καλλιέργεια νέων φιλικών στάσεων των πολιτών για το περιβάλλον, με όλα τα θετικά αποτελέσματα που αυτό συνεπάγεται.
3. Ενίσχυση του αισθήματος εμπιστοσύνης στους θεσμούς και της πεποίθησης ότι τα άτομα είναι ικανά να συμβάλλουν στην επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων, συνεργαζόμενα με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Ένα πολύ θετικό στοιχείο είναι το ότι έχουν ήδη ξεκινήσει κάποιες πρώτες προσπάθειες προς τις παρακάτω κατευθύνσεις:

1. Δημιουργούνται κατάλληλοι μηχανισμοί για τη σύνταξη και διάδοση αξιόπιστων, ευέλικτων και χρηστικών δικτύων πληροφοριών, για περιβαλλοντικά θέματα. Εισάγονται- ενσωματώνονται, η περιβαλλοντική διάσταση σε συγκεκριμένους τομείς, όπως γεωργία, μεταφορές, βιομηχανία, χωροταξία, τουρισμός σε κοινωνικές πολιτικές, αλλά και στην απλή και καθημερινή ζωή των πολιτών.
2. Αναλαμβάνονται καινοτόμες πρωτοβουλίες, προς το παρόν από εναλλακτικούς φορείς του ευρύτερου Δημόσιου τομέα, ιδιωτικούς και εθελοντικούς. Η ενθάρρυνση και η χρηματοδότηση από την Πολιτεία σχετικών πρωτοβουλιών, είναι απαραίτητη. Ήδη πολιτιστικοί και οικολογικοί σύλλογοι ή οργανώσεις έχουν αρχίσει τελευταία στη χώρα μας να αναλαμβάνουν σημαντικές πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα περιβάλλοντος, όπως ομαδικές προσπάθειες δεινδροφύτευσης καμένων περιοχών ή συλλογή απορριμμάτων από παραλίες.

3. Η αποκέντρωση του συστήματος λήψης αποφάσεων στη Δημόσια Διοίκηση και το εκπαιδευτικό σύστημα έχουν ξεκινήσει. Χρειάζεται όμως να παρέλθει κάποιο χρονικό διάστημα για να ωριμάσει το νέο σύστημα, ενώ απαιτείται ταυτόχρονη μεταβίβαση περισσότερων εξουσιών και δημιουργία δυνατοτήτων συγκέντρωσης χρηματικών πόρων σε τοπικά κέντρα αποφάσεων, ώστε να μπορούν αυτόνομα να επιλύουν τα προβλήματά τους. Παράλληλα όμως, χρειάζεται σε πρώτη φάση, συνέχιση της συντονιστικής λειτουργίας και παροχής εξειδικευμένης τεχνικής-επιστημονικής βοήθειας από το περιφερειακό και το κεντρικό επίπεδο εξουσίας.
4. Η θέσπιση των Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, με προγράμματα σχετικά με το περιβάλλον, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και η καθιέρωση προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας από Πανεπιστήμια σε φορείς και επιχειρήσεις, είναι πρόσθετες δραστηριότητες κατά τα πρότυπα των ξένων Πανεπιστημίων.
5. Οι ραγδαίες εξελίξεις της εποχής μας, επιβάλλουν την οργάνωση ενός συστήματος συνεχούς υποχρεωτικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που θα παρέχει ειδικές και σύγχρονες γνώσεις στους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες, σε τομείς σχετικούς με το περιβάλλον. Επίσης, χρειάζονται συμπληρωματικά προγράμματα ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών μεταξύ διδασκόντων, επιστημόνων και κοινού, με διαλέξεις, σεμινάρια και εκπαιδευτικές επισκέψεις.
6. Η ενθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η κινητοποίηση και συμμετοχή πολιτών στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μπορεί να επιτευχθεί με πολλούς τρόπους : ίδρυση οικολογικών μουσείων, εθνικών δρυμών, οικολογικών πάρκων, υποστήριξη πρωτοβουλιών ενημέρωσης σε μέσα μαζικής επικοινωνίας, βιβλίο, τύπο, τηλεόραση. Η δημιουργία ενημερωτικών φυλλαδίων, για διάφορα περιβαλλοντικά θέματα, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με στόχο την ενημέρωση των συμπολιτών τους και των επισκεπτών της περιοχής τους, είναι μια προσπάθεια που πρέπει να στηρίζεται.
7. Η καθιέρωση μόνιμων διαβουλεύσεων μεταξύ πολιτών, αρμόδιων φορέων και επιστημονικής κοινότητας για τρέχοντα ή μελλοντικά περιβαλλοντικά προβλήματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεωργόπουλος Α., Τσαλίκη Ε. (2003), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αρχές-Φιλοσοφία, Μεθοδολογία, Παιχνίδια & Ασκήσεις, Gutenberg, Αθήνα.
- Κουσουρήs Θ. Σ., Αθανασάκης Μ. Α. (1996) Περιβάλλον, Οικολογία, Εκπαίδευση, Σαββάλας, Αθήνα.
- Παπαδημητρίου Β. (1998), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο, Τυπωθήτω, Αθήνα.
- Φλογαίτη Ε. (1998), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Hungerford H. (1996), The Development Of Responsible Environmental Citizenship: A Critical Challenge, Journal Of Interpretation Research, Vol. 1, No1.
- Hungerford H., Volk T. (1990), Changing Learner Behavior through Environmental Education, Journal of Environmental Education, Vol. 21, No 3, (Reprinted in Hungerford H. et al. (Eds), Essential Readings in Environmental Education, Stipes Publishing L.L.C σ. 257-272).
- Khan, A. M., 1995. Sustainable Development. The key Concepts, Issues and Implications, Sustainable Development, 3, σελ. 63-69.
- Lahiry D., Sihna S., Gill J. S., Mallik U., Mishra A. K. (1988), Environmental Education: A Process for Pre-service Teacher Training Curriculum Development, UNESCO, Environmental Education Series No. 26.
- Pezzey, J., (1989) Economic analysis of sustainable growth and sustainable development . Environmental Department Working paper no. 15, The World Bnk, 88pp.
- UNESCO-Ελληνική Κυβέρνηση (1997), Η διακήρυξη της Θεσσαλονίκης, Διεθνής Διάσκεψη: Περιβάλλον και Κοινωνία: Εκπαίδευση και Ευαισθησία των Πολιτών για την Αειφορία, Θεσσαλονίκη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παρακάτω παρουσιάζονται συγκεντρωτικοί πίνακες των απαντήσεων των ερωτηθέντων, με βάση το φύλο, το σχολείο και την ειδικότητά τους.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ – ΘΕΤΙΚΟΙ

Πίνακας 1α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	4	3	3	4	1	0	1	0	2	0
Συμμόρφωση	3	4	4	1	3	2	0	1	0	0
Ατυπη	5	4	3	3	1	0	1	1	0	0
Βιομηχανική Παραγωγή	2	0	2	0	3	3	1	5	2	0
Μέσα μεταφοράς	0	1	0	5	3	3	2	2	2	0
Βιολογική γεωργία	0	0	2	0	1	4	5	4	2	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	2	2	2	1	1	3	5	0	2	0
Απόσυρση	1	3	2	3	3	2	2	2	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	1	0	1	2	1	1	3	8	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18

Πίνακας 2α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	11	1	4	1	0	1	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	2	9	7	0	0	0	0
Κεντρική εξουσία	4	3	5	5	1	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	2	1	9	5	1	0
Χρόνος	0	2	1	2	3	10	0
Χρηματοδότηση	1	1	0	1	9	6	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	18

Πίνακας 3α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	2	0	16

Σχολεία	0	1	0	2	15
Πανεπιστήμια	0	1	4	7	6
Εκκλησία	2	5	5	3	3
Δήμοι	0	2	1	9	6
Οργανώσεις	0	2	5	2	9
Μη κυβερνητικές	0	3	5	8	2
GREEN PEACE	0	2	8	4	4
Εταιρείες	0	3	7	6	2
Αυτόνομες	0	3	10	4	1
ΙΝ.Κ.Α	1	6	5	4	2
Μ.Μ.Ε.	0	0	2	5	11
Επαγγελματικές ομάδες	2	5	8	2	1
Ενώσεις Νέων	1	2	4	9	2
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	3	10	4	1
Ιδιωτικοί φορείς	0	8	5	3	2
Άλλοι	15	1	1	0	1

Πίνακας 1β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

22,22%	16,67%	16,67%	22,22%	5,56%	0,00%	5,56%	0,00%	11,11%	0,00%
16,67%	22,22%	22,22%	5,56%	16,67%	11,11%	0,00%	5,56%	0,00%	0,00%
27,78%	22,22%	16,67%	16,67%	5,56%	0,00%	5,56%	5,56%	0,00%	0,00%
11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	16,67%	16,67%	5,56%	27,78%	11,11%	0,00%
0,00%	5,56%	0,00%	27,78%	16,67%	16,67%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%
0,00%	0,00%	11,11%	0,00%	5,56%	22,22%	27,78%	22,22%	11,11%	0,00%
11,11%	11,11%	11,11%	5,56%	5,56%	16,67%	27,78%	0,00%	11,11%	0,00%
5,56%	16,67%	11,11%	16,67%	16,67%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	0,00%
5,56%	5,56%	0,00%	5,56%	11,11%	5,56%	5,56%	16,67%	44,44%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 2β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

61,11%	5,56%	22,22%	5,56%	0,00%	5,56%	0,00%
11,11%	50,00%	38,89%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
22,22%	16,67%	27,78%	27,78%	5,56%	0,00%	0,00%

0,00%	11,11%	5,56%	50,00%	27,78%	5,56%	0,00%
0,00%	11,11%	5,56%	11,11%	16,67%	55,56%	0,00%
5,56%	5,56%	0,00%	5,56%	50,00%	33,33%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 3β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	11,11%	0,00%	88,89%
0,00%	5,56%	0,00%	11,11%	83,33%
0,00%	5,56%	22,22%	38,89%	33,33%
11,11%	27,78%	27,78%	16,67%	16,67%
0,00%	11,11%	5,56%	50,00%	33,33%
0,00%	11,11%	27,78%	11,11%	50,00%
0,00%	16,67%	27,78%	44,44%	11,11%
0,00%	11,11%	44,44%	22,22%	22,22%
0,00%	16,67%	38,89%	33,33%	11,11%
0,00%	16,67%	55,56%	22,22%	5,56%
5,56%	33,33%	27,78%	22,22%	11,11%
0,00%	0,00%	11,11%	27,78%	61,11%
11,11%	27,78%	44,44%	11,11%	5,56%
5,56%	11,11%	22,22%	50,00%	11,11%
0,00%	16,67%	55,56%	22,22%	5,56%
0,00%	44,44%	27,78%	16,67%	11,11%
83,33%	5,56%	5,56%	0,00%	5,56%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ

Πίνακας 4α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>1η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	4	4	4	0	1	3	0	0	2	0
Συμμόρφωση	8	4	1	1	1	0	1	2	0	0
Άτυπη	3	2	1	6	2	0	0	2	2	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	1	3	0	0	2	3	4	5	0
Μέσα μεταφοράς	0	2	2	2	1	0	6	2	3	0
Βιολογική γεωργία	0	2	1	3	3	5	4	0	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	2	4	2	4	0	2	2	1	0
Απόσυρση	2	1	2	2	4	4	1	2	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	0	2	2	4	1	4	5	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18

Πίνακας 5α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>2η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	12	0	5	1	0	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	11	3	2	1	1	0
Κεντρική εξουσία	5	2	5	3	2	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	2	4	4	6	2	0
Χρόνος	0	2	1	5	4	6	0
Χρηματοδότηση	1	1	0	3	5	8	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	18

Πίνακας 6α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>3η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	0	2	16
Σχολεία	0	0	1	3	14
Πανεπιστήμια	0	1	5	5	7
Εκκλησία	2	4	2	5	5
Δήμοι	0	2	2	7	7

Οργανώσεις	0	2	4	8	4
Μη κυβερνητικές	1	4	3	6	4
GREEN PEACE	0	1	5	7	5
Εταιρείες	0	3	4	6	5
Αυτόνομες	0	5	3	8	2
ΙΝ.Κ.Α	0	4	5	6	3
Μ.Μ.Ε.	0	1	1	6	10
Επαγγελματικές ομάδες	2	8	3	5	0
Ενώσεις Νέων	0	2	7	6	3
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	5	6	7	0
Ιδιωτικοί φορείς	0	4	10	3	1
Άλλοι	18	0	0	0	0

Πίνακας 4β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

22,22%	22,22%	22,22%	0,00%	5,56%	16,67%	0,00%	0,00%	11,11%	0,00%
44,44%	22,22%	5,56%	5,56%	5,56%	0,00%	5,56%	11,11%	0,00%	0,00%
16,67%	11,11%	5,56%	33,33%	11,11%	0,00%	0,00%	11,11%	11,11%	0,00%
0,00%	5,56%	16,67%	0,00%	0,00%	11,11%	16,67%	22,22%	27,78%	0,00%
0,00%	11,11%	11,11%	11,11%	5,56%	0,00%	33,33%	11,11%	16,67%	0,00%
0,00%	11,11%	5,56%	16,67%	16,67%	27,78%	22,22%	0,00%	0,00%	0,00%
5,56%	11,11%	22,22%	11,11%	22,22%	0,00%	11,11%	11,11%	5,56%	0,00%
11,11%	5,56%	11,11%	11,11%	22,22%	22,22%	5,56%	11,11%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	11,11%	22,22%	5,56%	22,22%	27,78%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 5β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

66,67%	0,00%	27,78%	5,56%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	61,11%	16,67%	11,11%	5,56%	5,56%	0,00%
27,78%	11,11%	27,78%	16,67%	11,11%	5,56%	0,00%
0,00%	11,11%	22,22%	22,22%	33,33%	11,11%	0,00%
0,00%	11,11%	5,56%	27,78%	22,22%	33,33%	0,00%
5,56%	5,56%	0,00%	16,67%	27,78%	44,44%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 6β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	88,89%
0,00%	0,00%	5,56%	16,67%	77,78%
0,00%	5,56%	27,78%	27,78%	38,89%
11,11%	22,22%	11,11%	27,78%	27,78%
0,00%	11,11%	11,11%	38,89%	38,89%
0,00%	11,11%	22,22%	44,44%	22,22%
5,56%	22,22%	16,67%	33,33%	22,22%
0,00%	5,56%	27,78%	38,89%	27,78%
0,00%	16,67%	22,22%	33,33%	27,78%
0,00%	27,78%	16,67%	44,44%	11,11%
0,00%	22,22%	27,78%	33,33%	16,67%
0,00%	5,56%	5,56%	33,33%	55,56%
11,11%	44,44%	16,67%	27,78%	0,00%
0,00%	11,11%	38,89%	33,33%	16,67%
0,00%	27,78%	33,33%	38,89%	0,00%
0,00%	22,22%	55,56%	16,67%	5,56%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΤΕΧΝΙΚΟΙ

Πίνακας 7α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0
Συμμόρφωση	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0
Ατυπη	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0
Βιολογική γεωργία	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	0	1	0	2	1	0	0	0	0	0
Απόσυρση	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4

Πίνακας 8α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	1	0	2	1	0	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	2	0	0	2	0	0
Κεντρική εξουσία	2	1	0	0	0	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	1	0	0	2	1	0	0
Χρόνος	0	1	0	0	0	3	0
Χρηματοδότηση	0	0	2	1	1	0	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	4

Πίνακας 9α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	0	1	3
Σχολεία	0	0	0	1	3
Πανεπιστήμια	0	0	0	1	3
Εκκλησία	0	2	0	0	2
Δήμοι	0	0	1	0	3

Οργανώσεις	0 0 0 1 3
Μη κυβερνητικές	0 0 0 1 3
GREEN PEACE	0 0 0 1 3
Εταιρείες	0 0 1 0 3
Αυτόνομες	0 0 2 0 2
ΙΝ.Κ.Α	0 2 2 0 0
Μ.Μ.Ε.	0 0 1 0 3
Επαγγελματικές ομάδες	0 0 3 1 0
Ενώσεις Νέων	0 0 1 1 2
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0 0 1 2 1
Ιδιωτικοί φορείς	0 0 2 1 1
Άλλοι	4 0 0 0 0

Πίνακας 7β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

25,00%	0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
25,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	0,00%	0,00%
50,00%	0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	0,00%	75,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	25,00%	0,00%	50,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 8β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

25,00%	0,00%	50,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%
50,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	0,00%
25,00%	0,00%	0,00%	50,00%	25,00%	0,00%	0,00%
0,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	75,00%	0,00%
0,00%	0,00%	50,00%	25,00%	25,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 9β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 4 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	50,00%	0,00%	0,00%	50,00%
0,00%	0,00%	25,00%	0,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
0,00%	0,00%	25,00%	0,00%	75,00%
0,00%	0,00%	50,00%	0,00%	50,00%
0,00%	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	25,00%	0,00%	75,00%
0,00%	0,00%	75,00%	25,00%	0,00%
0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	50,00%
0,00%	0,00%	25,00%	50,00%	25,00%
0,00%	0,00%	50,00%	25,00%	25,00%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

Πίνακας 10α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	0	0	1	0	0	2	0	1	1	0
Συμμόρφωση	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Άτυπη	2	1	0	0	2	0	0	0	0	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	2	1	2	0	0	0	0	0
Βιολογική γεωργία	1	0	1	2	0	0	0	1	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	0	0	0	2	1	2	0	0	0	0
Απόσυρση	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

Πίνακας 11α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	3	2	0	0	0	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	2	2	0	0	0	0
Κεντρική εξουσία	1	0	1	1	1	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	0	1	2	1	1	0
Χρόνος	0	1	1	0	1	2	0
Χρηματοδότηση	0	0	0	2	2	1	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	5

Πίνακας 12α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	1	0	4
Σχολεία	0	0	1	0	4
Πανεπιστήμια	0	1	2	2	0
Εκκλησία	1	1	1	1	1
Δήμοι	0	0	0	1	4

Οργανώσεις	0 0 0 2 3
Μη κυβερνητικές	0 1 0 1 3
GREEN PEACE	0 0 0 1 4
Εταιρείες	0 0 0 3 2
Αυτόνομες	0 0 1 3 1
ΙΝ.Κ.Α	1 0 1 1 2
Μ.Μ.Ε.	0 0 0 2 3
Επαγγελματικές ομάδες	2 1 1 1 0
Ενώσεις Νέων	0 0 2 0 3
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0 0 2 2 1
Ιδιωτικοί φορείς	0 3 1 0 1
Άλλοι	5 0 0 0 0

Πίνακας 10β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	40,00%	0,00%	20,00%	20,00%	0,00%
40,00%	60,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
40,00%	20,00%	0,00%	0,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	20,00%	60,00%	0,00%
0,00%	0,00%	40,00%	20,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
20,00%	0,00%	20,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	20,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	60,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 11β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

60,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
20,00%	40,00%	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
20,00%	0,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	20,00%	40,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	20,00%	20,00%	0,00%	20,00%	40,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	40,00%	20,00%	0,00%

0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------

Πίνακας 12β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	80,00%
0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	80,00%
0,00%	20,00%	40,00%	40,00%	0,00%
20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	80,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	60,00%
0,00%	20,00%	0,00%	20,00%	60,00%
0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	80,00%
0,00%	0,00%	0,00%	60,00%	40,00%
0,00%	0,00%	20,00%	60,00%	20,00%
20,00%	0,00%	20,00%	20,00%	40,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	60,00%
40,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	40,00%	0,00%	60,00%
0,00%	0,00%	40,00%	40,00%	20,00%
0,00%	60,00%	20,00%	0,00%	20,00%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Πίνακας 13α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	5	9	6	3	3	2	1	1	6	0
Συμμόρφωση	13	6	4	2	3	2	2	2	2	0
Άτυπη	7	2	5	6	1	5	2	7	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	3	2	4	3	5	2	3	6	8	0
Μέσα μεταφοράς	0	1	0	1	5	5	15	4	5	0
Βιολογική γεωργία	1	5	3	3	5	6	7	3	3	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	2	8	8	7	6	0	2	0	0
Απόσυρση	3	9	4	4	4	5	1	5	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	0	2	6	3	3	5	6	10	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36

Πίνακας 14α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	20	3	6	4	1	2	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	4	19	3	5	4	1	0
Κεντρική εξουσία	9	7	5	7	3	5	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	1	2	11	9	7	5	1
Χρόνος	1	3	3	7	7	15	0
Χρηματοδότηση	1	2	8	4	13	8	0
Άλλο	0	0	0	0	1	0	35

Πίνακας 15α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	2	3	31
Σχολεία	0	0	1	9	26
Πανεπιστήμια	0	4	11	11	10
Εκκλησία	8	4	6	15	3

Δήμοι	0	0	3	10	23
Οργανώσεις	0	2	5	8	21
Μη κυβερνητικές	1	2	6	13	14
GREEN PEACE	1	1	4	14	16
Εταιρείες	1	4	11	14	6
Αυτόνομες	1	6	13	9	7
IN.K.A	1	6	15	11	3
M.M.E.	1	0	1	15	19
Επαγγελματικές ομάδες	6	10	9	10	1
Ενώσεις Νέων	3	3	15	9	6
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	3	10	12	10
Ιδιωτικοί φορείς	3	7	12	8	6
Άλλοι	35	1	0	0	0

Πίνακας 13β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

13,89%	25,00%	16,67%	8,33%	8,33%	5,56%	2,78%	2,78%	16,67%	0,00%
36,11%	16,67%	11,11%	5,56%	8,33%	5,56%	5,56%	5,56%	5,56%	0,00%
19,44%	5,56%	13,89%	16,67%	2,78%	13,89%	5,56%	19,44%	2,78%	0,00%
8,33%	5,56%	11,11%	8,33%	13,89%	5,56%	8,33%	16,67%	22,22%	0,00%
0,00%	2,78%	0,00%	2,78%	13,89%	13,89%	41,67%	11,11%	13,89%	0,00%
2,78%	13,89%	8,33%	8,33%	13,89%	16,67%	19,44%	8,33%	8,33%	0,00%
8,33%	5,56%	22,22%	22,22%	19,44%	16,67%	0,00%	5,56%	0,00%	0,00%
8,33%	25,00%	11,11%	11,11%	11,11%	13,89%	2,78%	13,89%	2,78%	0,00%
2,78%	0,00%	5,56%	16,67%	8,33%	8,33%	13,89%	16,67%	27,78%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 14β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

55,56%	8,33%	16,67%	11,11%	2,78%	5,56%	0,00%
11,11%	52,78%	8,33%	13,89%	11,11%	2,78%	0,00%
25,00%	19,44%	13,89%	19,44%	8,33%	13,89%	0,00%
2,78%	5,56%	30,56%	25,00%	19,44%	13,89%	2,78%
2,78%	8,33%	8,33%	19,44%	19,44%	41,67%	0,00%
2,78%	5,56%	22,22%	11,11%	36,11%	22,22%	0,00%

0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,78%	0,00%	97,22%
-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Πίνακας 15β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	5,56%	8,33%	86,11%
0,00%	0,00%	2,78%	25,00%	72,22%
0,00%	11,11%	30,56%	30,56%	27,78%
22,22%	11,11%	16,67%	41,67%	8,33%
0,00%	0,00%	8,33%	27,78%	63,89%
0,00%	5,56%	13,89%	22,22%	58,33%
2,78%	5,56%	16,67%	36,11%	38,89%
2,78%	2,78%	11,11%	38,89%	44,44%
2,78%	11,11%	30,56%	38,89%	16,67%
2,78%	16,67%	36,11%	25,00%	19,44%
2,78%	16,67%	41,67%	30,56%	8,33%
2,78%	0,00%	2,78%	41,67%	52,78%
16,67%	27,78%	25,00%	27,78%	2,78%
8,33%	8,33%	41,67%	25,00%	16,67%
2,78%	8,33%	27,78%	33,33%	27,78%
8,33%	19,44%	33,33%	22,22%	16,67%
97,22%	2,78%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΘΕΤΙΚΟΙ

Πίνακας 16α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	3	5	3	3	2	4	4	3	7	0
Συμμόρφωση	12	3	2	5	5	2	1	4	0	0
Άτυπη	8	6	2	5	1	3	4	2	3	0
Βιομηχανική Παραγωγή	1	2	6	4	2	2	3	5	9	0
Μέσα μεταφοράς	1	2	1	3	4	9	8	3	3	0
Βιολογική γεωργία	4	3	3	4	9	3	5	2	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	5	6	7	5	1	2	2	3	0
Απόσυρση	1	7	4	2	4	5	2	7	2	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	1	7	1	2	5	5	6	6	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34

Πίνακας 17α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	18	4	3	4	1	4	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	4	13	12	3	1	1	0
Κεντρική εξουσία	6	11	6	7	4	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	5	2	9	11	5	2	0
Χρόνος	0	1	1	6	7	19	0
Χρηματοδότηση	1	3	3	3	16	8	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	34

Πίνακας 18α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	2	4	28
Σχολεία	0	0	3	6	25
Πανεπιστήμια	0	4	4	14	12
Εκκλησία	10	7	6	5	6
Δήμοι	1	2	7	9	15

Οργανώσεις	1	1	7	12	13
Μη κυβερνητικές	0	4	11	13	6
GREEN PEACE	1	1	7	15	10
Εταιρείες	0	5	9	11	9
Αυτόνομες	0	8	13	8	5
IN.K.A	0	2	15	9	8
M.M.E.	0	1	8	6	19
Επαγγελματικές ομάδες	3	11	9	9	2
Ενώσεις Νέων	0	4	12	14	4
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	4	11	11	7
Ιδιωτικοί φορείς	2	10	10	8	4
Άλλοι	30	1	0	0	3

Πίνακας 16β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

8,82%	14,71%	8,82%	8,82%	5,88%	11,76%	11,76%	8,82%	20,59%	0,00%
35,29%	8,82%	5,88%	14,71%	14,71%	5,88%	2,94%	11,76%	0,00%	0,00%
23,53%	17,65%	5,88%	14,71%	2,94%	8,82%	11,76%	5,88%	8,82%	0,00%
2,94%	5,88%	17,65%	11,76%	5,88%	5,88%	8,82%	14,71%	26,47%	0,00%
2,94%	5,88%	2,94%	8,82%	11,76%	26,47%	23,53%	8,82%	8,82%	0,00%
11,76%	8,82%	8,82%	11,76%	26,47%	8,82%	14,71%	5,88%	2,94%	0,00%
8,82%	14,71%	17,65%	20,59%	14,71%	2,94%	5,88%	5,88%	8,82%	0,00%
2,94%	20,59%	11,76%	5,88%	11,76%	14,71%	5,88%	20,59%	5,88%	0,00%
2,94%	2,94%	20,59%	2,94%	5,88%	14,71%	14,71%	17,65%	17,65%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 17β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

52,94%	11,76%	8,82%	11,76%	2,94%	11,76%	0,00%
11,76%	38,24%	35,29%	8,82%	2,94%	2,94%	0,00%
17,65%	32,35%	17,65%	20,59%	11,76%	0,00%	0,00%
14,71%	5,88%	26,47%	32,35%	14,71%	5,88%	0,00%
0,00%	2,94%	2,94%	17,65%	20,59%	55,88%	0,00%
2,94%	8,82%	8,82%	8,82%	47,06%	23,53%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 18β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 34 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	5,88%	11,76%	82,35%
0,00%	0,00%	8,82%	17,65%	73,53%
0,00%	11,76%	11,76%	41,18%	35,29%
29,41%	20,59%	17,65%	14,71%	17,65%
2,94%	5,88%	20,59%	26,47%	44,12%
2,94%	2,94%	20,59%	35,29%	38,24%
0,00%	11,76%	32,35%	38,24%	17,65%
2,94%	2,94%	20,59%	44,12%	29,41%
0,00%	14,71%	26,47%	32,35%	26,47%
0,00%	23,53%	38,24%	23,53%	14,71%
0,00%	5,88%	44,12%	26,47%	23,53%
0,00%	2,94%	23,53%	17,65%	55,88%
8,82%	32,35%	26,47%	26,47%	5,88%
0,00%	11,76%	35,29%	41,18%	11,76%
2,94%	11,76%	32,35%	32,35%	20,59%
5,88%	29,41%	29,41%	23,53%	11,76%
88,24%	2,94%	0,00%	0,00%	8,82%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ

Πίνακας 19α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	1	8	1	2	1	0	1	1	5	0
Συμμόρφωση	7	4	2	1	1	2	1	2	0	0
Άτυπη	3	1	4	1	1	3	4	1	2	0
Βιομηχανική Παραγωγή	2	0	2	3	4	2	1	4	2	0
Μέσα μεταφοράς	0	2	0	4	1	1	4	5	3	0
Βιολογική γεωργία	0	3	0	2	3	9	1	1	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	2	6	1	2	0	5	0	1	0
Απόσυρση	3	0	4	5	2	1	1	2	2	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	0	1	1	5	2	2	4	4	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20

Πίνακας 20α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	11	0	4	4	0	1	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	9	6	2	2	0	0
Κεντρική εξουσία	6	4	4	1	3	2	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	1	4	2	9	2	1	1
Χρόνος	0	1	0	1	5	13	0
Χρηματοδότηση	0	2	4	3	8	3	0
Άλλο	1	0	0	0	0	0	19

Πίνακας 21α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	1	0	2	17
Σχολεία	0	0	2	4	14
Πανεπιστήμια	1	0	4	8	7
Εκκλησία	2	3	8	3	4
Δήμοι	0	1	2	5	12

Οργανώσεις	0	1	6	5	8
Μη κυβερνητικές	0	2	6	8	4
GREEN PEACE	0	0	8	7	5
Εταιρείες	0	1	6	9	4
Αυτόνομες	0	3	8	7	2
ΙΝ.Κ.Α	0	2	10	5	3
Μ.Μ.Ε.	0	0	0	8	12
Επαγγελματικές ομάδες	0	3	11	6	0
Ενώσεις Νέων	0	1	6	8	5
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	1	6	8	5
Ιδιωτικοί φορείς	1	2	6	7	4
Άλλοι	20	0	0	0	0

Πίνακας 19β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

5,00%	40,00%	5,00%	10,00%	5,00%	0,00%	5,00%	5,00%	25,00%	0,00%
35,00%	20,00%	10,00%	5,00%	5,00%	10,00%	5,00%	10,00%	0,00%	0,00%
15,00%	5,00%	20,00%	5,00%	5,00%	15,00%	20,00%	5,00%	10,00%	0,00%
10,00%	0,00%	10,00%	15,00%	20,00%	10,00%	5,00%	20,00%	10,00%	0,00%
0,00%	10,00%	0,00%	20,00%	5,00%	5,00%	20,00%	25,00%	15,00%	0,00%
0,00%	15,00%	0,00%	10,00%	15,00%	45,00%	5,00%	5,00%	5,00%	0,00%
15,00%	10,00%	30,00%	5,00%	10,00%	0,00%	25,00%	0,00%	5,00%	0,00%
15,00%	0,00%	20,00%	25,00%	10,00%	5,00%	5,00%	10,00%	10,00%	0,00%
5,00%	0,00%	5,00%	5,00%	25,00%	10,00%	10,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 20β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

55,00%	0,00%	20,00%	20,00%	0,00%	5,00%	0,00%
5,00%	45,00%	30,00%	10,00%	10,00%	0,00%	0,00%
30,00%	20,00%	20,00%	5,00%	15,00%	10,00%	0,00%
5,00%	20,00%	10,00%	45,00%	10,00%	5,00%	5,00%
0,00%	5,00%	0,00%	5,00%	25,00%	65,00%	0,00%

0,00%	10,00%	20,00%	15,00%	40,00%	15,00%	0,00%
5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	95,00%

Πίνακας 21β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

0,00%	5,00%	0,00%	10,00%	85,00%
0,00%	0,00%	10,00%	20,00%	70,00%
5,00%	0,00%	20,00%	40,00%	35,00%
10,00%	15,00%	40,00%	15,00%	20,00%
0,00%	5,00%	10,00%	25,00%	60,00%
0,00%	5,00%	30,00%	25,00%	40,00%
0,00%	10,00%	30,00%	40,00%	20,00%
0,00%	0,00%	40,00%	35,00%	25,00%
0,00%	5,00%	30,00%	45,00%	20,00%
0,00%	15,00%	40,00%	35,00%	10,00%
0,00%	10,00%	50,00%	25,00%	15,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	60,00%
0,00%	15,00%	55,00%	30,00%	0,00%
0,00%	5,00%	30,00%	40,00%	25,00%
0,00%	5,00%	30,00%	40,00%	25,00%
5,00%	10,00%	30,00%	35,00%	20,00%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΤΕΧΝΙΚΟΙ

Πίνακας 22α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	7	2	3	2	2	0	1	3	2	0
Συμμόρφωση	9	4	5	2	0	0	1	0	1	0
Άτυπη	2	4	1	4	4	1	3	1	2	0
Βιομηχανική Παραγωγή	1	3	4	1	4	3	2	3	1	0
Μέσα μεταφοράς	1	1	1	2	1	5	3	4	4	0
Βιολογική γεωργία	0	1	3	3	2	7	4	2	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	0	2	1	6	3	2	5	2	1	0
Απόσυρση	2	3	3	1	3	2	1	3	4	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	2	1	1	3	2	2	4	7	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22

Πίνακας 23α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	8	4	6	2	1	1	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	4	6	6	2	2	2	0
Κεντρική εξουσία	5	9	2	4	2	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	4	0	3	9	4	2	0
Χρόνος	0	3	0	2	5	12	0
Χρηματοδότηση	1	0	5	3	8	4	1
Άλλο	0	0	0	0	0	1	21

Πίνακας 24α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	1	1	0	2	18
Σχολεία	1	1	1	2	17
Πανεπιστήμια	1	2	3	5	11
Εκκλησία	1	6	6	5	4

Δήμοι	1	1	5	6	9
Οργανώσεις	1	1	5	7	8
Μη κυβερνητικές	1	4	6	6	5
GREEN PEACE	2	0	3	12	5
Εταιρείες	2	1	7	5	7
Αυτόνομες	1	2	7	8	4
IN.K.A	4	1	6	8	3
M.M.E.	4	1	3	5	9
Επαγγελματικές ομάδες	2	9	4	6	1
Ενώσεις Νέων	0	2	7	5	8
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	0	7	8	6
Ιδιωτικοί φορείς	3	3	6	7	3
Άλλοι	18	1	2	0	1

Πίνακας 22β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

31,82%	9,09%	13,64%	9,09%	9,09%	0,00%	4,55%	13,64%	9,09%	0,00%
40,91%	18,18%	22,73%	9,09%	0,00%	0,00%	4,55%	0,00%	4,55%	0,00%
9,09%	18,18%	4,55%	18,18%	18,18%	4,55%	13,64%	4,55%	9,09%	0,00%
4,55%	13,64%	18,18%	4,55%	18,18%	13,64%	9,09%	13,64%	4,55%	0,00%
4,55%	4,55%	4,55%	9,09%	4,55%	22,73%	13,64%	18,18%	18,18%	0,00%
0,00%	4,55%	13,64%	13,64%	9,09%	31,82%	18,18%	9,09%	0,00%	0,00%
0,00%	9,09%	4,55%	27,27%	13,64%	9,09%	22,73%	9,09%	4,55%	0,00%
9,09%	13,64%	13,64%	4,55%	13,64%	9,09%	4,55%	13,64%	18,18%	0,00%
0,00%	9,09%	4,55%	4,55%	13,64%	9,09%	9,09%	18,18%	31,82%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 23β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

36,36%	18,18%	27,27%	9,09%	4,55%	4,55%	0,00%
18,18%	27,27%	27,27%	9,09%	9,09%	9,09%	0,00%
22,73%	40,91%	9,09%	18,18%	9,09%	0,00%	0,00%
18,18%	0,00%	13,64%	40,91%	18,18%	9,09%	0,00%
0,00%	13,64%	0,00%	9,09%	22,73%	54,55%	0,00%
4,55%	0,00%	22,73%	13,64%	36,36%	18,18%	4,55%

0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,55%	95,45%
-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Πίνακας 24β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

4,55%	4,55%	0,00%	9,09%	81,82%
4,55%	4,55%	4,55%	9,09%	77,27%
4,55%	9,09%	13,64%	22,73%	50,00%
4,55%	27,27%	27,27%	22,73%	18,18%
4,55%	4,55%	22,73%	27,27%	40,91%
4,55%	4,55%	22,73%	31,82%	36,36%
4,55%	18,18%	27,27%	27,27%	22,73%
9,09%	0,00%	13,64%	54,55%	22,73%
9,09%	4,55%	31,82%	22,73%	31,82%
4,55%	9,09%	31,82%	36,36%	18,18%
18,18%	4,55%	27,27%	36,36%	13,64%
18,18%	4,55%	13,64%	22,73%	40,91%
9,09%	40,91%	18,18%	27,27%	4,55%
0,00%	9,09%	31,82%	22,73%	36,36%
4,55%	0,00%	31,82%	36,36%	27,27%
13,64%	13,64%	27,27%	31,82%	13,64%
81,82%	4,55%	9,09%	0,00%	4,55%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

Πίνακας 25α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

<i>1η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	0	1	0	1	2	0	1	2	6	0
Συμμόρφωση	5	1	2	1	0	1	2	2	0	0
Άτυπη	5	0	1	0	3	0	3	1	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	1	0	2	2	3	2	2	2	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	1	2	3	3	3	2	0
Βιολογική γεωργία	0	3	2	2	3	2	1	1	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	4	4	2	1	1	0	0	1	0
Απόσυρση	2	3	3	0	0	3	0	2	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	1	2	5	1	1	2	1	1	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14

Πίνακας 26α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

<i>2η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	6	3	3	0	2	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	5	4	1	1	2	0
Κεντρική εξουσία	4	3	3	1	1	2	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	2	2	1	4	3	2	0
Χρόνος	0	1	2	3	3	5	0
Χρηματοδότηση	1	0	1	5	4	3	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	14

Πίνακας 27α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

<i>3η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	1	1	12
Σχολεία	0	0	2	3	9
Πανεπιστήμια	0	2	4	4	4
Εκκλησία	4	4	2	2	2
Δήμοι	0	3	0	5	6

Οργανώσεις	0	2	2	5	5
Μη κυβερνητικές	0	2	1	7	4
GREEN PEACE	0	1	1	5	7
Εταιρείες	0	1	5	3	5
Αυτόνομες	0	4	5	2	3
ΙΝ.Κ.Α	0	2	4	7	1
Μ.Μ.Ε.	0	0	2	4	8
Επαγγελματικές ομάδες	0	2	10	0	2
Ενώσεις Νέων	0	1	6	3	4
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	2	2	6	4
Ιδιωτικοί φορείς	1	3	2	6	2
Άλλοι	14	0	0	0	0

Πίνακας 25β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

14,29%	7,14%	0,00%	7,14%	14,29%	0,00%	7,14%	14,29%	42,86%	0,00%
35,71%	7,14%	14,29%	7,14%	0,00%	7,14%	14,29%	14,29%	0,00%	0,00%
35,71%	0,00%	7,14%	0,00%	21,43%	0,00%	21,43%	7,14%	7,14%	0,00%
0,00%	7,14%	0,00%	14,29%	14,29%	21,43%	14,29%	14,29%	14,29%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	7,14%	14,29%	21,43%	21,43%	21,43%	14,29%	0,00%
0,00%	21,43%	14,29%	14,29%	21,43%	14,29%	7,14%	7,14%	0,00%	0,00%
7,14%	28,57%	28,57%	14,29%	7,14%	7,14%	0,00%	0,00%	7,14%	0,00%
14,29%	21,43%	21,43%	0,00%	0,00%	21,43%	0,00%	14,29%	7,14%	0,00%
0,00%	7,14%	14,29%	35,71%	7,14%	7,14%	14,29%	7,14%	7,14%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 26β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

42,86%	21,43%	21,43%	0,00%	14,29%	0,00%	0,00%
7,14%	35,71%	28,57%	7,14%	7,14%	14,29%	0,00%
28,57%	21,43%	21,43%	7,14%	7,14%	14,29%	0,00%
14,29%	14,29%	7,14%	28,57%	21,43%	14,29%	0,00%
0,00%	7,14%	14,29%	21,43%	21,43%	35,71%	0,00%
7,14%	0,00%	7,14%	35,71%	28,57%	21,43%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 27β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 14 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	7,14%	7,14%	85,71%
0,00%	0,00%	14,29%	21,43%	64,29%
0,00%	14,29%	28,57%	28,57%	28,57%
28,57%	28,57%	14,29%	14,29%	14,29%
0,00%	21,43%	0,00%	35,71%	42,86%
0,00%	14,29%	14,29%	35,71%	35,71%
0,00%	14,29%	7,14%	50,00%	28,57%
0,00%	7,14%	7,14%	35,71%	50,00%
0,00%	7,14%	35,71%	21,43%	35,71%
0,00%	28,57%	35,71%	14,29%	21,43%
0,00%	14,29%	28,57%	50,00%	7,14%
0,00%	0,00%	14,29%	28,57%	57,14%
0,00%	14,29%	71,43%	0,00%	14,29%
0,00%	7,14%	42,86%	21,43%	28,57%
0,00%	14,29%	14,29%	42,86%	28,57%
7,14%	21,43%	14,29%	42,86%	14,29%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Πίνακας 28α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	5	8	7	2	8	2	5	3	8	0
Συμμόρφωση	16	13	6	1	4	4	0	3	1	0
Άτυπη	18	7	5	3	2	3	4	5	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	3	3	2	4	2	8	8	7	11	0
Μέσα μεταφοράς	0	3	4	9	8	7	6	8	3	0
Βιολογική γεωργία	0	3	6	8	12	9	5	4	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	7	6	11	8	6	5	1	1	0
Απόσυρση	3	3	8	2	1	7	11	8	5	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	1	4	8	3	2	4	9	17	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48

Πίνακας 29α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	29	3	7	2	7	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	4	25	14	4	0	1	0
Κεντρική εξουσία	14	8	9	6	7	4	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	1	2	10	23	8	4	0
Χρόνος	0	4	4	4	13	23	0
Χρηματοδότηση	0	6	4	9	13	16	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	48

Πίνακας 30α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	1	2	5	40
Σχολεία	1	0	5	10	32
Πανεπιστήμια	0	3	17	12	16
Εκκλησία	11	6	15	9	7
Δήμοι	0	3	9	13	23
Οργανώσεις	0	3	10	14	21

Μη κυβερνητικές	0	8	9	16	15
GREEN PEACE	1	4	8	15	20
Εταιρείες	1	2	17	17	11
Αυτόνομες	1	11	15	12	9
ΙΝ.Κ.Α	1	8	8	15	16
Μ.Μ.Ε.	0	3	5	11	29
Επαγγελματικές ομάδες	4	6	21	9	8
Ενώσεις Νέων	1	4	18	17	8
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	6	19	14	8
Ιδιωτικοί φορείς	4	8	17	9	10
Άλλοι	45	1	0	1	1

Πίνακας 28β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

10,42%	16,67%	14,58%	4,17%	16,67%	4,17%	10,42%	6,25%	16,67%	0,00%
33,33%	27,08%	12,50%	2,08%	8,33%	8,33%	0,00%	6,25%	2,08%	0,00%
37,50%	14,58%	10,42%	6,25%	4,17%	6,25%	8,33%	10,42%	2,08%	0,00%
6,25%	6,25%	4,17%	8,33%	4,17%	16,67%	16,67%	14,58%	22,92%	0,00%
0,00%	6,25%	8,33%	18,75%	16,67%	14,58%	12,50%	16,67%	6,25%	0,00%
0,00%	6,25%	12,50%	16,67%	25,00%	18,75%	10,42%	8,33%	2,08%	0,00%
6,25%	14,58%	12,50%	22,92%	16,67%	12,50%	10,42%	2,08%	2,08%	0,00%
6,25%	6,25%	16,67%	4,17%	2,08%	14,58%	22,92%	16,67%	10,42%	0,00%
0,00%	2,08%	8,33%	16,67%	6,25%	4,17%	8,33%	18,75%	35,42%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 29β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

60,42%	6,25%	14,58%	4,17%	14,58%	0,00%	0,00%
8,33%	52,08%	29,17%	8,33%	0,00%	2,08%	0,00%
29,17%	16,67%	18,75%	12,50%	14,58%	8,33%	0,00%
2,08%	4,17%	20,83%	47,92%	16,67%	8,33%	0,00%
0,00%	8,33%	8,33%	8,33%	27,08%	47,92%	0,00%

0,00%	12,50%	8,33%	18,75%	27,08%	33,33%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 30β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 48 ερωτηθέντων.

0,00%	2,08%	4,17%	10,42%	83,33%
2,08%	0,00%	10,42%	20,83%	66,67%
0,00%	6,25%	35,42%	25,00%	33,33%
22,92%	12,50%	31,25%	18,75%	14,58%
0,00%	6,25%	18,75%	27,08%	47,92%
0,00%	6,25%	20,83%	29,17%	43,75%
0,00%	16,67%	18,75%	33,33%	31,25%
2,08%	8,33%	16,67%	31,25%	41,67%
2,08%	4,17%	35,42%	35,42%	22,92%
2,08%	22,92%	31,25%	25,00%	18,75%
2,08%	16,67%	16,67%	31,25%	33,33%
0,00%	6,25%	10,42%	22,92%	60,42%
8,33%	12,50%	43,75%	18,75%	16,67%
2,08%	8,33%	37,50%	35,42%	16,67%
2,08%	12,50%	39,58%	29,17%	16,67%
8,33%	16,67%	35,42%	18,75%	20,83%
93,75%	2,08%	0,00%	2,08%	2,08%

ΑΝΔΡΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΘΕΤΙΚΟΙ

Πίνακας 31α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	4	7	5	2	4	3	0	4	6	0
Συμμόρφωση	12	4	5	7	1	1	1	4	0	0
Άτυπη	10	4	5	4	3	1	4	3	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	4	4	1	4	5	5	6	6	0
Μέσα μεταφοράς	1	0	3	6	8	3	9	1	3	1
Βιολογική γεωργία	0	3	3	6	6	7	6	4	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	4	8	5	2	5	5	3	3	0	0
Απόσυρση	4	5	3	4	3	3	4	6	3	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	1	1	3	1	7	2	4	16	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	1	0	0	34

Πίνακας 32α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	15	7	7	2	2	2	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	2	15	12	4	1	1	0
Κεντρική εξουσία	15	7	8	3	2	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	2	2	6	14	7	4	0
Χρόνος	0	1	0	4	9	21	0
Χρηματοδότηση	1	3	2	8	14	6	1
Άλλο	0	0	0	0	0	1	34

Πίνακας 33α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	1	0	4	4	26
Σχολεία	2	1	5	4	23
Πανεπιστήμια	3	2	7	13	10
Εκκλησία	4	7	15	2	7
Δήμοι	1	8	10	6	10
Οργανώσεις	1	3	12	9	10
Μη κυβερνητικές	3	9	8	9	6

GREEN PEACE	3	7	7	11	7
Εταιρείες	3	11	7	11	3
Αυτόνομες	1	9	9	12	4
IN.K.A	1	8	14	8	4
M.M.E.	4	2	3	10	16
Επαγγελματικές ομάδες	5	13	9	7	1
Ενώσεις Νέων	1	7	11	12	4
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	5	16	9	4
Ιδιωτικοί φορείς	1	13	12	6	3
Άλλοι	32	0	2	0	1

Πίνακας 31β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

11,43%	20,00%	14,29%	5,71%	11,43%	8,57%	0,00%	11,43%
34,29%	11,43%	14,29%	20,00%	2,86%	2,86%	2,86%	11,43%
28,57%	11,43%	14,29%	11,43%	8,57%	2,86%	11,43%	8,57%
0,00%	11,43%	11,43%	2,86%	11,43%	14,29%	14,29%	17,14%
2,86%	0,00%	8,57%	17,14%	22,86%	8,57%	25,71%	2,86%
0,00%	8,57%	8,57%	17,14%	17,14%	20,00%	17,14%	11,43%
11,43%	22,86%	14,29%	5,71%	14,29%	14,29%	8,57%	8,57%
11,43%	14,29%	8,57%	11,43%	8,57%	8,57%	11,43%	17,14%
0,00%	2,86%	2,86%	8,57%	2,86%	20,00%	5,71%	11,43%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,86%	0,00%

Πίνακας 32β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

42,86%	20,00%	20,00%	5,71%	5,71%	5,71%	0,00%
5,71%	42,86%	34,29%	11,43%	2,86%	2,86%	0,00%
42,86%	20,00%	22,86%	8,57%	5,71%	0,00%	0,00%
5,71%	5,71%	17,14%	40,00%	20,00%	11,43%	0,00%
0,00%	2,86%	0,00%	11,43%	25,71%	60,00%	0,00%
2,86%	8,57%	5,71%	22,86%	40,00%	17,14%	2,86%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,86%	97,14%

Πίνακας 33β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 35 ερωτηθέντων.

2,86%	0,00%	11,43%	11,43%	74,29%
5,71%	2,86%	14,29%	11,43%	65,71%
8,57%	5,71%	20,00%	37,14%	28,57%

11,43%	20,00%	42,86%	5,71%	20,00%
2,86%	22,86%	28,57%	17,14%	28,57%
2,86%	8,57%	34,29%	25,71%	28,57%
8,57%	25,71%	22,86%	25,71%	17,14%
8,57%	20,00%	20,00%	31,43%	20,00%
8,57%	31,43%	20,00%	31,43%	8,57%
2,86%	25,71%	25,71%	34,29%	11,43%
2,86%	22,86%	40,00%	22,86%	11,43%
11,43%	5,71%	8,57%	28,57%	45,71%
14,29%	37,14%	25,71%	20,00%	2,86%
2,86%	20,00%	31,43%	34,29%	11,43%
2,86%	14,29%	45,71%	25,71%	11,43%
2,86%	37,14%	34,29%	17,14%	8,57%
91,43%	0,00%	5,71%	0,00%	2,86%

ΑΝΔΡΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ

Πίνακας 34α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	0	1	4	1	0	0	1	0	0	0
Συμμόρφωση	3	2	0	1	1	0	0	0	0	0
Άτυπη	2	1	0	0	2	0	1	0	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	0	1	2	1	1	0	1	1	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	0	0	2	2	2	1	0
Βιολογική γεωργία	0	1	1	0	0	2	1	1	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	0	1	1	3	0	0	0	2	0	0
Απόσυρση	1	1	0	0	3	1	0	0	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	0	0	0	0	1	2	1	2	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7

Πίνακας 35α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	4	1	1	0	1	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	4	1	2	0	0	0
Κεντρική εξουσία	3	0	3	1	0	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	0	1	3	1	2	0
Χρόνος	0	1	1	0	1	4	0
Χρηματοδότηση	0	1	0	1	4	1	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	7

Πίνακας 36α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	0	1	6
Σχολεία	0	0	0	0	7
Πανεπιστήμια	0	0	1	2	4
Εκκλησία	1	0	2	2	2
Δήμοι	0	0	1	2	4
Οργανώσεις	1	0	0	1	5
Μη κυβερνητικές	1	0	2	2	2
GREEN PEACE	1	0	2	1	3
Εταιρείες	1	0	3	1	2

Αυτόνομες	2 0 2 1 2
ΙΝ.Κ.Α	1 1 2 2 1
Μ.Μ.Ε.	1 1 0 0 5
Επαγγελματικές ομάδες	1 3 1 1 1
Ενώσεις Νέων	1 1 2 2 1
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1 1 1 3 1
Ιδιωτικοί φορείς	1 2 2 1 1
Άλλοι	7 0 0 0 0

Πίνακας 34β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

0,00%	14,29%	57,14%	14,29%	0,00%	0,00%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%
42,86%	28,57%	0,00%	14,29%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
28,57%	14,29%	0,00%	0,00%	28,57%	0,00%	14,29%	0,00%	14,29%	0,00%
0,00%	0,00%	14,29%	28,57%	14,29%	14,29%	0,00%	14,29%	14,29%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28,57%	28,57%	28,57%	14,29%	0,00%
0,00%	14,29%	14,29%	0,00%	0,00%	28,57%	14,29%	14,29%	14,29%	0,00%
0,00%	14,29%	14,29%	42,86%	0,00%	0,00%	0,00%	28,57%	0,00%	0,00%
14,29%	14,29%	0,00%	0,00%	42,86%	14,29%	0,00%	0,00%	14,29%	0,00%
14,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	14,29%	28,57%	14,29%	28,57%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 35β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

57,14%	14,29%	14,29%	0,00%	14,29%	0,00%	0,00%
0,00%	57,14%	14,29%	28,57%	0,00%	0,00%	0,00%
42,86%	0,00%	42,86%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	14,29%	42,86%	14,29%	28,57%	0,00%
0,00%	14,29%	14,29%	0,00%	14,29%	57,14%	0,00%
0,00%	14,29%	0,00%	14,29%	57,14%	14,29%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 36β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 7 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	0,00%	14,29%	85,71%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
0,00%	0,00%	14,29%	28,57%	57,14%
14,29%	0,00%	28,57%	28,57%	28,57%
0,00%	0,00%	14,29%	28,57%	57,14%
14,29%	0,00%	0,00%	14,29%	71,43%
14,29%	0,00%	28,57%	28,57%	28,57%

14,29%	0,00%	28,57%	14,29%	42,86%
14,29%	0,00%	42,86%	14,29%	28,57%
28,57%	0,00%	28,57%	14,29%	28,57%
14,29%	14,29%	28,57%	28,57%	14,29%
14,29%	14,29%	0,00%	0,00%	71,43%
14,29%	42,86%	14,29%	14,29%	14,29%
14,29%	14,29%	28,57%	28,57%	14,29%
14,29%	14,29%	14,29%	42,86%	14,29%
14,29%	28,57%	28,57%	14,29%	14,29%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΤΕΧΝΙΚΟΙ

Πίνακας 37α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0
Συμμόρφωση	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0
Άτυπη	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	0	0	1	0	1	2	0	1	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0
Βιολογική γεωργία	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	0	0	3	1	0	1	0	0	0	0
Απόσυρση	0	0	0	0	2	0	1	1	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	0	0	0	1	0	2	2	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5

Πίνακας 38α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	3	1	1	0	0	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	2	1	0	1	1	0	0
Κεντρική εξουσία	0	2	2	0	0	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	0	1	2	1	1	0
Χρόνος	0	1	0	2	0	2	0
Χρηματοδότηση	0	0	1	0	3	1	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	5

Πίνακας 39α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	1	0	4
Σχολεία	0	0	1	2	2
Πανεπιστήμια	0	0	1	2	2
Εκκλησία	0	1	3	0	1
Δήμοι	0	0	3	0	2
Οργανώσεις	0	0	1	2	2
Μη κυβερνητικές	0	0	1	4	0
GREEN PEACE	0	1	1	2	1

Εταιρείες	0	1	2	2	0
Αυτόνομες	0	1	2	2	0
ΙΝ.Κ.Α	0	1	3	1	0
Μ.Μ.Ε.	0	0	0	2	3
Επαγγελματικές ομάδες	1	2	1	1	0
Ενώσεις Νέων	0	0	2	3	0
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	0	3	2	0
Ιδιωτικοί φορείς	1	1	3	0	0
Άλλοι	5	0	0	0	0

Πίνακας 37β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%
20,00%	60,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
60,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	20,00%	40,00%	0,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	60,00%	20,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	0,00%	20,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	40,00%	40,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 38β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

60,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
40,00%	20,00%	0,00%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%
0,00%	40,00%	40,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	20,00%	40,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	20,00%	0,00%	40,00%	0,00%	40,00%	0,00%
0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	60,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 39β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 5 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	80,00%
0,00%	0,00%	20,00%	40,00%	40,00%
0,00%	0,00%	20,00%	40,00%	40,00%
0,00%	20,00%	60,00%	0,00%	20,00%
0,00%	0,00%	60,00%	0,00%	40,00%

0,00%	0,00%	20,00%	40,00%	40,00%
0,00%	0,00%	20,00%	80,00%	0,00%
0,00%	20,00%	20,00%	40,00%	20,00%
0,00%	20,00%	40,00%	40,00%	0,00%
0,00%	20,00%	40,00%	40,00%	0,00%
0,00%	20,00%	60,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	40,00%	60,00%
20,00%	40,00%	20,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	40,00%	60,00%	0,00%
0,00%	0,00%	60,00%	40,00%	0,00%
20,00%	20,00%	60,00%	0,00%	0,00%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

Πίνακας 40α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	4	7	4	1	0	2	1	2	1	0
Συμμόρφωση	13	2	2	2	1	0	1	0	1	0
Άτυπη	3	6	0	5	2	3	0	2	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	1	2	3	2	2	5	3	4	0
Μέσα μεταφοράς	0	2	6	2	4	2	3	3	0	0
Βιολογική γεωργία	0	0	1	4	2	8	4	2	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	1	3	3	8	2	4	0	0	0
Απόσυρση	1	3	3	1	1	2	3	7	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	1	1	2	1	1	3	13	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22

Πίνακας 41α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	15	3	1	2	0	1	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	9	7	3	1	1	0
Κεντρική εξουσία	5	3	11	2	0	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	5	2	8	4	3	0
Χρόνος	0	1	0	4	8	9	0
Χρηματοδότηση	1	1	1	3	9	7	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	22

Πίνακας 42α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	2	0	2	18
Σχολεία	1	1	2	4	14
Πανεπιστήμια	1	4	3	8	6
Εκκλησία	5	7	3	6	1
Δήμοι	0	1	3	11	7
Οργανώσεις	2	4	2	4	10
Μη κυβερνητικές	1	4	8	4	5
GREEN PEACE	0	3	5	8	6
Εταιρείες	1	2	12	3	4

Αυτόνομες	2	6	8	2	4
ΙΝ.Κ.Α	1	5	6	8	2
Μ.Μ.Ε.	1	0	5	6	10
Επαγγελματικές ομάδες	4	9	6	2	1
Ενώσεις Νέων	1	2	6	8	5
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	3	8	6	4
Ιδιωτικοί φορείς	3	10	5	2	2
Άλλοι	22	0	0	0	0

Πίνακας 40β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

18,18%	31,82%	18,18%	4,55%	0,00%	9,09%	4,55%	9,09%	4,55%	0,00%
59,09%	9,09%	9,09%	9,09%	4,55%	0,00%	4,55%	0,00%	4,55%	0,00%
13,64%	27,27%	0,00%	22,73%	9,09%	13,64%	0,00%	9,09%	4,55%	0,00%
0,00%	4,55%	9,09%	13,64%	9,09%	9,09%	22,73%	13,64%	18,18%	0,00%
0,00%	9,09%	27,27%	9,09%	18,18%	9,09%	13,64%	13,64%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	4,55%	18,18%	9,09%	36,36%	18,18%	9,09%	4,55%	0,00%
4,55%	4,55%	13,64%	13,64%	36,36%	9,09%	18,18%	0,00%	0,00%	0,00%
4,55%	13,64%	13,64%	4,55%	4,55%	9,09%	13,64%	31,82%	4,55%	0,00%
0,00%	0,00%	4,55%	4,55%	9,09%	4,55%	4,55%	13,64%	59,09%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 41β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

68,18%	13,64%	4,55%	9,09%	0,00%	4,55%	0,00%
4,55%	40,91%	31,82%	13,64%	4,55%	4,55%	0,00%
22,73%	13,64%	50,00%	9,09%	0,00%	4,55%	0,00%
0,00%	22,73%	9,09%	36,36%	18,18%	13,64%	0,00%
0,00%	4,55%	0,00%	18,18%	36,36%	40,91%	0,00%
4,55%	4,55%	4,55%	13,64%	40,91%	31,82%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 42β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 22 ερωτηθέντων.

0,00%	9,09%	0,00%	9,09%	81,82%
4,55%	4,55%	9,09%	18,18%	63,64%
4,55%	18,18%	13,64%	36,36%	27,27%
22,73%	31,82%	13,64%	27,27%	4,55%
0,00%	4,55%	13,64%	50,00%	31,82%
9,09%	18,18%	9,09%	18,18%	45,45%
4,55%	18,18%	36,36%	18,18%	22,73%

0,00%	13,64%	22,73%	36,36%	27,27%
4,55%	9,09%	54,55%	13,64%	18,18%
9,09%	27,27%	36,36%	9,09%	18,18%
4,55%	22,73%	27,27%	36,36%	9,09%
4,55%	0,00%	22,73%	27,27%	45,45%
18,18%	40,91%	27,27%	9,09%	4,55%
4,55%	9,09%	27,27%	36,36%	22,73%
4,55%	13,64%	36,36%	27,27%	18,18%
13,64%	45,45%	22,73%	9,09%	9,09%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Πίνακας 43α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

<i>1η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	0	2	0	0	1	0	3	1	2	0
Συμμόρφωση	3	0	1	1	1	1	1	1	0	0
Άτυπη	3	2	1	2	1	0	0	0	0	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	0	0	1	1	3	0	3	1	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	0	1	1	3	2	2	0
Βιολογική γεωργία	0	2	2	1	1	2	0	1	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	2	1	2	1	1	1	0	0	0
Απόσυρση	1	1	3	1	1	1	0	1	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	1	0	1	1	1	0	1	0	4	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9

Πίνακας 44α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

<i>2η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	6	0	1	1	0	1	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	0	6	3	0	0	0	0
Κεντρική εξουσία	2	2	2	1	1	1	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	1	0	3	3	2	0	0
Χρόνος	0	0	0	0	5	4	0
Χρηματοδότηση	0	1	0	4	1	3	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	9

Πίνακας 45α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

<i>3η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	0	1	8
Σχολεία	0	0	0	2	7
Πανεπιστήμια	1	1	4	0	3
Εκκλησία	2	0	3	3	1
Δήμοι	0	1	1	3	4
Οργανώσεις	0	0	2	3	4

Μη κυβερνητικές	0	2	2	3	2
GREEN PEACE	0	1	2	3	3
Εταιρείες	0	2	0	3	4
Αυτόνομες	0	2	3	2	2
ΙΝ.Κ.Α	0	1	2	3	3
Μ.Μ.Ε.	0	0	2	3	4
Επαγγελματικές ομάδες	2	0	5	1	1
Ενώσεις Νέων	0	2	4	2	1
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	1	3	4	1
Ιδιωτικοί φορείς	1	4	3	0	1
Άλλοι	9	0	0	0	0

Πίνακας 43β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

0,00%	22,22%	0,00%	0,00%	11,11%	0,00%	33,33%	11,11%	22,22%	0,00%
33,33%	0,00%	11,11%	11,11%	11,11%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	0,00%
33,33%	22,22%	11,11%	22,22%	11,11%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	11,11%	33,33%	0,00%	33,33%	11,11%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	11,11%	33,33%	22,22%	22,22%	0,00%
0,00%	22,22%	22,22%	11,11%	11,11%	22,22%	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%
11,11%	22,22%	11,11%	22,22%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	0,00%	0,00%
11,11%	11,11%	33,33%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%
11,11%	0,00%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%	44,44%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 44β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

66,67%	0,00%	11,11%	11,11%	0,00%	11,11%	0,00%
0,00%	66,67%	33,33%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
22,22%	22,22%	22,22%	11,11%	11,11%	11,11%	0,00%
11,11%	0,00%	33,33%	33,33%	22,22%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	55,56%	44,44%	0,00%
0,00%	11,11%	0,00%	44,44%	11,11%	33,33%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 45β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 9 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	88,89%
0,00%	0,00%	0,00%	22,22%	77,78%

11,11%	11,11%	44,44%	0,00%	33,33%
22,22%	0,00%	33,33%	33,33%	11,11%
0,00%	11,11%	11,11%	33,33%	44,44%
0,00%	0,00%	22,22%	33,33%	44,44%
0,00%	22,22%	22,22%	33,33%	22,22%
0,00%	11,11%	22,22%	33,33%	33,33%
0,00%	22,22%	0,00%	33,33%	44,44%
0,00%	22,22%	33,33%	22,22%	22,22%
0,00%	11,11%	22,22%	33,33%	33,33%
0,00%	0,00%	22,22%	33,33%	44,44%
22,22%	0,00%	55,56%	11,11%	11,11%
0,00%	22,22%	44,44%	22,22%	11,11%
0,00%	11,11%	33,33%	44,44%	11,11%
11,11%	44,44%	33,33%	0,00%	11,11%
100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΘΕΤΙΚΟΙ

Πίνακας 46α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>1η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	7	5	1	3	4	4	5	5	2	0
Συμμόρφωση	12	10	2	5	1	4	1	1	0	0
Άτυπη	10	3	3	3	4	2	7	2	2	0
Βιομηχανική Παραγωγή	2	0	1	2	5	4	3	9	10	0
Μέσα μεταφοράς	1	4	4	2	2	7	9	4	3	0
Βιολογική γεωργία	0	4	8	4	3	7	4	3	3	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	7	11	6	4	1	0	2	2	0
Απόσυρση	1	2	2	8	9	5	3	3	3	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	1	4	3	4	2	4	7	11	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36

Πίνακας 47α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>2η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	15	4	9	1	3	4	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	3	13	4	9	3	4	0
Κεντρική εξουσία	14	6	9	3	4	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	3	7	8	9	7	2	0
Χρόνος	1	1	3	6	11	14	0
Χρηματοδότηση	0	5	3	8	8	12	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	36

Πίνακας 48α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

<i>3η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	1	0	3	1	31
Σχολεία	0	0	1	7	28
Πανεπιστήμια	1	8	8	7	12
Εκκλησία	8	11	10	3	4
Δήμοι	0	3	8	15	10
Οργανώσεις	0	3	9	13	11

Μη κυβερνητικές	0	5	13	12	6
GREEN PEACE	1	6	5	13	11
Εταιρείες	2	5	12	10	7
Αυτόνομες	1	8	12	11	4
IN.K.A	3	8	12	7	6
M.M.E.	1	5	5	8	17
Επαγγελματικές ομάδες	7	11	12	5	1
Ενώσεις Νέων	1	9	15	7	4
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	2	8	10	11	5
Ιδιωτικοί φορείς	5	14	11	5	1
Άλλοι	33	3	0	0	0

Πίνακας 46β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

19,44%	13,89%	2,78%	8,33%	11,11%	11,11%	13,89%	13,89%	5,56%	0,00%
33,33%	27,78%	5,56%	13,89%	2,78%	11,11%	2,78%	2,78%	0,00%	0,00%
27,78%	8,33%	8,33%	8,33%	11,11%	5,56%	19,44%	5,56%	5,56%	0,00%
5,56%	0,00%	2,78%	5,56%	13,89%	11,11%	8,33%	25,00%	27,78%	0,00%
2,78%	11,11%	11,11%	5,56%	5,56%	19,44%	25,00%	11,11%	8,33%	0,00%
0,00%	11,11%	22,22%	11,11%	8,33%	19,44%	11,11%	8,33%	8,33%	0,00%
8,33%	19,44%	30,56%	16,67%	11,11%	2,78%	0,00%	5,56%	5,56%	0,00%
2,78%	5,56%	5,56%	22,22%	25,00%	13,89%	8,33%	8,33%	8,33%	0,00%
0,00%	2,78%	11,11%	8,33%	11,11%	5,56%	11,11%	19,44%	30,56%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 47β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

41,67%	11,11%	25,00%	2,78%	8,33%	11,11%	0,00%
8,33%	36,11%	11,11%	25,00%	8,33%	11,11%	0,00%
38,89%	16,67%	25,00%	8,33%	11,11%	0,00%	0,00%
8,33%	19,44%	22,22%	25,00%	19,44%	5,56%	0,00%
2,78%	2,78%	8,33%	16,67%	30,56%	38,89%	0,00%
0,00%	13,89%	8,33%	22,22%	22,22%	33,33%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 48β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 36 ερωτηθέντων.

2,78%	0,00%	8,33%	2,78%	86,11%
0,00%	0,00%	2,78%	19,44%	77,78%
2,78%	22,22%	22,22%	19,44%	33,33%
22,22%	30,56%	27,78%	8,33%	11,11%
0,00%	8,33%	22,22%	41,67%	27,78%
0,00%	8,33%	25,00%	36,11%	30,56%
0,00%	13,89%	36,11%	33,33%	16,67%
2,78%	16,67%	13,89%	36,11%	30,56%
5,56%	13,89%	33,33%	27,78%	19,44%
2,78%	22,22%	33,33%	30,56%	11,11%
8,33%	22,22%	33,33%	19,44%	16,67%
2,78%	13,89%	13,89%	22,22%	47,22%
19,44%	30,56%	33,33%	13,89%	2,78%
2,78%	25,00%	41,67%	19,44%	11,11%
5,56%	22,22%	27,78%	30,56%	13,89%
13,89%	38,89%	30,56%	13,89%	2,78%
91,67%	8,33%	0,00%	0,00%	0,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΙ

Πίνακας 49α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	2	3	5	0	0	2	1	0	0	0
Συμμόρφωση	7	1	1	2	0	0	2	0	0	0
Άτυπη	2	0	1	1	3	2	4	0	0	0
Βιομηχανική Παραγωγή	0	2	0	2	2	1	1	4	1	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	0	3	1	0	3	3	3	0
Βιολογική γεωργία	1	1	3	2	1	0	1	3	1	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	3	0	2	0	3	1	1	2	0
Απόσυρση	0	3	2	0	3	2	0	0	3	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	1	1	3	3	0	2	3	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13

Πίνακας 50α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	5	0	3	2	1	2	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	7	3	2	0	0	0
Κεντρική εξουσία	7	2	1	0	2	0	1
Εξειδικευμένο προσωπικό	0	2	1	7	3	0	0
Χρόνος	0	0	1	1	4	7	0
Χρηματοδότηση	0	2	3	1	3	4	0
Άλλο	0	0	1	0	0	0	12

Πίνακας 51α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	2	2	9
Σχολεία	0	0	1	5	7
Πανεπιστήμια	0	1	5	4	3
Εκκλησία	1	2	3	1	6
Δήμοι	0	1	2	5	5
Οργανώσεις	0	1	5	4	3
Μη κυβερνητικές	1	1	4	6	1
GREEN PEACE	0	1	9	1	2
Εταιρείες	2	2	6	1	2

Αυτόνομες	2	3	5	2	1
ΙΝ.Κ.Α	1	4	2	4	2
Μ.Μ.Ε.	0	0	3	4	6
Επαγγελματικές ομάδες	0	6	5	2	0
Ενώσεις Νέων	0	5	1	5	2
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	3	4	3	2
Ιδιωτικοί φορείς	3	3	5	1	1
Άλλοι	12	0	0	0	1

Πίνακας 49β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

15,38%	23,08%	38,46%	0,00%	0,00%	15,38%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%
53,85%	7,69%	7,69%	15,38%	0,00%	0,00%	15,38%	0,00%	0,00%	0,00%
15,38%	0,00%	7,69%	7,69%	23,08%	15,38%	30,77%	0,00%	0,00%	0,00%
0,00%	15,38%	0,00%	15,38%	15,38%	7,69%	7,69%	30,77%	7,69%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	23,08%	7,69%	0,00%	23,08%	23,08%	23,08%	0,00%
7,69%	7,69%	23,08%	15,38%	7,69%	0,00%	7,69%	23,08%	7,69%	0,00%
7,69%	23,08%	0,00%	15,38%	0,00%	23,08%	7,69%	7,69%	15,38%	0,00%
0,00%	23,08%	15,38%	0,00%	23,08%	15,38%	0,00%	0,00%	23,08%	0,00%
0,00%	0,00%	7,69%	7,69%	23,08%	23,08%	0,00%	15,38%	23,08%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 50β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

38,46%	0,00%	23,08%	15,38%	7,69%	15,38%	0,00%
7,69%	53,85%	23,08%	15,38%	0,00%	0,00%	0,00%
53,85%	15,38%	7,69%	0,00%	15,38%	0,00%	7,69%
0,00%	15,38%	7,69%	53,85%	23,08%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	7,69%	7,69%	30,77%	53,85%	0,00%
0,00%	15,38%	23,08%	7,69%	23,08%	30,77%	0,00%
0,00%	0,00%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%	92,31%

Πίνακας 51β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 13 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	15,38%	15,38%	69,23%
0,00%	0,00%	7,69%	38,46%	53,85%
0,00%	7,69%	38,46%	30,77%	23,08%
7,69%	15,38%	23,08%	7,69%	46,15%
0,00%	7,69%	15,38%	38,46%	38,46%

0,00%	7,69%	38,46%	30,77%	23,08%
7,69%	7,69%	30,77%	46,15%	7,69%
0,00%	7,69%	69,23%	7,69%	15,38%
15,38%	15,38%	46,15%	7,69%	15,38%
15,38%	23,08%	38,46%	15,38%	7,69%
7,69%	30,77%	15,38%	30,77%	15,38%
0,00%	0,00%	23,08%	30,77%	46,15%
0,00%	46,15%	38,46%	15,38%	0,00%
0,00%	38,46%	7,69%	38,46%	15,38%
7,69%	23,08%	30,77%	23,08%	15,38%
23,08%	23,08%	38,46%	7,69%	7,69%
92,31%	0,00%	0,00%	0,00%	7,69%

ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ

Πίνακας 52α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	3	6	3	0	2	0	1	2	1	0
Συμμόρφωση	3	4	4	1	1	1	0	0	0	0
Άτυπη	2	1	0	3	2	4	2	3	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	1	0	4	2	4	1	2	1	3	0
Μέσα μεταφοράς	1	0	3	2	3	3	2	3	1	0
Βιολογική γεωργία	2	2	1	3	2	2	5	1	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	2	4	2	1	1	3	1	1	3	0
Απόσυρση	4	1	1	1	3	0	4	3	1	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	0	2	0	4	0	4	8	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18

Πίνακας 53α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	12	0	3	0	1	2	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	8	4	3	0	2	0
Κεντρική εξουσία	3	7	5	0	3	0	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	2	2	4	6	4	0	0
Χρόνος	0	0	1	7	6	3	1
Χρηματοδότηση	0	1	1	2	4	8	2
Άλλο	0	0	0	0	0	3	15

Πίνακας 54α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	2	1	0	2	13
Σχολεία	1	2	3	4	8
Πανεπιστήμια	0	3	4	4	7
Εκκλησία	1	7	5	1	4
Δήμοι	2	0	1	8	7
Οργανώσεις	2	2	4	6	4
Μη κυβερνητικές	0	2	4	5	7
GREEN PEACE	1	1	4	4	8
Εταιρείες	1	3	3	5	6

Αυτόνομες	1	2	5	5
IN.K.A	3	3	6	3
M.M.E.	4	3	2	7
Επαγγελματικές ομάδες	1	4	8	2
Ενώσεις Νέων	0	2	6	5
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	0	3	3	9
Ιδιωτικοί φορείς	1	3	6	4
Άλλοι	15	1	0	1

Πίνακας 52β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

16,67%	33,33%	16,67%	0,00%	11,11%	0,00%	5,56%	11,11%	5,56%	0,00%
16,67%	22,22%	22,22%	22,22%	5,56%	5,56%	5,56%	0,00%	0,00%	0,00%
11,11%	5,56%	0,00%	16,67%	11,11%	22,22%	11,11%	16,67%	5,56%	0,00%
5,56%	0,00%	22,22%	11,11%	22,22%	5,56%	11,11%	5,56%	16,67%	0,00%
5,56%	0,00%	16,67%	11,11%	16,67%	16,67%	11,11%	16,67%	5,56%	0,00%
11,11%	11,11%	5,56%	16,67%	11,11%	11,11%	27,78%	5,56%	0,00%	0,00%
11,11%	22,22%	11,11%	5,56%	5,56%	16,67%	5,56%	5,56%	16,67%	0,00%
22,22%	5,56%	5,56%	5,56%	16,67%	0,00%	22,22%	16,67%	5,56%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	0,00%	22,22%	0,00%	22,22%	44,44%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 53β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

66,67%	0,00%	16,67%	0,00%	5,56%	11,11%	0,00%
5,56%	44,44%	22,22%	16,67%	0,00%	11,11%	0,00%
16,67%	38,89%	27,78%	0,00%	16,67%	0,00%	0,00%
11,11%	11,11%	22,22%	33,33%	22,22%	0,00%	0,00%
0,00%	0,00%	5,56%	38,89%	33,33%	16,67%	5,56%
0,00%	5,56%	5,56%	11,11%	22,22%	44,44%	11,11%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	83,33%

Πίνακας 54β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 18 ερωτηθέντων.

11,11%	5,56%	0,00%	11,11%	72,22%
5,56%	11,11%	16,67%	22,22%	44,44%
0,00%	16,67%	22,22%	22,22%	38,89%
5,56%	38,89%	27,78%	5,56%	22,22%
11,11%	0,00%	5,56%	44,44%	38,89%
11,11%	11,11%	22,22%	33,33%	22,22%
0,00%	11,11%	22,22%	27,78%	38,89%

5,56%	5,56%	22,22%	22,22%	44,44%
5,56%	16,67%	16,67%	27,78%	33,33%
5,56%	11,11%	27,78%	27,78%	27,78%
16,67%	16,67%	33,33%	16,67%	16,67%
22,22%	16,67%	11,11%	11,11%	38,89%
5,56%	22,22%	44,44%	16,67%	11,11%
0,00%	11,11%	33,33%	27,78%	27,78%
0,00%	16,67%	16,67%	16,67%	50,00%
5,56%	16,67%	33,33%	22,22%	22,22%
83,33%	5,56%	0,00%	5,56%	5,56%

ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ

Πίνακας 55α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	4	3	1	1	2	2	1	3	3	0
Συμμόρφωση	8	4	2	1	0	2	2	1	0	0
Άτυπη	5	1	0	1	3	1	2	3	4	0
Βιομηχανική Παραγωγή	1	4	5	0	1	2	1	1	5	0
Μέσα μεταφοράς	0	2	2	0	5	4	4	1	2	0
Βιολογική γεωργία	0	0	4	9	0	2	1	4	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	1	5	4	3	5	0	1	0	1	0
Απόσυρση	1	1	1	4	1	4	4	2	2	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	0	1	0	3	3	4	5	3	1
Άλλο	0	0	0	1	0	0	0	0	0	19

Πίνακας 56α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	5	2	7	3	3	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1	10	5	2	2	0	0
Κεντρική εξουσία	9	4	2	1	1	3	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	2	2	1	7	6	2	0
Χρόνος	2	0	1	4	2	11	0
Χρηματοδότηση	1	2	4	3	6	4	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	20

Πίνακας 57α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	1	1	0	4	14
Σχολεία	0	2	2	8	8
Πανεπιστήμια	3	2	6	5	4
Εκκλησία	1	7	6	2	4
Δήμοι	0	2	3	6	9
Οργανώσεις	0	5	5	7	3
Μη κυβερνητικές	0	5	5	7	3
GREEN PEACE	1	3	5	6	5
Εταιρείες	1	9	5	3	2

Αυτόνομες	2	9	6	3	0
ΙΝ.Κ.Α	2	9	5	4	0
Μ.Μ.Ε.	2	0	3	6	9
Επαγγελματικές ομάδες	5	3	7	3	2
Ενώσεις Νέων	2	3	8	4	3
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	2	2	9	6	1
Ιδιωτικοί φορείς	6	8	1	3	2
Άλλοι	16	0	0	0	4

Πίνακας 55β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

20,00%	15,00%	5,00%	5,00%	10,00%	10,00%	5,00%	15,00%	15,00%	0,00%
40,00%	20,00%	10,00%	5,00%	0,00%	10,00%	10,00%	5,00%	0,00%	0,00%
25,00%	5,00%	0,00%	5,00%	15,00%	5,00%	10,00%	15,00%	20,00%	0,00%
5,00%	20,00%	25,00%	0,00%	5,00%	10,00%	5,00%	5,00%	25,00%	0,00%
0,00%	10,00%	10,00%	0,00%	25,00%	20,00%	20,00%	5,00%	10,00%	0,00%
0,00%	0,00%	20,00%	45,00%	0,00%	10,00%	5,00%	20,00%	0,00%	0,00%
5,00%	25,00%	20,00%	15,00%	25,00%	0,00%	5,00%	0,00%	5,00%	0,00%
5,00%	5,00%	5,00%	20,00%	5,00%	20,00%	20,00%	10,00%	10,00%	0,00%
0,00%	0,00%	5,00%	0,00%	15,00%	15,00%	20,00%	25,00%	15,00%	5,00%
0,00%	0,00%	0,00%	5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	95,00%

Πίνακας 56β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

25,00%	10,00%	35,00%	15,00%	15,00%	0,00%	0,00%
5,00%	50,00%	25,00%	10,00%	10,00%	0,00%	0,00%
45,00%	20,00%	10,00%	5,00%	5,00%	15,00%	0,00%
10,00%	10,00%	5,00%	35,00%	30,00%	10,00%	0,00%
10,00%	0,00%	5,00%	20,00%	10,00%	55,00%	0,00%
5,00%	10,00%	20,00%	15,00%	30,00%	20,00%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 57β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 20 ερωτηθέντων.

5,00%	5,00%	0,00%	20,00%	70,00%
0,00%	10,00%	10,00%	40,00%	40,00%
15,00%	10,00%	30,00%	25,00%	20,00%
5,00%	35,00%	30,00%	10,00%	20,00%
0,00%	10,00%	15,00%	30,00%	45,00%
0,00%	25,00%	25,00%	35,00%	15,00%
0,00%	25,00%	25,00%	35,00%	15,00%

5,00%	15,00%	25,00%	30,00%	25,00%
5,00%	45,00%	25,00%	15,00%	10,00%
10,00%	45,00%	30,00%	15,00%	0,00%
10,00%	45,00%	25,00%	20,00%	0,00%
10,00%	0,00%	15,00%	30,00%	45,00%
25,00%	15,00%	35,00%	15,00%	10,00%
10,00%	15,00%	40,00%	20,00%	15,00%
10,00%	10,00%	45,00%	30,00%	5,00%
30,00%	40,00%	5,00%	15,00%	10,00%
80,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%

ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΛΗΣ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Πίνακας 58α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

<i>1^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Φορολογία	1	6	2	3	4	2	0	4	4	0
Συμμόρφωση	11	3	3	0	1	3	4	1	0	0
Άτυπη	2	6	4	3	1	3	5	1	1	0
Βιομηχανική Παραγωγή	3	0	4	3	3	3	2	3	5	0
Μέσα μεταφοράς	0	0	2	3	4	3	4	5	5	0
Βιολογική γεωργία	2	3	1	4	5	7	1	3	0	0
Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	3	6	3	3	1	3	5	2	0	0
Απόσυρση	4	1	7	3	2	1	3	5	0	0
Γενετικά τροποποιημένα	0	1	0	4	5	1	3	2	10	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26

Πίνακας 59α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

<i>2^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
Ίδιοι	15	2	3	3	3	0	0
Τοπική Αυτοδιοίκηση	2	11	4	3	2	4	0
Κεντρική εξουσία	5	7	8	2	2	2	0
Εξειδικευμένο προσωπικό	2	3	5	8	4	4	0
Χρόνος	1	1	3	4	8	9	0
Χρηματοδότηση	1	2	3	6	7	7	0
Άλλο	0	0	0	0	0	0	26

Πίνακας 60α. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

<i>3^η ΕΡΩΤΗΣΗ</i>	<i>Επιλογές</i>				
	1	2	3	4	5
Οικογένεια	0	0	1	7	18
Σχολεία	0	0	2	2	22
Πανεπιστήμια	1	2	4	8	11
Εκκλησία	6	4	3	7	6
Δήμοι	1	0	4	6	15
Οργανώσεις	0	0	5	7	14

Μη κυβερνητικές	0	2	4	7	13
GREEN PEACE	0	2	4	8	12
Εταιρείες	0	2	9	6	9
Αυτόνομες	1	3	8	9	5
ΙΝ.Κ.Α	2	5	6	7	6
Μ.Μ.Ε.	1	0	5	5	26
Επαγγελματικές ομάδες	2	4	15	3	2
Ενώσεις Νέων	0	1	10	10	5
Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις	1	4	8	9	4
Ιδιωτικοί φορείς	1	5	8	9	3
Άλλοι	24	0	0	2	0

Πίνακας 58β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, των μέτρων πολιτικής, ικανά να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας, στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

3,85%	23,08%	7,69%	11,54%	15,38%	7,69%	0,00%	15,38%	15,38%	0,00%
42,31%	11,54%	11,54%	0,00%	3,85%	11,54%	15,38%	3,85%	0,00%	0,00%
7,69%	23,08%	15,38%	11,54%	3,85%	11,54%	19,23%	3,85%	3,85%	0,00%
11,54%	0,00%	15,38%	11,54%	11,54%	11,54%	7,69%	11,54%	19,23%	0,00%
0,00%	0,00%	7,69%	11,54%	15,38%	11,54%	15,38%	19,23%	19,23%	0,00%
7,69%	11,54%	3,85%	15,38%	19,23%	26,92%	3,85%	11,54%	0,00%	0,00%
11,54%	23,08%	11,54%	11,54%	3,85%	11,54%	19,23%	7,69%	0,00%	0,00%
15,38%	3,85%	26,92%	11,54%	7,69%	3,85%	11,54%	19,23%	0,00%	0,00%
0,00%	3,85%	0,00%	15,38%	19,23%	3,85%	11,54%	7,69%	38,46%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 59β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, καθοριστικών παραγόντων για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, που αφορούν το περιβάλλον, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

57,69%	7,69%	11,54%	11,54%	11,54%	0,00%	0,00%
7,69%	42,31%	15,38%	11,54%	7,69%	15,38%	0,00%
19,23%	26,92%	30,77%	7,69%	7,69%	7,69%	0,00%
7,69%	11,54%	19,23%	30,77%	15,38%	15,38%	0,00%
3,85%	3,85%	11,54%	15,38%	30,77%	34,62%	0,00%
3,85%	7,69%	11,54%	23,08%	26,92%	26,92%	0,00%
0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%

Πίνακας 60β. Συγκεντρωτικά αποτελέσματα, σε ποσοστά, παραγόντων που μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, σε σύνολο 26 ερωτηθέντων.

0,00%	0,00%	3,85%	26,92%	69,23%
0,00%	0,00%	7,69%	7,69%	84,62%
3,85%	7,69%	15,38%	30,77%	42,31%
23,08%	15,38%	11,54%	26,92%	23,08%
3,85%	0,00%	15,38%	23,08%	57,69%
0,00%	0,00%	19,23%	26,92%	53,85%
0,00%	7,69%	15,38%	26,92%	50,00%
0,00%	7,69%	15,38%	30,77%	46,15%
0,00%	7,69%	34,62%	23,08%	34,62%
3,85%	11,54%	30,77%	34,62%	19,23%
7,69%	19,23%	23,08%	26,92%	23,08%
3,85%	0,00%	19,23%	19,23%	100,00%
7,69%	15,38%	57,69%	11,54%	7,69%
0,00%	3,85%	38,46%	38,46%	19,23%
3,85%	15,38%	30,77%	34,62%	15,38%
3,85%	19,23%	30,77%	34,62%	11,54%
92,31%	0,00%	0,00%	7,69%	0,00%

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη αυτή αναφέρεται στην καταγραφή των αντιλήψεων – απόψεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Ηρακλείου σχετικά με παράγοντες και συνθήκες που θα έδειχναν την τάση ευαισθητοποίησης τους για το περιβάλλον. Ειδικότερα καταγράφηκαν τα μέτρα πολιτικής, που θεωρούσαν ικανά για να περιορίσουν τη ρύπανση του πλανήτη μας στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Επίσης οι παράγοντες, που θεωρούσαν ότι είναι καθοριστικοί για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων που αφορούν το περιβάλλον. Και τέλος καταγράφηκαν οι παράγοντες που θεωρούσαν ότι μπορούν να συμβάλλουν στη δημιουργία και την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους.

Φαίνεται, ανεξάρτητα από την ειδικότητα, το φύλο και την περιοχή διδασκαλίας, ότι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν σε υψηλό βαθμό ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον. Θεωρούν σημαντικά μέτρα, την άτυπη περιβαλλοντική εκπαίδευση, την επιβολή φορολογίας ή προστίμων στους ρυπαίνοντες και την υποχρεωτική συμμόρφωση όλων των κρατών στις αποφάσεις των Διεθνών Συνθηκών που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Θεωρούν επίσης ότι το ενδιαφέρον από τους ίδιους, από την κεντρική εξουσία και από την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι καθοριστικοί παράγοντες για την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση τους. Τέλος σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση τους παίζει η οικογένεια, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

□ABSTRACT

This study is reported in the recording of perceptions of opinions of teachers of Secondary education of Heraklion with regard to factors and conditions that would show their tendency of sensitive for the environment. More specifically were recorded the metres of policy, that they considered capable in order to they limit the pollution of our planet in the frame of viable growth. Also the factors, that considered that they are decisive for the information and their attendance in the decision-making that concerns the environment. And finally were recorded the factors that considered that they can contribute in the creation and the culture of environmental conscience and new environmental morals.

Appear, independent from the speciality, the sex and the region of teaching, that the teachers they allocate in high degree sensitive for the environment. They consider important metres, the informal environmental education, the imposition of taxation or fines in polluting and the obligatory conformity of all states in the decisions of International Treaties that concern the protection of environment. They consider also that the interest from the their self, from the central power and from the local self-government, they are decisive factors for their environmental sensitive. Finally important role in their sensitive play the family, the schools First degree and Secondary education and the means of mass media communication.